

SETTIMANALE
SPEDIZ. IN A.P. - 45% - ART. 2 COMMA 20/b
LEGG. 662/96 - FILIALE DI GORIZIA
ISSN 1124 - 6596

TAXE PERCUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE GORIZIA - ITALY

NOVI GLAS

CENA 0,93 €

www.noviglas.it

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

KDO PREDSEDNIK?

Mesec september pomeni skoraj vedno in povsod tudi začetek političnega življenja oziroma delovanja po poletnih počitnicah. To velja v Italiji, velja pa tudi v Sloveniji in seveda drugod v Evropi in po svetu.

Če imamo zaenkrat pri nas začetek ponovnega zakonodajnega in upravnega dela, je pa v naši matični državi tudi začetek prave volilne kampanje za jesenske volitve. Te bodo tako predsedniške kot upravne (občinske). Seveda nas tu zlasti zanimajo volitve novega slovenskega predsednika, ki bodo v začetku meseca novembra. Čeprav je do tega roka še dober mesec in pol, pa se vseeno politična igra v Sloveniji že razvija v polnem teku. Kandidatov je že precej (kakih deset) in zato je jasno, da je tudi zanimanje za to že veliko.

Kakšno vlogo igra v Sloveniji predsednik republike? Lahko bi rekli - ne da segamo po specifičnih ustavnih določilih -, da ima v Sloveniji državni poglavar podobno vlogo, kot jo na splošno ima v vseh parlamentarnih demokracijah. V tem smislu je navadno predsednik države (ali kralj) vrhovni poveljnik oboroženih sil, imenuje predsednika vlade in ministre, sprejema poverilna pisma tujih veleposlanikov in sploh na zunaj oz. formalno predstavlja svojo državo. Drugače je s predsedniškimi ali polpredsedniškimi republikami, to je s sistemi, ko ima državni poglavar tudi dejansko izvršno oblast, in to zlasti v zunanji in obrambni politiki. To je v Evropi sedanjí primer Francije ali pa v svetu zlasti ZDA. "Kralj kraljuje, a ne vlada", to je v glavnem politična filozofija moderne dobe, ki velja tudi za republike.

Poglejmo sedaj nekoliko na slovenske razmere. Dosedanji državni predsednik Milan Kučan sedaj ne more več kandidirati in zato zaključuje svoj mandat. Kučan je sicer v slovenski politiki že dolgoletna vodilna osebnost. Že v dobi SFRJ je bil več let partijski voditelj, še prej pa predsednik skupščine in nato predsednik predsedstva SRS, kot je bil do razpada Jugoslavije označen državni poglavar v Sloveniji in Jugoslaviji. Nato pa je bil Milan Kučan dvakrat neposredno izvoljen na predsedniških volitvah v matični državi Sloveniji.

Zato sedaj dolgoletni predsednik stopa s te najpomembnejše politične tribune v Sloveniji. Seveda se je moral v novih razmerah tudi sam prilagoditi demokratičnemu pluralizmu, čeprav so še vedno gotovo v njem ostale sledi njegove prejšnje politične formacije, izkušnje in ne nazadnje ideologije.

Že prej smo omenili, da se bo za najvišje mesto v državi potegovalo kakih deset kandidatov. Gotovo je to število preveliko, saj se v zreli demokraciji gre navadno za taka mesta v bistvu za dvoboj. Najpodčrtamo, da so v glavnem najbolj stvarni kandidati nekdanji guverner Državne banke France Arhar, levičarski predstavnik Lev Kreft in nekdanja državna tožilka Barbara Brezigar. Danes sicer ne bi toliko razpravljali o teh in drugih imenih, ki so gotovo zelo prestižna, čeprav ne vidimo tu izrazito političnih kandidatov.

Vsekakor so tu zanimivi poskusi s strani medijev nekake "zatamniti" določenih osebnosti. Samo primer: Neodvisni kandidat Arhar, ki se priznava tudi za vernika in ga podpirajo razne demokratične stranke (daleč od leve), je že tarča vidnih napadov. Pa naj gre za vožnjo v kočiji z ljubljanskim nadškofom ali za domnevne finančne nepravilnosti. Kdor je brez greha, naj vrže prvi kamen...

O usem pa bomo sicer še pisali.

ANDREJ BRATUŽ

29. SEPTEMBRA REFERENDUM O DEŽELNEM VOLILNEM ZAKONU

PROTI SISTEMU, KI NE JAMČI SLOVENSKE PRISOTNOSTI

Prebivalci Furlanije-Juljske krajine bodo v nedeljo, 29. t.m., odločali, ali želijo voliti deželni parlament po zakonu, ki ga je pred nekaj meseci izglasovala desna sredina, ali ne. Referendum je omogočilo 52.000 podpisov proti volilnemu zakonu, ki so jih zbrali nasprotniki zakona, zbrani v odboru za "Ne" in ki so izraz opozicijskih levosredinskih sil. Slednje očitajo desnosredinski večini predvsem to, da je občanom odvzela možnost neposredno izvoliti predsednika deželne vlade: volilni zakon namreč določa, da možnega predsednika le "označimo" oz. "priporočimo", ni pa nobenega jamstva, da bo "priporočeni" kandidat potem tudi dejansko vodil deželno vlado. Med ostalimi značilnostmi volilnega zakona je treba še omeniti v bistvu poročni volilni sistem z vstopnim pragom, večinsko nagrado in mehanizem konstruktivne nezaupnice. Tak volilni zakon je med silami leve sredine podprla le Stranka komunistične prenove, ki je od vedno zagovarjala poročni volilni sistem (pa čeprav z vstopnim pragom) kot pravi-

čnejši in demokratičnejši mehanizem od večinskega. Ostale levosredinske stranke, zbrane v koaliciji Oljke in Marjetice, pa so do tega zakona izredno kritične: glavni očitke je v stališču, da je ta zakon oblikovan po meri vladajoče desne sredine in da preprečuje ljudem možnost, da sami odločajo, kdo jih bo zastopal oz. kdo jim bo vladal. V tem obdobju odbor za "Ne" in leva sredina vodita zelo zavzeto referendumsko kampanjo v prid temu, da 29. t.m. volilni zakon zavrnejo. Volilni zakon, ki ga je izglasovala večina. V boj je stopil tudi bivši tržaški župan in sedanjí državnozborski poslanec Riccardo Illy (na sliki), ki je v bistvu postal že uradni kandidat leve sredine za novega predsednika deželne vlade. V tem smislu spada re-

ferendumska kampanja že v priprave na volitve za obnovo deželnega parlamenta, ki bodo prihodnje leto.

Vendar novi volilni zakon ni nesprejemljiv samo za večino strank leve sredine, ampak tudi za slovensko narodno skup-

nost, ki živi v deželi F-Jk. Zakonsko besedilo namreč ne vsebuje nobenega določila, ki bi ne samo zagotovilo, ampak celo olajšalo prisotnost slovenskih predstavnikov v deželnem svetu. Vsi poskusi, da bi v besedilo vključili popravke v zvezi s tem, so propadli, tako da je v začetku letošnjega leta desnosredinska večina izglasovala takšen zakon, kakršen pač je. Propadel je tako "ladinski model", ki ga je predlagala svetovalka Stranke italijanskih komunistov Bruna Zorzini Spetič,

propadel pa je tudi predlog Slovenske skupnosti in Marjetice (povezava manjšinske liste z eno od strank, znižanje potrebnega števila podpisov in korenito znižanje volilnega praga). Tako ni preostalo drugega, kot da se SSK pridruži ostalim levosredinskim silam Oljke in Marjetice v zbiranju podpisov za referendum. Že v prejšnji številki smo objavili sporočilo SSK za javnost, v katerem slovenska stranka poziva rojake, naj se 29. t.m. udeležijo referenduma in glasujejo "Ne".

Če bodo na referendumu zmagali nasprotniki sedanjega volilnega zakona, bo slednji propadel in bo treba začeti z delom za oblikovanje novega. Pri tem bo treba paziti, da ne bo spet prišlo do "zmot" in "pozab" v zvezi s prisotnostjo Slovencev. Novi deželni volilni zakon bo moral namreč neobhodno vsebovati določila, ki zagotavljajo ali vsaj krepko olajšajo izvolitev takega števila slovenskih predstavnikov v deželni parlament, kakršnega si ga naša skupnost nedvomno zasluži in ki ji ga je reforma volilnega sistema iz l. 1993 onemogočila.

12

SREČANJE MED ALEKSEJEM II. IN SV. OČETOM

KORAK NAZAJ

Konec minulega tedna je najprej italijanska tiskovna agencija ANSA in takoj za njo še vrsta drugih, med njimi tudi Slovenska tiskovna agencija, objavila vest, da naj bi predvidoma prihodnje leto v Sloveniji prišlo do srečanja med papežem Janezom Pavlom II. in ruskim pravoslavnim patriarhom Aleksejem II.

Novica je takoj obkrožila svet, saj je znano, da si sv. oče izjemno želi zblizanja med sestrskima Cerkvama. Slovenski premier Janez Drnovšek je na nedavnem obisku v Rusiji povabil na uradni obisk v Slovenijo patriarha ruske pravoslavne Cerkve. V nedeljo, 15. t.m., pa je ljubljanski nadškof dr.

Franc Rode za Radio Slovenija povedal, da novice o morebitnem srečanju sv. očeta z ruskim patriarhom v Sloveniji ne želi komentirati, a je tudi dodal, da je sam povabil patriarha Alekseja II., naj obiše Slovenijo in se udeleži vsakoletnega spominskega slavlja in bogoslužja pri Ruski kapelici pod Vrščem, kar je ruski patriarh zelo cenil.

Tik pred zaključkom redakcije pa smo izvedeli, da so iz urada ruskega patriarha sporočili, da srečanja med papežem in patriarhom ne bo. Škoda, ker si Janez Pavel II. zares želi zblizanja med rusko pravoslavno in katoliško Cerkvijo.

29. septembra vsi na referendum!

Če želimo zagotoviti ali vsaj olajšati prisotnost slovenskih predstavnikov v deželnem svetu, na deželnem referendumu v nedeljo, 29. septembra, glasujmo "ne"!

- 02 Breda Susič MAKEDONIJA PO PARLAMENTARNIH VOLITVAH
- 02 Janez Povše ZA ALI PROTI VARNIM CESTAM?
- 02 Alojz Tul SLOVENSKO-HRVAŠKI ODNOSI PO SREČANJU...
- 03 Jurij Paljk / intervju MARA PETAROS
- 05 Danijel Devetak "BITI MORAMO TO, KAR SMO!"

- 06 GMD: "GORIŠKI SPOMINI, SODOBNIKI..."
- 07 Ivan Žerjal KAKOR ZVEZDE V TEMI
- 10 Harjet Dornik NAŠE ŠOLE: ZANESLJIVA IN VZTRAJNA RAST
- 11 Iva Koršič SVOJSKA ISKANJA V ŽARU LUTK
- 13 Marjan Drobež BO MORALA SLOVENIJA PLAČEVATI EVROPI...

VSEBINA

SVET OKROG NAS

ITALIJANSKA POLITIKA

OBETA SE ZELO VROČA JESEN

Po poletnem premoru se tudi v Italiji obnovlja parlamentarna dejavnost. Prav na začetku tega tedna poteka v senatu razprava o zakonskem predlogu, ki ga je bila že odobrila poslanska zbornica in tako dopolnjuje kazenski postopnik, da prizadeta stranka lahko zahteva prekinitev sodne obravnave, če meni, da obstaja upravičen sum o nepristranskosti sodnika. Predlagatelj popravka je parlamentarec Berlusconi, ki ga je v prvi Berlusconijevi vladi obrambni minister, voditelj vladajoče koalicije vztrajno ponavljajo, da jim je večina italijanskega volilnega zbora na demokratičnih volitvah zaupala oblast, ki jo nameravajo ohraniti do konca petletnega mandata, to je do novih državnoborskih volitev.

Čeprav je političnim strankam opozicije v zadnjem času spet priskočila na pomoč civilna družba, ki je pred dnevi priredila v Rimu množično protestno zborovanje - prireditelj trdijo, da je bilo na trgu pred Lateransko baziliko pol milijona ljudi - se Berlusconi in nje-

govni sodelavci iz "ringarajev" javno norčujejo, sklicujoč se predvsem na gladko volilno zmago na lanskim državnoborskih volitvah. Še bolj množično protestno zborovanje pa je že napovedal glavni voditelj Ojilke Rutelli. Ojilka naj bi zbrala milijon ljudi, da bodo odločno rekli "ne" finančnemu zakonu, ki naj bi zamašil velike luknje v že odobreni Listini o gospodarskem in finančnem programiranju. Izkazalo se je namreč, da je vlada napačno ocenila marsikatero postavko te listine, zaradi česar bo morala po mnenju mnogih izvedencev krepko pritisniti na davčni vijak. Da so javne finance v Italiji bolne, je na posvetu v Cernobbio ob jezeru Como v Lombardiji pred kratkim opozoril tudi italijanski član izvršnega odbora Evropske osrednje banke Tommaso Padoa-Schioppa. Pristavil je, da italijanska državna uprava ne deluje, da trg ne opravlja svoje vloge in da je "evropska" politika Italije postala "dvoumna in nerazumljiva", sicer pa naj bi "Italija ne bila le od danes nezanesljiva".

Sredstva množičnega obveščanja so na začetku tega tedna posvetila precejšnjo pozornost zborovanju, ki ga je priredila Severna liga v Benetkah. Njen glavni voditelj, minister za reforme Umberto Bossi, je namreč dejal, da spet vabi svoje ljudi na trge, češ da grozi nevarnost, da bo "federalizem ostal prazna beseda". Bil je zelo piker do samega Berlusconija, ki ga je pozval, naj se ne sprehaja več po svetu, temveč naj naredi red v svojih vrstah.

Spet je ošvrknil škofo, ker da ovirajo izvajanje zakona o priseljencih, in zagrozil, da bodo njegovi pristaši izgnali "farizeje iz vladnih palač". Dejajle je dalje, da bo moral parlament še letos odobriti zakonski predlog o devoluciji, to je o prenosu oblasti od osrednje vlade na posamezne dežele. Slednje bi bile pristojne za področje šolstva, zdravstva in krajevne varnosti. Vlada je že odobrila ustrezn zakonski odlok, ki trenutno čaka na razpravo v senatu. Ker gre za spremembo 138. člena republiške ustave, je potrebno dvojno glasovanje v obeh domovih parlamenta, kar pomeni, da je Bossijeva zahteva neizvedljiva v tem letu. Minister Buttiglione pa že govori o nekakšnem "ultimatumu", ki grozi, da bo "vse zrušil".

Opozicija čedalje glasneje zahteva, naj predsednik vlade, ki je tudi zunanji minister, nemudoma poroča parlamentu, kakšno stališče zavzema njegova vlada do politike ameriškega predsednika Busha, zlasti kar zadeva Irak. Vsekakor dovolj razlogov, da lahko v Italiji pričakujemo zelo vročo jesen.

DL

MAKEDONIJA / PARLAMENTARNE VOLITVE

BO ZMAGA OPOZICIJE ZAGOTOVILA MIR?

BREDI SUSAČ

"Odločen korak k napredni, večetnični in miroljubni družbi". Tako je nedeljske predčasne parlamentarne volitve v Makedoniji, četrte od njene osamosvojitve pred 11 leti, ocenil generalni sekretar zveze NATO George Robertson. Po še nedokončnih rezultatih je absolutno večino prejela opozicijska koalicija Skupaj za Makedonijo, ki jo vodi Socialdemokratska zveza Branka Crvenkovskega in v kateri je deset strank.

Po zadnjih podatkih je dosedanja vladajoča koalicija Zate, Makedonija, katere članici sta VMRO-DPMNE Ljubča Georgievskega in Liberalna stranka Stojana Andova, dobila 34 poslanskih sedežev. V albanskem političnem bloku je absolutna zmagovalka Demokratska unija za integracijo (DUI), nova stranka voditelja bivše ONA Alija Ahmetija, ki bo imela v parlamentu 13 sedežev. Koalicija Skupaj je torej prejela absolutno večino v makedonskem sobranju, saj je dobila kar 67 od 120 poslanskih mandatov. Dosedanji premier Georgievski je že v nedeljo zvečer priznal poraz in izjavil, da bo VMRO-DPMNE resna opozicijska stranka.

Volilci so se množično opredelili za Crvenovskega, socialista, bivšega komunisto, ki je bil pred tem že šest let na oblasti, vendar zaradi skromnih rezultatov predvsem na področju gospodarstva, socialne in družbene rasti ni bil več deležen zaupanja volilcev. Na njegovo mesto se je usedel Georgievski, ki tudi sam ni bil sposoben klubovati velikim problemom "večne Makedonije". Zmanjševanje bruto produkta se je namreč nadaljevalo, brezposelnost je dosegla 40%; revščini in zaostalosti so se v zadnjih letih namreč pridru-

žili še medetnični problemi med Albanci in Makedonci, ki so se tako zaostri, da so državo pripeljali na rob državljanske vojne. Mednarodna skupnost je bila tu učinkovita, saj ji je uspelo ustaviti vojno.

Organizacija za varnost in sodelovanje v Evropi, ki je na volitvah imela 800 opazovalcev, je vsekakor sporočila, da so volitve večinoma potekale v skladu z mednarodnimi standardi. Tudi kampanja je potekala korektno, kar predstavlja velik korak k vrnitvi k stabilnosti, spravi in demokraciji v državi.

Ali je to res, bodo sedaj pokazala pogajanja za sestavo nove vlade. Koalicija Skupaj za Makedonijo razpolaga s številkami, ki bi ji dovoljevale, da sama sestavi vlado. Opazovalci pa napovedujejo, da bo novi mandat, ki bo po vsej verjetnosti Crvenovski, moral skleniti zaveznitvo s katero od albanskih strank. Albanci namreč predstavljajo četrtno (po albanskih podatkih tretjino) državnega prebivalstva.

IRAŠKI ODGOVOR

Iraška vlada je te dni sporočila generalnemu tajniku OZN Kofiju Annanu, da brezpogojno sprejema obisk mednarodnih nadzornikov za pregled vojaških objektov in baz ter tovarn za izdelavo raznih vrst orožja. V tem smislu je Bagdad odgovoril na zadnje polemike oz. skorajšnje vojne napovedi s strani ZDA.

Predsednik Bush pa je s svoje strani še vedno zelo skeptičen v zadevi, prav tako tudi Velika Britanija, ki je prav prejšnje dni zbrala novo gradivo o vpletenosti Iraka v teroristične akcije.

Najbližja bodočnost bo torej pokazala, kako se vsa zadeva razvija.

PO INCIDENTIH V PIRANSKEM ZALIVU

SLOVENSKO-HRVAŠKI ODNOSI PO SREČANJU DRNOVŠEK-RAČAN

ALOJZ TUL

V zvezi z znanimi incidenti med slovenskimi in hrvaškimi ribiči v Piranskem zalivu sta se 10. septembra srečala v Zagrebu slovenski in hrvaški predsednik vlade, Janez Drnovšek in Ivica Račan, da bi umirila ozračje, ki so ga bili razvneli omenjeni incidenti.

Šlo je namreč za to, da državnika ugotovita, ali še obstajajo stvarni pogoji za nadaljevanje dialoga med obema državama za razrešitev medsebojnih problemov, v prvi vrsti določite dokončne meje med njima. Skladno s temi pričakovanji sta se dogovorila o "načelih začasnega režima gospodarskega ribolova na morju v okviru uredniševanja maloobmejnega sporazuma", ki jih bo v najkrajšem času oblikovala stalna me-

šana komisija, predvidena po omenjenem že veljavem sporazumu. Po mnenju obeh strani pravkar doseženi dogovor ne preudicira vprašanja meje, toda sodi v okvir prizadevanj za umiritev razmer in iskanje trajne rešitve tako glede meje kot drugih odprtih vprašanj.

Po zagrebškem srečanju je imel predsednik vlade Drnovšek v Ljubljani novinarsko konferenco, na kateri je podrobneje obrazložil namen srečanja s kolegom Račanom, ki je preprečevati možnosti za pojavljanje incidentov v Piranskem zalivu predvsem v zvezi z ribarjenjem. Po Drnovškovem mnenju so bile tako izčrpane vse politične in diplomatske možnosti. Če hrvaška stran dosežnega dogovora ne bi realizirala, se Slovenija in Hrvaška nimata več o čem pogovarjati. Zato

je ob tem izrazil prepričanje, da se bo hrvaška stran, tudi ribiči, dogovora držala.

Na omenjeni tiskovni konferenci je slovenski premier izrazil obžalovanje, da hrvaški sabor nima namena potrditi že pred časom parafiranega sporazuma o meji. Slovenija je za dvostransko dogovorno rešitev tega vprašanja in se zato ne zavzema za arbitražo.

Še vedno pa ostaja odprto vprašanje, zakaj se hrvaška stran kaže tako nepopustljiva v urejanju odnosov s Slovenijo, ki nikjer ne ogroža interesov Hrvaške. Morda je v ozadju zavist, da je Slovenija tik pred vstopom v Evropsko unijo, medtem ko je Hrvaška šele na začetku te poti. Z vstopom Slovenije v Evropsko zvezo se zunanja meja le-te pomakne na slovensko-hrvaško mejo. Kako bo izgledalo, če ne bo jasno določena meja med Slovenijo in Hrvaško? Zato je nujno potrebno, da se čimprej uredijo slovensko-hrvaški odnosi, zlasti kar zadeva mejo.

POVEJMO NA GLAS JANEZ POVŠE

ZA ALI PROTI VARNIM CESTAM?

Že nekaj časa smo v naši deželi pričali stvari, ki na videz nima večjega pomena, v resnici pa je več kot tehtna. Odseva namreč pogostoma zakrito in vendar delujočo miselnost našega časa ali nenapisanih pravil, sredi katerih živimo. Gre za neverjetno moč in vpliv dobička ter zaslužka oziroma vseh tistih dejavnikov, ki jih človek potrebuje za vzdrževanje željene ravni svojega življenja. Ves ta uvod se nanaša na nedavni ukrep vlade, da za voznike motornih vozil zmanjša dovoljeno količino alkohola v krvi s prejšnjih 0,8 grama na 0,5 grama, s čimer naj bi se zmanjšalo število prometnih nesreč, predvsem tistih s smrtnim izidom in težjimi poškodbami. Ukrepu ni v osnovi mogoče ničesar očitati, čeprav je sicer boljše graditi na ozaveščanju ljudi, v tem primeru vseh nas, kadar smo za volanom, kot pa le uvajati strožjo disciplino, toda, kadar so v igri človeška življenja, je bistveno odločno ukrepati.

Naša zgodba se prične, ko so lastniki restavracij in gostišč ugotovili, da nova omejitev alkohola preprečuje uživanje pijače celo med jedjo, se pravi pri kosilu in večerji. Število gostov se je zato opazno zmanjšalo, ker je že kozarec vina tvegano početje, poleg tega pa obroki izgubijo večji del privlačnosti, če je pijača praktično prepovedana. Potem se je vsa zadeva za nekaj časa utišala, verjetno v upanju, da bo prvi šok minil in se bodo gosti vrnili. Toda gosti se očitno niso vrnili, zaradi česar so lastniki restavracij in gostišč ponovno opozorili javnost, da tako ne gre naprej in da bi morala

vlada ukrep preklatici in spet uvesti prejšnja merila, se pravi dovoljenega 0,8 grama. Vsaj v naši deželi je šla vsa stvar še dlje in se dvignila dobesedno na politično raven. Nekateri deželni poslanci oziroma svetovalci so pričeli pripravljati resolucijo, ki naj bi uradno predlagala rimski vladi, naj vso zadevo še enkrat premisli in razveljavi omejitvene ukrepe. Razlogi so sedaj postali tehtnejši od tistih, ki so jih v pričetku navajali lastniki restavracij in gostišč, namreč da prestrogi ukrepi "škodujejo kulturi pridelovanja vina in ekonomiji v celoti". Z drugimi besedami, v kolikor bi še naprej na tak način skrbeli za varnost na cestah, bi se pridelovanje vina sploh ne izplačalo več, to pa bi prizadelo ugled naših krajev s kvaliteto vinske ponudbe. Prizadela pa bi tudi ekonomija našega prostora v celoti, saj bi bilo treba ustvarjati pogoje za okrepitev drugih pridelovalnih panog, ki bi nadomestile vinski izpad.

Zgodba je silno poučna, saj dokazuje, kako želi ekonomski vidik prevladati nad vsemi drugimi, celo nad poskusom zmanjšanja števila žrtev na cestah. In nad vplivom tega ekonomskega vidika bi se morali resno zamisliti in to ne samo ob tej le na videz nedolžni zgodbi. Kaj ni ekonomski vidik grobo potisnil v kot vse naše vrednote, na katere se sklicujemo? In kaj nam ni ekonomska računica vse preveč zavlada, da nam zameglila pogled na tiste stvari, ki so za res pomembne?

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO

34170 GORICA, P.ZZA VITTORIA-TRAVNIK 25
TEL. 0481 532 052
FAX 0481 548 808
E-MAIL gorica@noviglas.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3
TEL. 040 365 473
FAX 040 775 419
E-MAIL trst@noviglas.it

UPRAVA

34170 GORICA, P.ZZA VITTORIA-TRAVNIK 25
TEL. 0481 533 177
FAX 0481 536 978
E-MAIL uprava@noviglas.it

www.noviglas.it

GLAVNI UREDNIK ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK JURIJ PALJIK

IZDAJATEL ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA:

PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN,

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949

POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

TISK TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA ITALIJA 42 EVROV, SLOVENIJA 46 EVROV,

INOZEMSTVO 62 EVROV, PRIORITETNA POŠTA 83 EVROV

POŠTNI TEKOČI RAČUN 10647493

CENA OGLASOV PO DOGOVORU

UREDNIŠTVO V GORICI IMA NOVI ŠTEVILKI ZA TELEFON IN FAX:
telefon: 0481 532052 / fax 0481 548808

INTERVJU / MARA PETAROS

EVROPSKA IN NAŠA STVARNOST V OČEH EKONOMISTKE

JURIJ PALJK

Od kod ste in kako to, da ste se odločili za študij ekonomije?

Stanujem v Borštu, to je majhna vasica v dolinski občini. Tu sem obiskovala otroški vrtec, ki so ga tedaj vodile šolske sestre, in osnovno šolo, nato sem obiskovala srednjo šolo Simon Gregorčič v Dolini in znanstveni licej France Prešeren v Trstu. Po zrelostnem izpitu na znanstvenem liceju sem pregledala študijske programe vseh fakultet v Trstu. Jezikoslovne in druge literarne fakultete sem takoj odmisli, ostale so mi še znanstvene. Takoj sem pomislila na medicino, ki bi me sicer zanimala, pa sem se zbalala secirnice; matematika in fizika sta se mi zdeli preveč dolgočasni, na inženirstvu je že študiral brat. Ko sem pregledala študijski program ekonomske fakultete, sem odkrila, da ponuja svojim študentom precej različnih predmetov: dva jezika (izbrala sem nemščino in angleščino), dovolj matematike in statistike, da sem potešila svoje želje po znanstvenih predmetih, veliko prava in knjigovodstva; kaj pravzaprav ekonomija je, pa niti zdaleč nisem vedela. Ko so se začela predavanja, sem odkrila, da sem izbrala pravo smer. Poleg obveznih predmetov (ekonomija, pravo, knjigovodstvo, matematika) je bilo možnosti izbire res zelo veliko od zemljepisa do kemije. Odkrila sem, da lahko res veliko izbiram sama in prilagam študijski program svojim željam. Ekonomija mi je postala res všeč, tako da sem po začetnih težavah, ko sem morala izpit iz knjigovodstva ponavljati kar štirikrat, študij na fakulteti zaključila v predvidenem roku. Po univerzi sem se odločila, da bom opravila še državni izpit za opravljanje prostega poklica kot komercialist. Danes opravljam prosti poklic komercialista in imam pri tem veliko zadoščenja.

Danes tudi poučujete v slovenski šoli. Kje in kaj sedaj poučujete?

Poučevanje sem odkrila čisto slučajno, ko so na DTTZ Žiga Zois v Trstu potebovali suplenta za trgovstvo. Ker sem bila ravno pred koncem univerze in sem pisala diplomsko nalogo, sem ponudbo sprejela. Čeprav nisem imela kake specifične priprave na področju didaktike in pedagogike, sem šolsko leto dobro izpeljala in še danes imam zelo dobre stike s svojimi prvimi dijaki. Od takrat dalje sem nekaj let poučevala v Trstu, nato pa sem se preselila v Gorico, kjer trenutno poučujem statistiko na DITZ Jurij Vega, uporabno matematiko na DTTZ Žiga Zois in knjigovodstvo na DPZTZ Ivan Cankar.

Pred kakim letom so me povabili k sodelovanju pri Slovenskem deželnem zavodu za poklicno izobraževanje v Trstu. Tu imam navadno zelo specifične tečaje za zaposlene in brezposelne. Pri teh tečajih navadno učim tehnične predmete (predvsem davčno zakonodajo in knjigovodstvo), ki so usmerjeni bolj v praktično delo v uradu. Posebno veliko zadoščenja mi daje tečaji za poklicno rekvizifikacijo brezposelnih, ki jih s finančno podporo Evropskega socialnega sklada organizira Slovenski deželni zavod za poklicno izobraževanje. Te tečaje navadno obiskujejo res motivirani tečajniki, ki se za obravnavane teme zelo zanimajo. Poleg tega pa se med tečajniki in predavatelji navadno spletejo zelo dobre prijateljske vezi, ki se nadaljujejo tudi po zaključku tečaja.

O naši šoli se večkrat govori, da ne pripravljajo dovolj dijakov

Dr. Mara Petaros je naša stalna sodelavka na strani, ki je v Novem glasu posvečena gospodarstvu. Na univerzi je diplomirala iz ekonomskih ved in opravila državni izpit za opravljanje prostega poklica kot komercialist. Danes opravlja prosti poklic kot komercialist v Trstu in poučuje v slovenskih šolah na Goriškem. Njeni zapisi so pri naših bralcih imeli izjemen odziv, še posebej takrat, ko se je naša sodelavka v več številkah posvetila uvajanju nove evropske valute evra, ki je danes stvarnost.

za poklic, ki ga bodo opravljali, in tudi to, da je premalo povezana s podjetji in nasploh z delovnim okoljem. Je po vaše v tem kaj resnice?

Možnosti, ki jih naše šole nudijo dijakom, so zelo široke. Ministrski programi, ki jih naše šole ponujajo svojim dijakom, so dobri in dijak bi lahko pridobil res veliko znanja. Tudi profesorji so izvedenci na svojem področju in marsikateri se resnično potrudijo, da bi dijakom nudil čim več. Zal pa večkrat dijaki ne znajo izrabiti vseh možnosti, ki so jim dane. S stankami, domačim nedelom, sistematičnimi odsotnostmi in načrtnim motenjem pouka onemogočajo delo v razredu. Nekateri starši pa dijake pri tem "nedelu" podpirajo. Kljub temu skušamo dijake dobro pripraviti na bodoči poklic, upoštevajoč okolje, v katerem živimo. Nekatere šole so v preteklosti uvedle t.i. učno firmo, s katero so dijaki simulirali delo v podjetju. Na tehničnih šolah imajo dijaki obvezno načrtovalno področje, to je razredno raziskovalno delo, ki ga morajo dijaki skupinsko opraviti med poukom. Pri izbiri tem sledimo željam dijakov, vendar skušamo vedno izbrati tako temo, ki je povezana z okoljem, v katerem živimo. Tako je v lanskem šolskem letu npr. peti razred DTTZ Žiga Zois raziskoval delovanje Goriške Mohorjeve družbe, ki je tako s pravno-knjigovodskega kot tudi z narodnostnega vidika posebnost v italijanskem pravnem redu; tretji razred istega zavoda je svojo pozornost namenil kraški kuhinji in njenim tržnim perspektivam; četrti razred je preučeval delovanje borze in se v ta namen povezal z oddelkom za vrednotnice pri Kmečki banki v Gorici in podobno. Letos bomo pri izpeljavi načrtovalnega področja sodelovali z goriškim združenjem industrijcev, ki so šolam obljubili tudi strokovno pomoč. Mimo ministrskih programov organizirajo šole številne stike s podjetji. Večkrat vabimo podjetnike, naj pridejo na šolo in dijakom predavajo o raznih aktualnih temah. Goriški podjetniki, predvsem Slovenci, so vedno na razpolago. Ravno tako radi sprejemajo naše dijake na poletno in medletno prakso. Če je medletna praksa obvezna za vse dijake poklicnega zavoda Ivan Cankar in se je zato množično udeležujejo, nastanejo težave pri poletni praksi, ki je prostovoljna. V tem primeru je povpraševanje s strani podjetij navadno precej večje, kot je razpoložljivih dijakov. Letos smo za dijake DTTZ Žiga Zois in DPZTZ Ivan Cankar organizirali tudi tritedensko delovno prakso v Angliji, kjer dijaki spoznavajo različno delovno okolje, novo kulturo in nov svet. To izkušnjo bomo verjetno v bodoče še ponovili, saj je naletela na zelo pozitivne odzive bodisi staršev kot dijakov. Medletna in poletna praksa pa sta za vsakega dijaka zelo dobra življenjska izkušnja. Dijak ima možnost, da spozna delovno okolje, obenem pa omogoči podjetniku, da ga spozna. Marsikateri dijak se je po šolanju na kaki izmed naših šol zaposlil prav pri podjetju, kjer je opravljal prakso. Da bi olajšali iskanje prve zaposlitve, smo za dijake organizirali tečaj, kako naj pripravijo dober in zanimiv curriculum vitae in kako naj se pripravijo na prvi delovni razgovor. S pomočjo psihologa so dijaki simulirali delovni razgo-

vor, ta pa jim je ob koncu povedal, kako bi lahko svoj nastop še izboljšali. To so samo nekatere pobude, ki jih leto organizirajo naši zavodi za svoje dijake, v novem šolskem letu pa bomo verjetno pripravili še kako dejavnost.

Za naš tednik ste več mesecev pisali rubriko o uvajanju evra, ki je imela med bralci lep odziv. Sedaj je evro tu in radi bi vedeli, ali ste s svojimi zapisi, ki so napovedovali evro, sedaj, ko je evro tu, zadovoljni?

Za Novi glas rada pišem. Navadno posvečam temu sobotno popoldne ali ponedeljkove večer. Ko začnem pisati članek ali radijsko oddajo, najprej pomislim, komu je članek namenjen. Ko pišem za strokovno revijo, uporabljam bolj zahtevno terminologijo in obravnavam bolj kompleksne teme. Ker pa vem, da večina bralcev Novega glasa niso ekonomisti in da bi samo želeli razumeti, kaj se okoli njih dogaja, skušam uporabiti tak jezik, ki je vsem dostopen. Z enostavnimi besedami skušam povedati, zakaj je dolar vedno močnejši, kje evro izgublja, kaj hoče Berlusconijska vlada od Evropske komisije in podobno. Zakaj bi morala komplicirati, če lahko isto povem na bolj enostaven način? Ko sem pisala "evrokotiček", sem si predstavljala uboge upokojence, ki bodo nenadoma dobili v roke ta novi denar in ne bodo vedeli kako in kaj. Predstavljala sem si, da bo poleg njih še marsikdo imel težave ob prehodu od ene valute na drugo. Tako sem napisala vrsto člankov, da bi bralcem vsaj nekoliko omilila težave pri navajanju na nov denar. Upam, da sem s svojimi članki vsaj delno uspela. Z odzivi bralcev sem tudi zelo zadovoljna, saj mi vedno kdo pove, da je prebral moj članek. Čeprav je bilo člankov o evru zelo veliko, pa sem dobila največ odzivov na članek, ki je bil objavljen v avgustovski številki in ki je govoril o... ekonomskem pomenu sladoleda. Ravno tako rada sodelujem pri radijskih oddajah še posebej sedaj, ko sem premagala strah pred mikrofonom.

Razni statistični uradi in predvsem pa sedanja vlada na vse pretege prepričujejo uporabnike, vse nas torej, da se s prehodom od lire na evro ni podražilo vsakdanje življenje, a vsi vemo, da ni tako. Povejte kaj več o tem!

Da so se življenjski stroški v zadnjem letu precej povežali, ni nobena tajnost. Če se le odpravimo po nakupih, ugotovimo, da se je kupna moč pokojnine ali dohodka močno zmanjšala. To pomeni, da lahko z isto pokojnino ali isto plačo kupimo precej manj dobrin in storitev kot lansko leto. Če so se cene v nekaterih trgovinah le malo spremenile in so se nekateri trgovci res držali ministrskih navodil pri pretvarjanju cen, so številni trgovci izkoristili prehod in so nekoliko popravili prodajne cene. Ministrstvo za ekonomske dejavnosti je lansko leto objavilo navodila, kako naj trgovci pretvarjajo cene iz ene valute v drugo. Da bi zaščitili potrošnike, so predlagali veletrgovinom, naj vsaj za dobo štirih mesecev ne spreminjajo cen in naj bodo cene vedno izražene v lirah in evrih, da bo kupec lažje primerjal prodajno ceno pred uvedbo evra in po njej. Problem pa predstavlja tisti obrati, kjer je nadzor nad cenami skoraj nemogoče izvajati. Sicer pa je ta pojav opazen v vseh državah Evropske monetarne unije. V Nemčiji so npr. nekateri trgovci enostavno zbrisali znak za nemške marke in jih nadomestili z znakom za evro, na tak način se je prodajna cena dobrine podvojila. Italijanski državni statistični urad nas skuša prepričati, da je inflacija nizka in da se cene v primerjavi z lanskim letom niso veliko spremenile. Pri tem pa ne moremo govoriti o zavajanju potrošnikov. Ko izvedenci mesečno preverjajo, koliko se je v povprečju podražilo življenje v nekem kraju, analizirajo spremembe prodajnih cen kakih 1.000 dobrin, ki sestavljajo vzorčno košarico. To pomeni, da stalno opazujejo, kako so se spremenile prodajne cene vsake izmed teh dobrin. Ob koncu meseca pa izračunajo neko povprečje. Pri tem upoštevajo, da se je neka dobrina podražila, druga pocenila in rezultat vseh teh sprememb je letna oz. mesečna stopnja inflacije, ki nam pove, za koliko so se v nekem letu ali mesecu spremenile prodajne cene vseh 1.000 dobrin, ki sestavljajo vzorčno košarico. Pri tem lahko kaj kmalu pride do napake, če vzorčna košarica ne predstavlja več nakupov povprečne italijanske družine ali če izvedenec slučajno izbere trgovino, kjer cene niso posebeno narasle. Italijanski zavod je sprično vse večjega pritiska javnega mnenja izjavil, da je pripravljen spremeniti sestavo vzorčne košarice,

kakor hitro bodo njegovi izvedenci ugotovili, da ne predstavlja več nakupov povprečne italijanske družine.

Kako je pravzaprav s podražitvami? Kaj se je najbolj podražilo in kje?

Evro nikakor ni edini krivec za podražitve, ki trenutno bremenijo vse potrošnike. Po eni strani so podražitve v tem obdobju že tradicionalne. V mesecu avgustu so potrošniki navadno na dopustu in se ne menijo veliko za vsakodnevne težave. Zato marsikatero podjetje izkoristi prav ta trenutek za povišanje cen. Ko se počitnice zaključijo in se potrošniki vrnejo z dopusta, pa se nenadoma znajdejo pred višjimi cenami. Da se bodo zavarovalnine za avto povišale, je bilo znano že najmanj deset mesecev, saj je ministrski odlok preprečil zavarovalnicam poviške v celem letu 2001. Tudi sadje in zelenjava se nista podražila izključno zaradi evra, saj so k temu botrovala številne vremenske nepravilnosti, ki so letos prizadele celotni apeninski polotok. Za nekatere proizvode pa so poviški "sezonski": ko moramo zamenjati obleke v garderobi, se navadno povišajo prodajne cene. V tem primeru pa lahko opazimo, da je za marsikateri povišek kriv prav evro. Ker so bili poviški res zelo visoki, so se združenja za zaščito potrošnikov odločila za svojevrstno stavko nakupov. V tem primeru naj bi se za en dan potrošniki izogibali trgovin in trgovin, v katerih so opazili pretirano visoke cene. Združenja za zaščito potrošnikov ocenjujejo, da je bila stavka zelo uspešna in da je pri njej sodelovala približno polovica vseh italijanskih potrošnikov.

Vemo, da sledite evru in njegovi vrednosti v odnosu do dolarja in jena. Bi nam lahko razložili, pri "kakšnem zdravju" je sedaj evro?

Skupna evropska valuta je imela v prejšnjem letu kar precej težav. Nekateri so te težave pripisovali predvsem precenjenju ameriškega dolarja, drugi pa dejstvu, da evro materialno ni še obstajal. V zadnjih mesecih je evro precej pridobil v primerjavi z dolarjem, vendar so se obenem drastično spremenili pogoji v svetovnem gospodarstvu. Vrednost neke valute na svetovnih trziščih je namreč odvisna od trdnosti gospodarstva države oz. v primeru evra skupnosti držav, v katerih se ta denar uporablja. Ameriško gospodarstvo je že nekaj časa v precejšnji težavi, ki niso v celoti odvisne od terorističnih napadov, saj so se začele že precej časa pred njimi, zato se je povpraševanje po dolarjih precej zmanjšalo. Tudi evropsko gospodarstvo ni ravno pri najboljšem zdravju, vendar se trenutna zanimanja svetovnih investitorjev usmerjajo prav v evropsko gospodarstvo in zaradi tega se vrednost evra na svetovnih borzah veča.

S pojmom evra so nekateri povezovali tudi padanje določenih meja, med njimi tudi kulturnih. Se to med evropskimi narodi zares dogaja ali je to le še ena pobožna želja več?

Mislim, da ima evro predvsem ekonomski pomen. Skupna evropska valuta nedvomno omogoča bolj enostavno kroženje blaga, poenostavlja trgovske odnose med podjetji, omogoča primerjavo prodajnih cen v različnih državah. Seveda je evro v pomoč tudi vsem tistim, ki želijo potovati in spoznavati kraje in ljudi znotraj Evropske monetarne unije, ni pa nastal izključno zaradi tega. Za premoščanje kulturnih pregrad ima Evropska unija vsako leto precej različnih programov za spoznavanje različnih narodov in kultur, ki živijo v državah Evropske unije. Ti programi so zelo različni in so namenjeni društvom, šolam, športnim organizacijam, skavtom, žal pa jih mi, Slovenci v Italiji, izkoriščamo v zelo omejenih mejah.

3

ČETRTEK,
19. SEPTEMBER
2002

29. T.M. VSEDRŽAVNI DAN
VINCENCIJEVIH KONFERENC

OBČNI ZBOR SLOVENSkih ZAMEJSKIH SKAVTOV

TUDI 55-LETNICA SLOVENSKE VINCENCIJEVE KONFERENCE

ZDRUŽENI VZTRAJNO NAPREJ!

Vsederžavni svet Družbe sv. Vincencija Pavelskega je letos določil nedeljo, 29. septembra, za dan, ko naj bi nudili ljudem čim več možnosti, da bi spoznali njeno delovanje, ki je, kratko povedano, stati prijateljsko ob strani vsakemu, ki je potreben kakršnekolik pomoči.

Tudi Slovenska Vincencijeva konferenca za Tržaško in Goriško se pridružuje tej pobudi, saj je včlanjena v Družbo sv. Vincencija Pavelskega, in sicer kot čisto avtonomna organizacija. Družba sv. Vincencija Pavelskega ima glavni sedež v Parizu in njene konference so dandanes razširjene po vsem svetu. Do konca druge svetovne vojne je Slovenska Vincencijeva konferenca delovala tudi v Sloveniji, a so jo po vojni ukinili. Zadnja leta jo lazaristi spet obnovljajo.

Slovenska Vincencijeva konferenca v Trstu praznuje letos 55-letnico svoje ustanovitve. Zanj je dala pobudo prof. Laura Abramova. 8. januarja 1947 smo imeli prvi občni zbor in volitve. Za 50-letnico smo izdali zajetno knjizico o delovanju konference. Med to spada tudi Klub prijateljstva, ki želi nuditi zlasti starejšim in osamljenim osebam priložnost za družabnost in izlete.

Zato bomo letos god sv. Vincencija Pavelskega praznovali nekoliko bolj zbrano in slovesno. V četrtek, 26. septembra, ga bomo proslavili s sv. mašo in z družabnostjo pri šolskih sestrah pri Sv. Ivanu, ul. Delle Doccie 34 v Trstu z začetkom ob 16. uri. Maševal bo naš duhovni svetovalec g. Jože Špeh. Moli bomo za dober uspeh Vsederžavnega dneva Vincencijevih konferenc, zlasti seveda, da bi se k našemu delovanju prijavilo čimveč novih oseb, pripravljenih darovati kanček svojega časa in ljubezni bližnjemu v stiski.

V ta namen bomo 29. septembra delili po cerkvah zgibanke s pojasnili o delovanju Vincencijevih konferenc. Z oktobrom bomo odborniki spet na razpolago za razgovor in pojasnilo tistim, ki bi bili pripravljeni sodelovati, kot tistim, ki bi rabili pomoč. Ob ponedeljkih bomo na sedežu v ul. Donizetti 3 v 4. nadstropju od 15. do 17. ure.

Vse pa vabimo, da z nami proslavimo našo 55-letnico in počastitev sv. Vincencija 26. septembra.

ODBOR SLOVENSKE VINCENCIJEVE
KONFERENCE ZA TRST IN GORICO

V nedeljo, 15. septembra, je v prostorih župnijske dvorane pri cerkvi sv. Ivana v Gorici potekal deželni občni zbor Slovenske zamejske skavtske organizacije. Srečanje je imelo pomembno nalogo, saj je deželni vodstvu zapadel triletni mandat in je torej občnemu zboru pripadla naloga, da izvoli novo vodstvo organizacije.

Voditelji iz Gorice in Trsta smo se tako zbrali ob 9. uri in izvolili predsedstvo občnega zbora, ki so ga sestavljali Štefan Pahor (Zviti leopard), kot predsednik, Erika Černič (Modra mravlja) kot podpredsednica in Martin Sosič (Vztrajni galeb) kot zapisnikar. Predsednik je takoj uvedel dnevni red in preveril sklepčnost, takoj nato pa smo se voditelji pripravili na sveto mašo, ki smo jo oblikovali skupaj z župnijsko skupnostjo slovenskega pastoralnega središča.

Po maši se je začel "vroči" del občnega zbora. Najprej je deželni načelnik Martin Sosič prebral poročilo načelnikov o triletnem delovanju prvega deželnega vodstva. Poudaril je predvsem dejstvo, da je deželno vodstvo uspelo celotni SZSO dati enotno podobo, predvsem kar se tiče usposabljanja voditeljev in administrativnega dela, saj je SZSO dobila statut, metodološki pravilnik in sestavila vzgojni načrt. Voditelji iz obeh pokrajin so stopili na pomembno pot sodelovanja in organizacija postaja počasi enotna in združujoča. Dosedanji načelnik je predlagal, naj se v bodočnosti reši problem enotnega kroja in drugih administrativnih zadev, deželno vodstvo pa naj se posveti delu z voditelji, saj je to organ, ki naj bi bil v službi predvsem tistih voditeljev, ki so na terenu in ki aktivno vodijo člane v vseh treh vejah (volčiči in volkuljice, izvidniki in vodnice, roverji in popotnice).

Poročili je sledila daljša debata o funkcijah in prihodnjem delu deželnega vodstva, nato pa so prišle na vrsto volitve. Za novega deželnega načelnika je bil izvoljen Francesco Biancuzzi (Zamišljeni nosorog), za načelnico pa Katja Tommasi (Srčkana mravlja), deželni cerkveni asistent je p. Mirko Pelicon SJ (Pobožni orel), deželno vodstvo pa bodo odslej sestavljali še Mauro Leban (Močni bo-

ber), Stojan Pahor (Birokratski medved), Mitja Ozbič (Vztrajni bober), Ana Biancuzzi (Energični slavček), Martin Sosič (Vztrajni galeb) in Elena Bogatec (Športna lisica).

Uradni del občnega zbora se je tako zaključil in s skavtskim aplavzom smo prisotni pozdravili novo deželno vodstvo.

Po kosilu smo se voditelji spet zbrali za tipičen skavtski izziv. Razdelili smo se v štiri skupine, ki so odšle po dve in dve na Sveto Goro in Sabotin. Med potjo smo po skupinah razmišljali o vodenju in voditeljstvu, o našem delu kot vzgojitelji in o metodologiji vodenja. Na vrhu hriba pa je vsaka skupina morala signalizirati po dve besedi drugi skupini, ki se je povzpela na nasprotni vrh. Besede, ki smo jih z zastavicami in z Morsejevo abecedo signalizirali, pa so bile Vztrajnost, Odgovornost, Dobrovoljnost, Iznajdljivost, Tovarištvo, Enotnost, Ljubezen in Junaštvo. Ob prihodu z dveh hribov smo se zbrali še na skavtskem sedežu v Gorici in tam zaključili naše srečanje s kratko mislijo, da bi moral voditelj imeti vse zgoraj naštetosti, katerih začetne črke dajejo ravno besedo "voditelj". Izkušnja, ki si jo kot voditelji nabiramo, pa bo zagotovo naši dobri volji dala potrebnega elana za naprej in željo po posredovanju Baden Powellovih vzgojnih načel našim mlajšim članom.

Prijetno vzdušje je potem vsakega posebej spremljalo na poti domov in vsak izmed nas se je zagotovo vrnil na Goriško ali Tržaško obogaten z novimi izzivi za skupino, ki jo vodi.

Naj na tem mestu gre še iskrena zahvala "staremu" deželni vodstvu, ki je svoje delo opravljalo vestno in pripravljeno, novim članom pa naj gre voščilo za dobro in plodno delo.

IZNAJDLJIVI GAMS

OBVESTILA

DARUJTE V SKLAD msgr. Jakoba Ukmarja: kdor želi darovati v Sklad msgr. Jakoba Ukmarja, lahko to stori preko tekočega računa Zadrudne kraške banke št. 19185 (Ukmarjev sklad).

SKRIVNOST ZAKONSKE LJUBEZNI

P. MIRKO PELICON

KAJ PA SPOLNOST?

Če si želimo resničnega odgovora na vprašanje, kaj je pravzaprav smisel spolnosti, se moramo krepko vprašati o smislu človekovega bitvanja. Znotraj tega smisla najde tudi spolnost svoje mesto. Naš čas označuje nemoč celostno gledati na človeka, saj proučujemo vse po oddelkih (telesne vede, psihološke vede, spolne vede, družbene vede, jezikoslovje, znanost, duhovne vede, etika itd.) in s težavo povezujemo stvari med sabo v prid celostnemu pogledu na življenje in na nas same.

Vpliv večinske kulture je zelo močan, čredniški, razosebljen in razdrobljen. "Saj vsi tako delajo in živijo; zakaj ne bi tudi jaz?" je klasična izjava. Mediji večinoma izoblikujejo današnje kulturne tokove in jih "vsilijo" vsakomur kot nekaj naravnega, splošno sprejetega. Ker ljudje potrebujejo družbeno soglasje, se zlahka prilagajajo večinskemu trendu, da ne bi "izpadli" kot izvenmodni. Spolnost je v današnjih podobah predstavljena kot eden izmed načinov izražanja odnosov med dvema osebam, v smislu "bolje sva se spoznala", ali kot spominček na neko bežno srečanje ali pa kot merjenje moči med spoloma, nazadnje pa tudi kot kompenzacijska tolažba v težkih situacijah. Iz televizijskih nanizank je to zelo razvidno in v praktičnem življenju tudi. Danes smo zelo nagnjeni k temu, da zlahka enačimo ljubezen s spolnostjo, nežnost s fizičnim dotikom in je to skorajda razumljivo, saj je nekoč bilo vse to "prepovedano", označeno za "nemoralno". Spolnost je veljala za tabu, o katerem se ne govori. Okrog nje je bilo veliko moraliziranja, saj je to sila, ki je ne moreš kontrolirati in je zelo "nevarna". Dediči takšne kulture, današnji zakonci, se prepuščajo ali brezmejni širokovestnosti, ker zavračajo preteklo vzgojo, ali pa, posebno pri parih, ki se imajo za bolj krščanske, slutimo neko zadrego in zmedenost, kako živeti v svoji polnosti ta dragoceni dar. Spomnim se moža in žene, ki sta se razšla po nekaj letih zakona. Svojo spolnost sta živela tako svobodno in naravno, da sta se naveličala drug drugega, ker sta merila svoje moči prav tam. Zanimivo je bilo slišati, da sta se imela za kristjana. Tak svobodnjaški odnos do spolnosti jima je povzročil veliko

ranjenosti. Pred sklenitvijo zakona večkrat vprašam fanta in dekle, kaj jima je bistveno vseč pri drugem. Nekateri zasanjano odgovorijo oči, nos, ustnice, prsni koš itd. "Beh, vesta kaj? Bolje je, da počakata še malo, preden se poročita; ko vama namreč ne bodo več vseč oči ali nos itd., kaj bo še ostalo od vajinega odnosa?"

Glavni cilj v človekovem življenju je izkoreniniti egoizem, pravijo modri duhovni očeti. Če bi strnili v nekaj besed kateheze papeža Wojtyły za zakonca v letih '80, bi rekli, da je cilj človeške ljubezni odrešiti osebo, ki jo imaš rad, za žrtvovanjem lastnega samoljubja. Pa tudi sam ne boš odrešen, notranje osvobojen, če ne boš umrl silam lastnega samoljubja. In resnica, ki se z živo močjo polasti tvoje notranjosti in te osvobodi lastne težnje po samouveljavljanju, je ljubezen. Znotraj te postane spolnost takšna sila, ki te osvobaja in privede do popolnega priznanja, spoštovanja in vere v drugo osebo (ženo ali moža). V drugem priznavam vse, kar priznavam sebi. Zato je ljubezen sposobna uvideti v drugem vse kot najvrednejše. Egoizem se z veliko lahkoto konkretno ukorenini v našem srcu. Zato potrebujemo ljubezen, ki je enako močna sila, da ga izkorenini. Skrivnost zakonske ljubezni je prav to: skrivnost zmage ljubezni nad lastnim samoljubjem, tako da ljubim drugega, ne pa svoj jaz. In spolna ljubezen je izraz najintimnejšega in enakovrednega odnosa med možem in ženo, vrhunec njunega darovanja in medsebojnega priznavanja - tako Janez Pavel II.

Mož in žena sta mi zaupala: "Takrat začutiva, da v celoti pripadava drug drugemu. Pa še to opažava, da med nama rastejo dobrota, spoštovanje, potrpežljivost, vera in upanje." Sila edinosti se razodeva prav tam, v najbolj osebnem dejanju, ki omogoča možu in ženi, da rasteva v darovanju in altruizmu znotraj njune zakonske poklicnosti.

SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA OB BOGOSLUŽNIH BERILIH V LITURGIČNEM LETU A

ŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE,
NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

25. NAVADNA NEDELJA, KVATRNICA

"Vrne naj se h Gospodu, da se ga bo usmilil" (Iz 55,7).

"Gospod je dober vsakomur" (Ps 145,9).

"Kako se enodušno bojujete za vero evangelija" (Flp 1,27).

"Ali je tvoje oko hudobno, ker sem jaz dober?" (Mt 20,15).

Jesenske kvatre nas spominjajo na dozorele sadove zemlje in dela naših rok. Vemo pa, da je vse dar nebeškega Očeta. Trudili smo se in delali, a ne v našem, temveč v Gospodovem vinogradu. Tu pa tam doživljamo razočaranje zaradi pozebe, slane in neurja s točo, zaradi poplav in potresov. Vemo pa tudi, da je vse to znamenje, podoba viharjev in vsega hudega, ki pretresa naša srca, naše misli in vse življenje. Cerkev nas zato vabi, naj sklepamo roke k molitvi, da pospešujemo prihod Božjega kraljestva. Zaupamo namreč v moč molitve in priprosnje. Saj smo večkrat oziroma vedno v nevarnosti, da zaupamo le v lastne moči. Medtem ko nam Gospod drugače govori: "Kajti moje misli niso vaše misli in vaša pota niso moja pota" (Iz 55,8).

Ker smo pri krstu postali Božji otroci in smo deležni vseh milosti, mislimo, da smo boljši od tistih, ki jih Gospod pokliče v svoj vinograd okrog enajste ure, t.j. tik pred zaključkom delovnega dne oz. proti koncu življenja. Ali jih spreobrne tako, da v hipu postanejo zgled poslušnosti Božji volji (gl. Savla-Pavla: Apd 9,3). Ker pa nismo boljši od drugih, moramo Boga vedno iskati, "dokler se daje najti" ter ga klicati, "dokler je blizu!" (Iz 55,6).

Bog nam celo zaupa svoj način delovanja, svoje misli in svoje srce, svojo ljubezen do ljudi, ki smo lahko obremenjeni s težkimi gredi in krivdami (Iz 1, 16-18).

Samo on je velik "in nadvse hvale vreden, njegova veličina je nedoumljiva" (Ps 145, 3).

V drugem berilu piše apostol Pavel kristjanom v Filipih v Makedoniji. Piše iz zapora. Pred sabo vidi verjetno obsodbo na smrt. Nanjo je pripravljen, se je celo veselil, a obenem prosi Gospoda, naj on razsodi, če ga še potrebuje za delo v svojem vinogradu. Veseli se pa, da se Kristus oznanja tudi zdaj, ko je on v ječi. Naj se torej zgodi Božja volja, tako v boju za vero, kakor v prehodu v večnost s Kristusom (Flp 1, 27).

Evangelij govori o delavcih, ki jih gospodar vinograda, v katerem delajo, povabi na delo ob različnih urah in jim obljubi pošteno dnevno plačo. Poudariti hoče pa, podobno kot v priliki o izgubljenem sinu, vso ljubezen Boga do najmanjšega človeka, do zadnjega. A obenem očita tistim, ki so nevoščljivi in zato godrnjajo nad Božjo dobroto do človeka. Božje kraljestvo je namreč dar Božjega usmiljenja. Ker, če bi Bog gledal na krivde, "Kdo bi mogel obstati? Toda s teboj je odpuščanje" (Ps 130, 3-4).

Tedaj vsaj delno prodremo v skrivnost občestva svetnikov: kako da npr. diakon Štefan biva v popolni ljubezni s Savlom-Pavlom, ki je odobraval umor nedolžnega Štefana in je "veliko svetih (kristjanov) zapiral v ječe; in ko so jih pobijali, je glasoval za to; neizmerno je divjal in kristjane preganjal" (Apd 26, 10-11).

Jezus je nalašč odredil o izplačilu dnevne nagrade najprej pri zadnjih delavcih zato, da so lahko prvi videli, da je poln ljubezni do vsakega človeka, a niso nič razumeli o gospodarjevi širokosrčnosti. Saj so prav čez to godrnjali. Medtem ko ponižni delavci v Božjem vinogradu prepuščajo Bogu odločitev za

čas služenja pri njem, v upanju, da bodo s Kristusom ob koncu boja za vero evangelija (Flp 1, 23-27).

Tisti, ki jih je gospodar najel kot zadnje, niso nič vprašali po višini plačila. Enostavno so šli delat na gospodarjevo vabilo. Zato so postali prvi.

Kolikokrat gospodarje moti vprašanje tistega mladega človeka, ki vpraša po plači, še preden začne, in se še ne ve, ali bo kaj koristnega naredil ali ne.

Prve delavce gloda večkrat tudi lakomnost. Radi se ponašajo z delom in težo dneva.

Tu pa se moramo skrbno vprašati, ali ne morda spadamo mednje. Toda že sam božji klic k delu v njegovem vinogradu je milost, je dar. Častno je namreč služiti Bogu v bratih in sestrah.

Tudi starši se ne sprašujejo, koliko bodo prejeli od otrok in če bodo sploh kaj prejeli. In čeprav so starši dolžni skrbeti, zbirati za otroke (2 Kor 12,14), so vendarle željni ljubezni svojih otrok. Prav tako pričakuje Bog od nas ljubezen, ne računanja, koliko se nam plača delati.

Peter je sicer Jezusa vprašal, kaj bodo prejeli za službo, in mu je Jezus tudi odgovoril (Mt 19, 28-30), vendar je podobno kot pri Janezu in Jakobu nakazal pot skromnosti, mesto zadnjega sedeža, pot služenja iz ljubezni, za nebeški "lon in tron" (Mt 20, 20-28).

Pastoralni načrti posameznih škofij nudijo že v začetku novega pastoralnega leta vsakomur priložnost, da krepko zagrabijo za delo, da se druge zanj pridobi, da vsi vztrajamo na začeti poti, da vnašamo nekaj novega po skupnih smernicah. Ne vsak zase. Saj je v današnji priliki tudi oskrbnik (Mt 20,8), ki vse ureja in vodi tako, da bo delo smotno, v edinosti.

Zaupaj se nam naloga soraševanja in pridobivanja ljudi za Kristusa, da živimo namreč Božje usmiljenje.

POGOVOR Z UDELEŽENCI SVETOVNEGA DNEVA MLADIH

"BITI MORAMO TO, KAR SMO!"

DANIJELO DEVETAK

Nekajtedensko bivanje v Kanadi ob Svetovnem dnevu mladih, ki je bil julija letos, je bilo brez dvoma izredna življenjska izkušnja, po svoje tudi šola življenja. Marsikdo je spletel nova prijateljstva ali utrdil že obstoječe vezi. O srečanju s svetim očetom in velikem dogodku tega poletja smo sicer že pisali. Ker pa je šlo za res enkratno "pustolovščino", smo povabili pred mikrofon še nekaj udeležencev, da bi iz krajših utrinkov in med vrsticami še kaj lepega ujeli o izkušnji, ki bo po vsej verjetnosti marsikomu spremenila življenje. Na naše povabilo so se prijazno odzvali tri "neločljive" prijateljice, Tjaša, Tanja in Teja, ter dva izmed skavtov, ki so po srečanju s papežem imeli še potovalni tabor po kanadskem naravnem parku Algonquin. Tanja Zorzut in Tjaša Nanut sta stari 16 let in obiskujeta klasični licej, vrstnica Teja Pahor pa obiskuje družboslovni licej. Peter Špacapan živi v Gorici, star je 18 let in študira medicino; njegov vrstnik Cristian Lavrencic, ki biva v Doberdolu, želi po maturi na Pedagoškem liceju nadaljevati študijsko pot s študijem zgodovine.

Kaj vam je najbolj ostalo iz izkušnje v Kanadi?

Tjaša: Imela sem priložnost spoznati nove prijatelje in bolje spoznati svoje prijateljice. Ljudje so bili do nas res odprti in gostoljubni, brez predsodkov.

Tanja: Najbolj mi je ostala v spominu lepa družba. Presenetila me je sproščenost, ki smo jo na poseben način doživljali tudi pri maši.

Teja: Spominjam se, kako so nas lepo sprejeli ljudje, tudi če nas dotlej niso še nikdar videli. Bili so res prijazni in gostoljubni.

Peter: Najbolj mi je ostal v srcu spomin na tistih 800.000 mladih v Downsview parku. Vsi smo se zbrali s istimi željami in vrednotami v srcu. Najbolj me je razveselilo to, da smo videli, kako je v svetu še vedno toliko mladih, združenih v občestvu Cerkve, ki verjamejo v boljši svet.

Se je po potovanju kaj spremenilo v vašem življenju?

Teja: Ko smo odleteli v Kanado, sem poznala samo Tanjo in Tjašo; ko pa smo se vrnili, sem se zavedela, da je bilo lepo spoznati veliko ljudi; to je bilo zame zelo pomembno. Trije tedni skupnega življenja so privedli k temu, da smo poglobili prijateljstva.

Tanja: Lepo je bilo že doživljati tako posebno novo izkušnjo. Sami smo si morali pomagati in smo zato tudi vsaj malo zrasli.

Tjaša: Marsikaj se je spremenilo v medosebnih odnosih. Naučili smo se biti bolj solidarni, ne gledati samo na same sebe. V skupini smo morali biti pozorni drug do drugega in skrbeti za tistega, ki je bil zraven nas. Verjetno smo postali tudi malo bolj odgovorni; nihče nam namreč ni pravil, kaj naj naredimo oz. česa naj ne delamo.

Peter: Potovanje v Kanado me je predvsem utrdilo v veri. Imel sem priložnost, da sem od bližje spoznal Jezusa Kristusa in pomen njegove smrti na križu. Mislim, da je vera v mladem človeku izredno bogastvo, in zato verjamem, da je potovanje po Kanadi za nas vse bilo res velikega pomena. Vera mi daje moč, da lažje premoščam vsakdanje težave in da s še večjo voljo in ljubeznijo delam za širjenje cerkvenih nauk in idealov na vsakdanjih zamejskih tleh.

Kakšen vtis vam je naredil torontski nadškof kard. Ambrožič?

Teja: Srečali smo ga v slovenski cerkvi, kjer smo bili skupno s skupino iz Slovenije. Govoril nam je o srečanju s sv. očetom. Bilo je res zanimivo ga poslušati. Spoznali smo nov zorni kot srečanja.

Tanja: Povedal nam je marsikaj zelo življenjskega. Ostal mi je zlasti ta njegov stavek: "Kdor ne ljubi preveč, ne ljubi dovolj!"

Kaj lahko poveste o družini, ki vas je gostila, oz. o stiku s kanadskimi Slovenci?

Tjaša: V Torontu nas je sprejela slovenska družina iz Prekmurja. Zdelo se nam je čudno in obenem lepo, da so tudi otroci, ki so se sicer rodili v Kanadi, znali govoriti dobro slovensko.

Teja: Sprejeli so nas kot svoje, z nami so bili zelo prijazni.

Peter: Z veseljem smo videli, da je v Kanadi (predvsem v Torontu) slovenski živelj res pristen in bogat. Žal pa se mi je zdelo, da je slovenska beseda med mladimi vedno manj razširjena. Zagotovo ni lahko gojiti slovenske kulture in slovenskega jezika v tako oddaljeni deže-

li, kot je Kanada, in vendar se sprašujem, kaj bo z vsemi slovenskimi domovi, župnijami in centri, ko bo vse to prišlo v roke današnjih mladih generacij.

Cristian: Po mojem mnenju so se kanadski Slovenci počutili zelo ponosni, da predstavljajo slovensko skupnost v Kanadi oziroma, točneje, v Torontu. Zaradi tega so nas toplo in priljubljeno sprejeli, kot da bi bili oddaljeni bratje, ki se po dolgem času zopet srečajo v veselju.

Kakšne občutke ste imeli sredi morja ljudi na srečanju s papežem?

Tanja: Z lahkoto smo spremljali dogodek, ker je bilo ozvočenje dobro. Marsikdo se je sicer sredi množice sprehajal in spoznaval nove ljudi. Zame je bila posebna izkušnja večerno bde-

nje, ko je bilo res lepo vzdušje.

Teja: Bilo je res prijetno, ker smo bili vsi enakih misli, tja smo vsi prišli iz istim ciljem. To nas je družilo, čeprav smo bili med sabo zelo različni in smo prihajali iz vsega sveta.

Tjaša: Ponoči pred srečanjem s papežem je deževalo, a smo vseeno preživeli... Nekateri so si pripravili zasilne bivake, ostali pa smo prenočili pod milim nebom in smo se zmocili.

Peter: Sredi morja mladih na srečanju s papežem sem začutil v srcu posebno poslanstvo, ki nam je zaupano od Jezusa Kristusa in Cerkve. Zavedel sem se, da je vsakemu mlademu človeku danih nešteto darov in da se mora skozi vse življenje truditi, da te svoje talente goji in jih posreduje svojemu bližnjemu.

Cristian: Ko sem se vrnil iz Kanade, sem še veliko časa razmišljal in celo sanjal različne izkušnje, s katerimi sem se duševno in versko obogatil. Še sedaj, ko sta minila že dva meseca od potovanja, je velika količina izkušenj ostala globoko vtisnjena v mojem spominu. Izkušnji oz. občutka, ki sem ju najgloblje doživel na SDM, sta bila v trenutku, ko sem se znašel pred duhovno močjo papeža z nedojemljivo množico ljudi, in v trenutku, ko sem se znašel pred ogromnostjo Toronta. Ker sem prvič odšel na SDM in se nisem še nikdar srečal s tako veliko množico ljudi različnih narodnosti, sem vse to, kar me je obdajalo, doživljal še z večjo vnemo in navdušenjem. V tem morju mladih sem najprej imel občutek majhnosti in nevrednosti. Nato pa sem počasi začel ugotovljati, da smo se vsi zbrali, da bi dosegli podobne, celo enake cilje; to se pravi spoznavanje drugih romarjev, notranjo versko (duševno) in zunanjo (turistično) obogatitev. Prav ta skupnost z ostalimi romarji, versko raziskovanje in ugotavljanje so mi nudili dovolj moči, da sem premostil in pozabil tisti negativni začetni občutek.

Kaj ste občutili, ko ste videli sv. očeta?

Tjaša: Zdelo se mi je čudno, kako lahko kljub svoji starosti in boleznini vzbujajo toliko pozornosti pri mladih. Ko ne bi imel v sebi nečesa posebnega, bi se verjetno ne zbralo toliko ljudi okrog njega. Zna vzpostaviti stik z mladimi. Zdel se mi je zelo "človeški", nikakor oddaljen; resnično se trudi, da bi izboljšal svet, da bi mlade prepričal v veličino miru, strpnosti in drugih vrednot.

Tanja: Bilo je res nekaj posebnega. Videla sem mlade, ki so se jokali, ko so poslušali njegove besede.

Teja: Bila je res neobičajna izkušnja. Imel je močno sporočilo za vse mlade iz vsega sveta.

Kaj vam po Kanadi pomenita besedi "luč" in "sol"?

Tanja: Luč je nekaj izredno pomembnega, prav tako sol. Sv. oče nam je povedal, da moramo mi mladi skrbeti za boljši svet; prav vsakdo izmed nas je za to pomemben.

Teja: Papež zaupa v nas, mlade, in želi, da bi tudi v priho-

dnosti, ko njega ne bo več, nosili naprej to, kar nam je povedal.

Tjaša: Soli ne sme biti premalo, pa niti preveč. Svetilka je zato, da se postavi na vidno mesto in da sveti; tako se moramo tudi mi mladi opogumiti in biti to, kar smo.

Cristian: Moje življenje je po SDM v Torontu postalo versko in duševno bolj poglobljeno in jasnejše. Poleg tega sem ob tej izkušnji veliko bolje spoznal stare prijatelje in nato tudi nove iz različnih krajev in kultur. Vse to je bilo predvsem možno s pomočjo soli, ki po mojem mnenju vsem soli duhovno in versko hrano, da postane užitna, in s pomočjo luči, ki osvetljuje vsem pot v življenjski temi.

Peter: Besedi "sol in luč" mi pomenita vse tisto, kar sem se naučil in prejel v Kanadi in kar moram sedaj posredovati ljudem v Gorici in zamejstvu. Vera, ljubezen in darovanje bližnjemu so tiste vrednote, ki so najbolj zaznamovale mojo kanadsko izkušnjo.

Kako ste skavtje preživeli potovalni tabor?

Cristian: Na potovalni tabor v Algonquin parku imam še veliko svežih spominov. Čeprav smo navajeni na bolj naporene tabore, je bil tabor s slovenskimi skavti zelo prijeten, "meditativen" in na koncu tudi nekoliko počitniški. Ostal sem tudi zelo presenečen nad lepoto kanadskega rastlinstva, živalstva, rek, jezer brez začetka in konca itd. Zanimivo je bilo tudi potovanje s kanuji po kristalnih in favnično bogatih jezerih. Preden smo se vrnili v kaos Toronta, smo se srečali z družino losov. Na žalost in tudi na našo srečo nismo nikdar prišli v stik z družino medvedov, ki so v parku zelo številni.

Peter: Potovalni tabor v Algonquin parku je bil edinstvena priložnost za spoznavanje prelepe kanadske narave: neskončni gozdovi in jezera, divje živali in prelepi sončni zahodi. Preko miru in tišine teh gozdov smo lahko tudi globlje pogledali vase in se tako tudi bolje medsebojno spoznali. Kanuiranje po samotnih jezerih in rekah, sprehodi po gozdovih, taborjenje sredi take divjine in skrivne prvobitnosti, kopanje v čistih jezerih in odmev petja s kitarami v večerni temi so bila doživetja, ki bodo za vedno ostala v našem spominu.

5

ČETRTEK,
19. SEPTEMBER
2002

SVETNIK TEDNA

18. SEPTEMBRA

SILVESTER ČUK

JOŽEF KUPERTINSKI, REDOVNIK

Danes bomo slišali zgodbo moža, ki je bil po človeških merilih neroden in nesposoben, Bog pa ga je izbral za uspešno orodje svoje milosti. V življenju ni storil na zunaj nič posebnega: ni ustanovil nobenega novega reda, ni napisal nobene knjige, ni začel z nobenim novim načinom v dušnem pastirstvu.

Naš svetnik se je rodil 17. junija 1603 v kraju Copertino na jugovzhodnem robu italijanskega polotoka in po njem dobil pridevek Kupertinski. V šoli je bil trde glave in le z največjo težavo se je naučil brati in pisati. Imel pa je neki poseben dar, ki ga drugi, od njega bolj nadarjeni otroci niso imeli: večkrat je bil kakor odsoten, ves zatopljen v notranji svet in neobčutljiv za vse, kar se je dogajalo okoli njega. Že pri osmih letih je bil ves prevzet od notranjih doživetij in tovariši so mu dali vzdevek "odprta usta", ker je božja sporočila sprejemal z odprtimi usti.

Od osmega do štirinajstega leta je bil prav beden otrok. Bilo ga je groza pogledati, ker je bil ves v ranah, ki so tako smrdele, da mu je še mati težko stregla. Jožefa je obhajala misel, da bi šel

v samostan. Pri frančiškanih, kjer je imel dva strica, ga niso sprejeli, ker bi radi imeli le take novice, ki bi postali mašniki. Več sreče je imel pri kapucinih, ki pa so ga obdržali le osem mesecev. Vrnil se je domov in mama je šla minorite prosit, naj njene sine vzamejo vsaj za hlapca. Uslišali so jo. Tukaj se je Jožef naučil gladko pisati in brati. Leta 1628 je bil posvečen v mašnika.

Če je bilo njegovo zunanje življenje podpoprečno, pa je bilo izredno bogato njegovo notranje življenje. Ta ubogi fant je bil pogosto zamaknjen. Glas o tem je v samostan privabil preproste ljudi in plemiče, da bi videli tega nenavadnega redovnika in govorili z njim, se mu priporočili v molitev ali odnesli od njega kakšen spomin. Spričo tega se je zanj začela zanimati inkvizicija, pri kateri ga je nekdo zatožil. Zaslíševali so ga in se prepričali, da je bila ovadba lažniva, vendar je to Jožefa močno prizadelo. Hudo mu je bilo tudi, ker so ga prestavili v drug samostan. Vendar je povsod čutil božjo bližino. Dovolj mu je bilo, če je le slišal o Jezusu ali Mariji ali o nebesih, že se je zamaknil. Najmočnejše doživetje zanj je bilo vsakdanje maševanje. Zmehrom ga je prevzelo zamaknjenje, tako da je njegova maša trajala tudi do pet ur. Pri njem ni šlo za igro domišljije, temveč za bližino tega, kar je ljubil.

Imel je tudi dar, da je videl na daljavo. Tako je na primer vedel za papežovo smrt, preden se je o tem zvedelo. Kdor se je srečal z njim, je moral računati s tem, da mu bo videl na dno

srca in mu bo preiskal vest. Nič čudnega torej, da se je o njem vedno bolj govorilo in da se je glas o njem razširil po skoraj vsej Evropi. Ta njegova slava je povzročala predstojnikom nemalo skrbi. Prestavljali so ga iz samostana v samostan, nazadnje je bil v Osimu pri Anconi. Tam je živel skrit, popolnoma ločen tudi od sobratov, zato pa v zamaknjenih tembolj povezan z Bogom.

V začetku avgusta leta 1663 je zbolel. "Osel začenja stopati v hrib," je dejal v šali, ko je začutil, da se mu bliža konec. Zadnje dneve je ležal kakor v zamaknjenju. Kot da bi ga použival notranji ogenj, je pel: "Moja duša, ljubi, ljubi!" 18. septembra 1663 je umrl v krogu svojih sobratov. "Sveti oče je umrl," so rekli ljudje, ko so zvedeli za njegovo smrt. Za svetnika je bil razglašen leta 1767.

Jožefa Kupertinskega upodabljajo kot frančiškanskega redovnika v zamaknjenju (s perutmi). Za svojega zavetnika so ga izbrali abstinenti, ponekod se mu priporočajo študenti pred težjimi izpiti. Leta 1963 so ga za svojega zavetnika izbrali vesoljci: svetnik se je namreč v zamaknjenju večkrat dvignil s tal ali krožil po zraku več minut.

Peto nadaljevanje "Pisma iz Izraela" izpod peresa Tereze Srebrnič bomo objavili prihodnji teden. - Ured.

KNJIGA GORIŠKI SPOMINI, SODOBNIKI O GORICI IN GORIŠKI V LETIH 1830-1918

Knjiga *Goriški spomini* s podnaslovom *Sodobniki o Gorici in Goriški v letih 1830-1918*, za katero je prispevke slovenskih velikih mož zbral in jih tudi uredil zgodovinar dr. Branko Marušič, prinaša 48 prispevkov 42 avtorjev, med njimi sta dva do sedaj še nepoznana.

Urednik knjige dr. Branko Marušič, ki je znan goriški zgodovinar in je prisoten s svojimi raziskavami in strokovnimi esejmi tako v Sloveniji kot v italijanski Gorici in drugod, predvsem pa velja za enega najboljših poznavalcev goriške zgodovine na obeh straneh državne meje, je želel v knjigi *Goriški spomini - Sodobniki o Gorici in Goriški v letih 1830-1918* pokazati predvsem na mesto Gorice in Goriške v slovenski preteklosti v zadnjem poldrugem stoletju, tudi zato, ker so v mestu živeli stalno in občasno ugledni Slovenci; o svojem bivanju so na primer napisali spomine Fran Šuklje, Saša Šantel, Henrik Tuma, Anton Breclj, Virgil Šček, Bogumil Vošnjak, Simon Rutar, Andrej Marušič, Andrej Gabršček, Veno Pilon, Alojzij Gradnik in seveda vrsta drugih.

Z izjemo dveh prispevkov (H. Klavora, F. Karič) je bilo vse ostalo gradivo, ki je v knjigi, že objavljeno bodisi v časopisih in v revijah ali pa v raznih

knjigah. Razen enega zapisa (B. Vošnjak), ki je izšel v srbohrvaščini in je v knjigi objavljen v slovenskem prevodu, so bila vsa druga besedila napisana in natisnana v slovenskem jeziku. Prav tako je objavljen le en prispevek ženske avtorice (A. Lokar).

Besedila 42 slovenskih avtorjev so po obsegu zelo različna, po vsebini in kronološko pa so razporejena v knjigi tako, da je mogoče slediti zgodovinskemu dogajanju na Goriškem od sredine 19. stoletja do konca prve svetovne vojne. Knjiga ni upoštevala vseh spominskih besedil, zlasti ne takih, ki so bila v ponatisu že objavljena ali pa segajo na področje literarne zgodovine (niso, na primer, objavljeni spomini na pesnika Simona Gregorčiča). Na

podlagi spominskih pričevanj ponuja knjiga tudi pogled na pestro podobo goriške slovenske politike, pa tudi gospodarstva in kulture.

Knjiga je pravzaprav objava zgodovinskih virov. Ker pa naj bi bila besedila kar najbolj razumljiva današnjemu bralcu, so bili opravljeni nekateri najbolj nujni lek-

torski posegi, ki pa niso v ničemer spreminjali besedila. V knjigi je objavljeno tudi bogato slikovno gradivo, saj je urednik dr. Branko Marušič izbral za objavo tako fotografije avtorjev posameznih zapisov, sploh prvič pa je tako objavljen tudi fotografski portret Štefana Kociančiča, pisca dveh v knjigi objavljenih člankov, kot so v knjigi tudi fotografije Gorice in Goriške in prebi-

valcev tedanjega časa in posnetki vrste drugih dokumentov. Vsak zapis je tudi opremljen z opombami in navedbami virov ter bogato bibliografijo. V vseh opombah sta na kratko predstavljena tudi avtor zapisa in razlaga nejasnih in manj jasnih mest v posameznih prispevkih. Knjigo zaključuje tudi osebno kazalo z navedbo strani, na kateri je določena oseba omenjena, kot so tudi glavni akterji Gorice in Goriške tedanjega časa ustrezno in na kratko predstavljene.

Zbornik *Goriški spomini*, ki ga je izdala Goriška Mohorjeva družba, obsega skoraj petsto strani. Knjigo, ki je trdo vezana, je opremil Pavel Medvešček, natisnila pa jo je slovenska tiskarna Grafica Goriziana v Gorici.

Prvič bodo pomembno berilo o slovenski prisotnosti v Gorici in na Goriškem javnosti predstavili v **petek, 20. septembra 2002, ob 18. uri** v prenovljenih prostorih Katoliške knjigarne v Gorici.

Na predstavitvi bo o knjigi Goriški spomini spregovoril prof. dr. Stane Granda, kot bo o sami pripravi in izbirah za knjigo spregovoril tudi njen urednik dr. Branko Marušič.

NAPOVEDNIK

RADIO SPAZIO 103, SLOVENSKE ODDAJE (OD 27.9. DO 3.10.2002)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9, 90.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz).

Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, razen ob nedeljah, od 20. do 21. ure. Spored:

- Petek, 27. septembra (v studiu Anka Černic): V poletne dni: Iz zakladnice ansambla Alpske kvinteta. - Svetnik tedna: nadangeli Mihael, Gabrijel, Rafael (29.9.). - Za prijeten konec tedna: slovenska narodno-zabavna in zabavna glasba.

- Sobota, 28. t.m. (v studiu Jan Leopoldi): Glasba za prijeten konec tedna. **- Ponedeljek, 30. septembra** (v studiu Andrej Baucon): Glasbeni mozaik z Andrejem: slovenska lahka in narodna glasba.

- Torek, 1. oktobra: (v studiu Matjaž Pintar): Ali veste, da... glasbena oddaja z Matjažem.

- Sreda, 2. oktobra: (v studiu Danilo Čotar) Pogled v dušo in svet: Veliki misijonar Baraga (2.del). - Izbor melodij.

- Četrtek, 3. oktobra: (v studiu Niko Klanjšček) - Glasba iz studia 2.

GRŠKA SLIKARKA LISA SOTILIS V GALERIJ SKERK

SREDOZEMSKA STRAST

Minulo soboto, 14. t.m., je bila v Trnovci na Krasu v likovni galeriji Skerk izjemno dobro obiskana otvoritev likovne razstave grške umetnice Lise Sotilis. Večer je bil zelo doživet in tudi svetovljanski, saj se je predstavitev grške umetnice in njenih del udeležila italijanska princesa Maria Beatrice Savojska s svojo kolegico iz Savdske Arabije in tudi to je najbrž botrovalo množičnemu obisku otvoritve, če seveda odmislimo izjemno gostoljubnost zakoncev Skerk. Otvoritve se je udeležil tudi župan devinsko nabrežinske občinske uprave Giorgio Ret z odbornico Tjašo Švara in drugimi člani občinske vlade. Župan je v svoji kratki zahvali po prireditvi čestital zakoncema Skerk za njuno nesebično kulturno razdajanje in obljubil pomoč občine v prihodnje.

Po pozdravu gostitelja odvetnika Jožeta Skerka in njegove soproge Zore Koren in doživeto zaigranemu grškemu motivu, pravzaprav plesu sirtaki iz svetovitega filma o Zorbi, ki ga je zaigral trio Aleksandra Ipvaca, je igralec Pietro Quasimodo, sin italijanskega pesnika in Nobelovega nagrajenca Salvatorija Quasimoda, prebral v italijanskem jeziku daljši zapis, ki ga je bil grški umetnici posvetil italijanski poet pred veliko leti. Prisotna grška umetnica Lisa Sotilis je povedala, da je to njen najljubši zapis, saj sta se s Quasimodom nekako "ujela". Ta zapis, kot so tudi biografski podatki o umetnici in njenem delu, je v lepem katalogu, ki je izšel ob razstavi. V katalogu je tudi niz reprodukcij likovnih del.

V slovenskem jeziku je o grški umetnici spregovoril naš odgovorni urednik Jurij Paljk; iz njegovega nagovora objavljamo nekaj misli:

"V čast mi je in v iskreno veselje, da lahko v tem prelepem kraju, ki sta ga zakonca dr. Jože Skerk in Zora Koren Skerk posvetila likovnim umetnostim in nasploh kulturi, spregovorim nekaj skromnih besed o grški umetnici Lisi Sotilis in njenem delu. Z njenim bogatim likovnim opu-

FOTO KROMA

som, s katerim nas nocoj osrečuje v galeriji Skerk, sem se srečal šele ta teden, ko so v galeriji razstavo postavljali. Čeprav sem mnenja, da likovna umetnost najlepše govori sama zase in skorajda ne potrebuje ne razlag in ne nepotrebnih besed, bi rad vseeno dejal, da me je pri gospe Lisi Sotilis najbolj presenetilo njeno slikarstvo, ki me je takoj - in prepričan sem, da bo in je tudi vas, dragi obiskovalci - prepričalo z razkošno, veselju in življenju zapisano, sredozemsko ubrano barvno paletu.

Umetnica Lisa Sotilis odslikava predvsem ženski svet, žensko lepoto. Njene naslikane žene so močne ženske, lepe ženske, pa naj gre za akte ali druge upodobitve; poudarjene ustnice pričajo o trdni volji, ki prihaja od daleč.

Slikarstvo Lise Sotilis je močno, vezano figuralki in sredozemskemu mitu in življenju, pravzaprav grškim koreninam, v katerih se prepletajo stara Grčija, poganski in krščanski svet. Slikarka se ne boji velikih dimenzij platna in ne zahtevnih tem, njeni zamahi

in barvni nanosi so zavestno poudarjeni, na gledalca njena likovna pripoved deluje močno, tako da se mora dobesedno odmakniti od platna, da pripoved bolje in lepše podoživi.

Pa naša umetnica ni samo slikarka, saj nam nocoj predstavlja vrsto plastik, ki se najbolj prepričljivo naslanjajo na grški mit in grško zemljo, ob kateri se umetnica še danes napaja. Skoraj vedno je prisotna stilizirana upodobitev Aleksandra Velikega in njegovega konja, pa naj gre za relief gospe Lise Sotilis ali pa za umetniško izdelane predmete, ki se naslanjajo na tradicijo grškega privajanja in podajanja lepote skozi čas. Tu so tudi čudovito izdelani stoli iz plemenitih tvarin, pa naj gre za les, marmor ali kovino.

Gospa Lisa Sotilis je popolna in vsestranska umetnica, saj nam predstavlja tudi kipe, nekatere zares zahtevnih in velikih dimenzij, izjemno lepo in harmonično zavezano izdelane torze, ki se naslanjajo na grško umetniško izročilo, a je vanje naša umetnica vdihnila svojo dušo in svoja umetniška znanja. Prav pri kiparstvu bi radi opozorili

na njeno nemoteče prehajanje iz lakotnosti in stiliziranih upodobitev, iz krhkosti in nežnosti torej, v izrazito masivne, močne in mogočne upodobitve, v katerih prihaja na dan vsa strast naše umetnosti.

Radoživa, resnična strast do življenja in lepega, ki se kaže v njenih delih, še posebej v odslikavah žensk, upodobitvah moških torzov, izbiri močnih barv, v drznih, a odločnih potezah čopiča, v zavestnih izbirah nevsakdanjih barvnih tonov in ne nazadnje tudi v izdelavi nakita, po katerem je gospa Lisa Sotilis morda v svetu tudi najbolj poznana, vse to so stvari, ki nam predstavljajo vsestransko umetnico. Lisa Sotilis je umetniško znanje sicer res dobila na akademiji Brera v Milanu, a je v zavezanosti svojim grškim koreninam, zemlji, morju, soncu, vetru in svojemu notranjemu občutju našla navdih in zares strastno voljo do umetniškega dela in izražanja.

Gospa Lise Sotilis nisem poznal, kot najbrž večina od vas ne, a sem že ob pogledu na njena umetniška dela, predvsem pa na njene zahtevne nakite, vedel, da gre za izjemno žensko, ki ve, da je življenje eno, da ga je treba živeti v polnosti; zato se ne čudim njenim prijateljevanjem tako z vrhunskimi pesniki, kot je bil Quasimodo, kot tudi z izjemnimi plesalci, kot je bil nekoč Nurejev in je danes Guerra.

Še enkrat ponavljam, da so ob njenem umetniškem opusu besede skoraj odveč in je zato bolje, da se predamo občudovanju njenih umetniških del, iz katerih žari zavezavnost življenju, izjemna življenjska in umetniška moč gospe Lise Sotilis, ki se kaže na različnih področjih likovnega upodabljanja in izražanja, v izjemno bogatem opusu in ne nazadnje tudi v njeni pregovorni delavnosti.

Predvsem pa še enkrat: v veselju in zavezavnosti življenju, v tistem prešernem, a ne površnem, ampak strastno polnem odnosu do življenja, ki ga gospa Lisa Sotilis nosi v sebi, kot so ga njeni grški predniki, in nam ga s svojimi deli tudi poklanja."

Razstava del grške umetnice bo na ogled do 13. oktobra, in sicer po tem urniku: v petkih, sobotah in nedeljah od 10.30 do 13. ure in od 16. do 19.30.

PDG / GLEDALIŠKA SEZONA 2002-03

ŠE TA MESEC MOŽEN VPIS ABONMAJEV

Ob prvem hladu se obiskovalcu gledaliških hramov kar stoji po odrskih deskah in z radovednostjo pričakuje novo sezono, saj upa, da mu bo podarila lepah umetniških trenutkov, ki bodo zadostili njegovim željam. V Primorskem dramskem gledališču si celo želijo, kot je bilo zapisano že v juniju ob vabilu za predpis abonmajev, da bi bila letošnja sezona "čudežna". V gledališču je namreč vse tako živo, spremenljivo in enkratno, zato bi se kaj takega lahko primerilo. Reklamno geslo umetniškega vodje PDG Primoža Beblerja namreč pravi: Veruj v gledališki čudež, da ti bo lepše na svetu, na tem našem svetu, ki se s poudarjenimi dobrimi in slabimi stranmi zmeraj zrcali na odru. Zato naj se vsi tisti, ki jim dramska umetnost, bodisi komična kot dramatična, resnobna ali šegava, tradicionalna ali inovacijska, še zmeraj nekaj pomeni, pa tudi tisti, ki so nad vsem bolj skeptični, odločijo za vstop v gledališko avanturo 2002/03. Do 27. t.m. se lahko zglasijo pri blagajni Primorskega dramskega gledališča, ki je odprta vsak delavnik, od 10. do 12. in od 15. do 18. ure, ob sobotah pa samo zjutraj, od 10. do 13. ure. Tam jim bodo nudili podrobne informacije.

V abonmaju je kot vsakič pet premiernih uprizoritev domačega gledališča in ena gostujoča predstava. Abonma plus pa vključuje še dodatno, sedmo predstavo. Abonenti imajo veliko ugodnosti, med drugim brezplačno prejetje mesečnega sporeda predstav, popust pri nakupu opernobaletnega abonmaja in popust pri nakupu vstopnic za gostujoče predstave.

Zato naj zamudniki, neodločneži in omahljivci pohitijo z vpisom, kajti prva abonmajska uprizoritev bo že v oktobru, in sicer Sen kresne noči W. Shakespeara v režiji Janusza Kice.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE STOPA V NOVO SEZONO

“KAKOR ZVEZDE V TEMI”

IVAN ŽERJAL

“Brezsravno odprti, nepopustljivo odkritosrčni, kakor zvezde v temi” - “Univerzalni jezik gledališča združuje različne kulture, tako kakor zvezde, ki so last vseh narodov in narodnosti” (Margherita Hack): s tema gesloma Slovensko stalno gledališče v Trstu vstopa v novo sezono 2002-2003. Vajo vstopa z vsem balastom še neresenih starih problemov, ki se vlečejo že precejšnje število let, in z bremenom v preteklosti nakopičenih in še zmeraj nepokritih primanjkljajev, ki so posledica nezadostnih prispevkov in neizpoljenih obvez javnih uprav. Poleg tega si pri SSG na začetku sezone postavljajo tudi veliko vprašanje odnosa domače in širše javnosti do te ustanove in stavbe, v kateri domuje, se pravi tržaškega kulturnega doma, s čimer je povezanih kar precej problemov. A o tem kasneje.

Letošnje leto, ki se je že krepko nagnilo v drugo polovico, je v znamenju obhajanja stoletnice delovanja slovenskega gledališča v Trstu. Pred sto leti je bilo namreč v tem mestu ustanovljeno Slovensko dramatično društvo, katerega naslednik je sedanje SSG. Pri slednjem so ta jubilej hoteli proslaviti z novo komedijo Borisa Kobala, ki je imela delovni naslov “Afrika II - Buuum!!!”: vsaj v tej sezoni pa tega dela ne bomo videli na odskih deskah Kulturnega doma, saj je pisanje besedila zaustavila avtorjeva ustvarjalna kriza, kot se je sam opravičil v pismu občinstvu. Namesto tega bodo v decembru stoletnico počastili s koncertom avtorskih songov iz gledaliških predstav SSG zadnjih 40 let z naslovom “Dva bregova” v režiji Marka Sosiča.

Sezona 2002-2003 bo obsegala

šest abonmajskih predstav: v novembru bo premiera pravljice Hansa Christiana Andersena “Kraljična na zrnu graha” v režiji Damirja Zlatarja Freya. V decembru bo že prej omenjeni večer songov v počastitev stoletnice slovenskega gledališča v Trstu, januarja 2003 pa bo na sporedu gostovanje produkcije Primorskega poletnega festivala, dela “Zločin in kazen” F.M. Dostojevskega in Andrzeja Wajde v režiji Janusza Kice. Februarja bo premiera črne komedije Pettra S. Rosenlunda “Nemogoči otrok” v režiji Alessandra Marinuzzija, marca pa bo gostovalo Slovensko narodno gledališče Drama iz Ljubljane z znano ljubezensko dramo Williama Shakespearea “Romeo in Julija” v režiji Dušana Jovanoviča. Abonmajsko sezono bo predvidoma v aprilu zaključila glasbena komedija Jake Štoke “Moč uniforme” v uprizoritvi ansambla SSG in v režiji Marija Uršiča. Kot rečeno, gre za šest abonmajskih predstav: sedma predstava bo na izbiro med predstavami izven abonmaja, izkoristili pa jo bodo lahko tisti abonenti, ki so svoj abonma vpisali v poletnem času.

Kar se tiče izvenabonmajске ponudbe, obsega ta pisano paletu gostovanj, domačih produkcij, ponovitev iz prejšnjih sezon, pesniških večerov, koncertov in drugih srečanj. Kar se tiče predstav, gre tu za monolog na podlagi dela Dušana Jelinčiča “Zvezdne noči” in otroško predstavo (obe v produkciji SSG), za gostovanje gledališča iz Sarajeva z delom Davida Harrowerja “Noži v kurah” v režiji Damirja Zlatarja Freya, za gostovanje gledališča CSS (Centro Servizi di Spetacolo) iz Vidma z delom v furlanščini “Maratona di New York” avtorja Edoarda Erbe v režiji Rite Maffei in za

mednarodno koprodukcijo evropskih manjšinskih gledališč “Salted” avtorice Judith De Rijke, ki je delo tudi režirala. Iz prejšnjih sezon bodo ponovljena dela “Krvava svatba”, “Okus po moškem”, “Norčevi zapiski”, “Zločin na Kozjem otoku”, “Devetsto”, “Butalci” in “Uh, kakšen dan”. V načrtu so tudi koncerti Iztoka Mlakarja, Djordjeja Balaševića, Josipe Lisac in drugih umetnikov, dalje pesniški večeri sodobne slovenske poezije ter še sodelovanje pri projektu Razseljeni-Spaesati, ki ga prireja gledališče Miela/Bonawentura in zgodovinski oddelek tržaške univerze. Naj še omenimo, da je SSG povabilo k sodelovanju tržaške knjigarne in tudi Društvo slovenskih pisateljev za predstavitev novit slovenske literature. Pomembno novost pa predstavlja sponzorstvo (pobudniki ga pravzaprav imajo bolj za partnerstvo) tržiške kinematografske hiše Kinemax,

ki bo vsem abonentom nudila ogled slovenskih filmov v svojih dvoranah.

Toliko o repertoarju. Vendar, kot smo že omenili na začetku, SSG-ju še vedno grozijo nevihtni oblaki. Gledališču primanjkujejo najosnovnejša sredstva za preživetje, osebje je brez plač od meseca junija, v takih razmerah pa je dejansko nemogoče posloovati. Predsednik uprave SSG Filibert Benedetič pripisuje to ne le zamudam pri izplačevanju podpor s strani javnih uprav (tržaške občine in pokrajine ter dežele Furlanije-Julijske krajine, ki so tudi soustanoviteljice SSG), ampak tudi že omenjenim primanjkljajem iz prejšnjih sezon, ustvarjenih zaradi nezadostnih prispevkov in neizpoljenih obljub v okviru že sprejetih obveznosti, opredeljenih v poslovnem planu gledališča za triletnje 2000-2002 (gre za okoli dve milijardi starih lir primanjkljaja). Slednji se bo iztekel konec letošnjega leta in bo moral biti obvezno uravnotežen, SSG pa je moralo do 15. septembra letos brezpogojno poslati na pristojno ministrstvo nov poslovni plan za triletnje 2003-2005. Od tod Benedetičev poziv vsem nosilcem politične in administrativne stvarnosti, da nujno pristopijo k razreševanju vprašanja SSG in ga ustrezno podprejo. Dežela F-Jk mora tudi nujno in neodložljivo izpeljati določbo ministrskega odloka, ki zadeva priznanje statusa pravne osebe zasebne narave SSG. To je bistvene važnosti, da se zagotovijo dejanski prispevki za triletnje 2003-2005 in obenem da se omogoči normalno poslovanje. Poleg tega se je deželna uprava leta 1991 obvezala za prispevek v višini sto milijonov takratnih lir, a do danes ni bilo o teh sredstvih ne duha ne sluha. Letos je SSG zaprosilo tržaško občino in pokrajino

tudi za podporo ob priložnosti stoletnice gledališča. Tudi v tem primeru doslej niso dobili niti odgovora, kar po prepričanju odgovornih v gledališču veliko pove o trenutnem odnosu krajevnih uprav do ustvarjanja slovenskega gledališča v Trstu.

Gledališče deluje torej po besedah ravnatelja Marka Sosiča v obupnih pogojih, ki so tudi posledica tega, da se nad italijansko državo “zgrinjajo težki oblaki enoumja, ki dejansko, v kolikor bi se še bolj zgoščili, utegnejo ogroziti svobodo izražanja in ustvarjanja”. Pri tem tudi ni jasno, kakšen odnos imajo širša družba, a tudi naša slovenska skupnost in slovenska država do gledališča: slednje dosega vrhunske umetniške rezultate in širi slovensko kulturo in ustvarjalnost izven tržaških meja, a kljub temu, tako Sosič, “ni slutiti zanimanja do te ustanove in hiše od nikoder”. Po njegovem mnenju gre za vprašanje kolektivnega malodušja, katerega pa se ne bi smeli prepustiti in bi morali poskrbeti za korenit notranji preustroj, tako v gledališču kot v celotni naši skupnosti, s poudarjanjem vezi z zunanjim svetom, s pozornostjo kakovosti in potencialu mladih. Tudi država Slovenija ni brez krivde, saj “prepušča vse preveč odločitev manjšini sami (in si tako umiva roke)”, glede gledališča in še marsikaterega drugega našega problema pa nima razčiščenih pojmov.

Čas, ki ga danes živimo, ne dopušča več priložnostnega leporečja, temveč je čas konkretnih dejanj. Eno od teh je po mnenju ravnatelja SSG tudi izražanje solidarnosti županom občin Dolina, Zgonik in Repentabor ob žalostni aferi v zvezi z dvojezičnimi osebnimi izkaznicami. Oblika publikacije programa letošnje sezone simbolizira to solidarnost: brošura je namreč natisnjena v obliki dvojezične osebne izkaznice, ki je, kot je na predstavitvi v sredo, 11. t.m., dejal dolinski župan Boris Pangerc, tudi prva dvojezična osebna izkaznica v občini Trst.

NOVO PRI MLADINSKI KNJIGI

NOVI ZBIRKI ŠTEFANA MAURIJA

JUBILEJ DVEH KNJIŽEVNIKOV

Pri založbi Mladinska knjiga so v zbirki Jubilejna izdaja, ki jo urejuje Aleksander Zorn, izdali dve novi knjigi, in sicer roman Nade Maticič z naslovom *Njeno dolgo potovanje in Izbrano liriko* Jožeta Šmita. Že samo ime zbirke nakazuje, da je le-ta namenjena počastitvi dolgoletnih literarnih ustvarjalcev. Tokrat so pri Mladinski knjigi počastili osemdesetletnico obeh avtorjev.

“Roman Maticičeve je avtoričino potovanje v pripovedni modernizem, v katerem se družbeni apel, značilen za njena prejšnja dela, umika drugačnemu pogledu na svet, ki je distanciran, moder in včasih tudi resigniran,” je po poročanju Slovenske tiskovne agencije na predstavitvi v Društvu slovenskih pisateljev v torek, 3. t.m., povedal urednik zbirke. Roman *Njeno dolgo potovanje* je samogovor gospe o mladosti, ki se v zreli perspektivi zdi izbira med možnim in neizbežnim ali, kot je dejala avtorica, “duševna analiza osebe z dvema obrazoma”.

Knjiga, ki nosi naslov *Izbrana lirika*, pa vsebuje izbor poezije Jožeta Šmita. Za knjigo je izbor opravil pesnik Tone Pavček, ki je napisal tudi spremno besedo. Ta pesniška zbirka je po Pavčkovih besedah “zemljevid avtorjeve pesniške poti, ki izbira glavne kraje”.

Šmitove pesmi je Tone Pavček razdelil v štiri cikle, prvi

izraža mladostni zalet, občutljivost in vznemirjenost nad svetom, drugi je ljubezenski, tretji je redkost v slovenski liriki, saj so v njem zbrane izrazito humorne, satirične in ironične pesmi, četrtega pa je Pavček označil kot “zlo stoletja”, v katerem človek nastopa kot zver,

MOŽ SISTEMA

Pohvalim naj tovariša, ki v vsem, kar dela, razodeva zdrav sistem. Najprej pisarno je očedil, nato zgradil si vilo, se poredil, a vmes opisal svoje slavne dni, da se mladina česa nauči. Naposled pa – čar kvalitete nove – skrbi celo za jutrišnje rodove: da jim ohrani svoj zunanji lik, že zdaj si je omislil spomenik in komisiji, ki ji je predsednik, izročil otvoritveni obrednik.

Jože Šmit

ki jo preganja lovec. Kot je na predstavitvi še dejal Tone Pavček, je Jože Šmit “blaga, čuteča in mila natura” in kot tak pesnik stišane pesniške besede.

Nada Maticič, po poklicu sicer profesorica slovenščine, je svojo literarno pot začela pri štiridesetih letih, v tem času je pri Mladinski knjigi izdala kar sedem romanov in s tem postala skorajda hišna avtorica. V svojih delih se je posvečala različnim tematikam, med njimi mladinskim samomorom, boleznim, zakonu in nezvestobi. Eden njenih najbolj znanih romanov je *Pozni čas ljubezni*.

Jože Šmit pa je bil dolgoletni urednik revije za najmlajše Ciciban in izhaja iz intimistične generacije prvega poveljnega pesniškega rodu; njegovo mladostno liriko zaznamuje nemir in vera v človeka, medtem ko druga faza njegovega opusa nakazuje temnejše obdobje, kjer se pesnik znajde na fronti splošno človeških eksistenčnih dilem.

Tako Šmitovo *Izbrano liriko* kot roman *Njeno dolgo potovanje* Nade Maticič sta opremila in grafično sodobno uredila Jure Jančič in Peter Miklič, natisnila pa jih je Grafika Soča iz Nove Gorice.

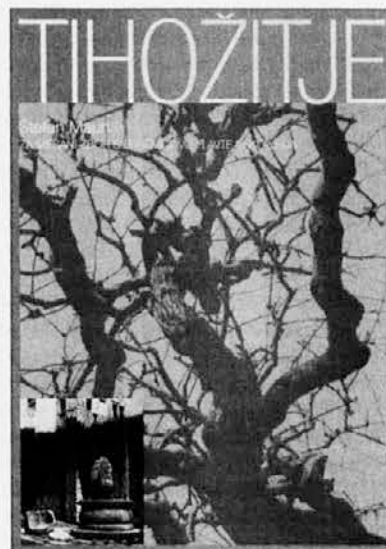
Lepo je, da so se tako v Društvu slovenskih pisateljev kot pri Mladinski knjigi spomnili in primerno počastili dva slovenska literata ob njuni 80-letnici, za katera lahko mirno zapišemo, da sta svoje življenje in posredno tudi svoje delo skorajda skrivala. In bogastvo slovenske književnosti je tudi v avtorjih, ki niso vedno v ospredju dogajanja.

V SVETU VOKALNE GLASBE

Pred kratkim sta v Novi Gorici izšli dve glasbeni publikaciji. Gre za zbirki skladatelja Štefana Maurija (na sliki), ki je izdal svoje zadnje vokalne skladbe na pesniško besedilo Cirila Zlobca. Prva je zbirka *Tihožitje*, druga pa *Hiša očetova*. Skladbe so tako zborovske kot solistične s spremljavo instrumentov, v glavnem za mešani zbor s spremljavo klavirja in flavte. Zbirko sta v razkošni izdaji podprli občina Kanal ob Soči, občina Sežana, občina Šempeter-Vrtojba, Salonit Anhovo, zavarovalnica Triglav, območna enota Nova Gorica in podjetje Eurokabel iz Kanala.

Spremono besedo je zbirka napisala Tatjana Gregorič, za likovno opremo je poskrbel Pavel Medvešček, fotografiral pa Janko Harej. Tiskala je goriška tiskarna Grafika Goriziana.

Muzikologinja Tatjana Gregorič iz Nove Gorice je, kot rečeno, obema zbirkami napisala bogat predgovor. Tako med drugim piše: “Ker osnovni pristopi, ki so doslej zaznamovali Maurijev kompozicijski jezik, ne ponujajo več pravih izraznih možnosti, se pesmi Cirila Zlobca tkejo, pletejo po vseh mogočih tonskih načinih. Nastajajo tonalne heterogene, pestre glasbene izpovedi, ki odsevajo razpršenost v kromatiki...” In še: “Tonalni sistem je črno-bela tehnologija, vse, kar je vmes, je vsemogojni spekter barv” -

pripoveduje Štefan Mauri ob krstnih izvedbah skladb na verze Cirila Zlobca. “Ob prisluškovanju vetra, burje me vznemirja in mi daje navdih palete alikvotov in ta razpoloženja sem želel tudi vtakati v nova glasbena dela.”

Zbirka *Hiša očetova* obsega vrsto samospjevov za glas in spremljavo instrumentov, v glavnem klavirja. Skladbe same so seveda zelo zahtevne tako za glas kot za klavirsko spremljavo.

Zbirka *Tihožitje* pa vsebuje eno samo skladbo, in sicer prav *Tihožitje*, ki je pisana predvsem za mešani zbor, flavto in klavir. V tem delu se nam skladatelj

javlja z že znano, dognano izdelano tehniko ter z osebnim lastnim glasbenim izrazom.

Naj zaključimo še z besedami Tatjane Gregorič: “Glasbeni stavek Štefana Maurija tudi v novih delih razkriva samosvoj kompozicijski kredito. Rustikalnost, primarnost njegove samostojne kompozicijske gradnje pa predstavlja za izvajalce tudi zelo trd oreh.”

Z obema zbirkami se je prav gotovo obogatila tudi splošna slovenska vokalna ustvarjalnost, tako solistična kot zborovska.

Zato lahko skladatelju samo iskreno čestitamo!

AB

7
ČETRTEK,
19. SEPTEMB
2002

POBUDA KMETIJSKIH DNEVOV

TUDI SREČANJE MINISTROV SEP

IVAN ŽERJAL

Ravno danes se začne tretja izvedba Dnevo kmetijstva, ribištva in gozdarstva, odkar se je pobuda preselila na tržaško sejmišče. Slovensnemu odprtju manifestacije (ob 18.30) bodo prisostvovali tudi ministri za kmetijstvo držav članic Srednjeevropske pobude (SEP). Sleđnji se bodo namreč v Trstu mudili 19. in 20. t.m. na srečanju, ki ga je sklical italijanski minister za kmetijstvo in gozdarsko politiko Giovanni Alemanno, ki bo tudi spregovoril na današnji slovesnosti. Uradno ministrsko srečanje bo v petek, 20. t.m., v prostorih palače deželne vlade Furlanije-Juljske krajine, naslov pa bo Razvoj in podjetniško sodelovanje na področju kmetijstva in prehrane v državah SEP. Na srečanju bo po načrtih organizatorjev prišlo do soočanja različnih modelov sodelovanja, ki jih bo SEP morala podpreti, poleg tega pa bo govor tudi o vladni podpori kmetijstvu v okviru spreminjajočega se gospodarskega okolja.

FOTO KROMA

Ministrski vrh predstavlja dodatno priznanje in dokaz, da je manifestacija opravila dodaten kakovostni skok. Prvega je opravila že pred nekaj leti, ko se je po nekajletnem premoru preselila na tržaško sejmišče, tako da se je s problematiko primarnega sektorja seznanila širša tržaška javnost. Prejšnje izvedbe Dnevo, ki so se odvijale od 80. let naprej v dolinski občini, namreč niso dosegle širšega dosega, ki je bil dosežen s preselitvijo v tržaško mestno središče. To je bila namreč priložnost, da se številni Tržičani seznanijo s tem, kaj sploh pomenijo kmetijstvo, ribištvo in gozdarstvo in njihove številne panoge.

Dneve kmetijstva, ribištva in gozdarstva prireja pripravljalni odbor, ki ga sestavljajo predstavniki vseh šestih občin tržaške pokrajine (Trsta, Milj, Doline, Zgonika, Repentabra in Devina-Nabrežine), predseduje pa mu Boris Mihalčič. Osnovni cilj pobude, pravi Mihalčič, ostaja vedno isti: promocija krajevni proizvodov in pridelkov in ovrednotenje primarnega sektorja na Tržaškem, predvsem pa ovrednotenje t.i. človeškega faktorja, se pravi ljudi, ki se konkretno ukvarjajo s kmetijstvom, ribištvom in gozdarstvom ter s povezanimi dejavnostmi. Pobudniki manifestacije si pri tem prizadevajo, da se v prihodnosti razvije področje kmečkega turizma oz. agriturizma kot globalna ponudba

na mednarodnem tržišču. Tako ponudba se tudi odlično prilaga Trstu in njegovemu teritoriju, pri čemer pa jo je treba tudi postaviti v širši okvir turističnega potenciala področja, ki zaobjema Trst, Postojno, Škocjanske jame in jamo pri Bričičkih. Razvoj agriturizma predpostavlja tudi zdravo kmetijstvo in ribištvo, okolje po meri človeka, dobro vodene podjetniške zmogljivosti ter močno in konkretno podporo s strani pristojnih uprav in ustanov.

Tako sta pobudo podprli v prvi vrsti dežela F-Jk in tržaška Trgovinska zbornica, pa tudi tržaška pokrajina, Fundacija CrT, Zadruga kraška banka in Zveza združenih bank ter Ljudska banka Friuladria.

Eden od poudarkov, danih na letošnje Dneve, je prav gotovo pomen zdravega in pravnega prehranjevanja. Tržaški teritorij ne more nuditi velike količine hrane, je pa zelo zanimivo področje, kar se tiče kakovosti pridelkov in proizvodov. Eden od teh je prav gotovo ekstradeviško oljčno olje: tako bodo v petek, 20. t.m.,

predstavili načrt o Mednarodni oljčni poti (o tej in drugih pobudah, vezanih na ovrednotenje domačega olja, poročamo na drugem mestu). Isti dan bo v popoldanskih urah tudi stekel posvet o podpori krajevnemu kmetijstvu za zdravo prehrano. V soboto, 21. t.m., bo v dopoldanskih urah stekel posvet na temo Vloga kmetijstva v Trstu: zaščita okolja, ohranjanje kulturnih običajev, izboljšanje podobe kraja, spodbuda dohodkov, v popoldanskih urah pa bo pozornost posvečena ovrednotenju medu: govor bo namreč o zgodovini, današnji stvarnosti in bodočih obetih treh t.i. "mest medu" - Grožnjana na Hrvaškem, Stanjela v Sloveniji in Repentabra.

V nedeljo, 22. septembra, bo posvet o upravljanju obalnega pasu v Tržaškem zalivu, v ponedeljek, 23. t.m., pa se bo manifestacija zaključila z dvema posvetoma: dopoldne bo govor o zaščiti biološke raznolikosti s pomočjo izboljševalnih posegov na področju okolja, popoldne pa o upravljanju kopitarjev.

Poleg teh glavnih bo steklo tudi več manjših posvetov, v paviljonih sejmišča pa bodo na ogled razstave, posvečene oljkarstvu, vrtnarstvu, poljedelstvu, živinoreji, gozdarstvu in okolju, ribištvo, enogastronomiji idr. Poseben paviljon bo posvečen tudi pobudam, namenjenim šolam.

V ZNAMENJU ODKLONILNEGA ODNOSA TRŽAŠKE OBČINE

Novo šolsko leto se je za šole s slovenskim učnim jezikom začelo v znamenju odklonilnega oziroma brezbriznega odnosa tržaške občinske uprave. V ponedeljek, 16. t.m., so se šolska vrata odprla tudi za veliko število slovenskih šol (nekateri so s poukom začele že prejšnji ponedeljek, 9. t.m., kar jim omogočajo nova pravila šolske avtonomije). Vrta poslopja, kjer se nahaja sedež osnovne šole Marica Gregorič-Stepančič in vrta Jakob Ukmar v ul. Fianona pri Sv. Ani, so ostala zaprta. Tržaška občinska uprava namreč še ni poskrbela za popravilo stavbe, ki jo je pred časom prizadel požar, tako da bodo otroci, vzgojitelji in učitelji še naprej morali gostovati v drugih prostorih. Zaradi tega se je v ponedeljek pred šolo pri Sv. Ani zbrala množica otrok, njihovih staršev in učiteljev, ki so uprizorili protestno manifestacijo proti takemu odnosu krajevnih uprav (na sliki zgoraj). Občina je namreč že ob začetku lanskega šolskega leta obljubila, da bo šolsko poslopje popravila, do zdaj pa se ni zgodilo nič. Kot je lepo pričalo dvojezično sporočilo, otroci, starši in učitelji še čakajo, da se izpolni dana obljuba, saj bi v drugačnem primeru šola verjetno z leti shirala: v zadnjih dveh letih se je namreč iz nje izpisalo pet učencev, od katerih sta dva začela obiskovati italijansko šolo.

Vendar negativen odnos tržaške občine se ne kaže samo z zamujanjem začetka popravilnih del pri Sv. Ani. Razvidno je tudi iz glasovanj tržaškega občinskega sveta v zvezi s prisotnostjo slovenščine v otroških jaslih. Vedno v ponedeljek je namreč po poletnem premoru znova zasedal občinski svet, ki je med drugim, z 21 glasovi proti 13, zavrnil predlog, da bi v pravilnik občinskih jasli vnesli možnost prisotnosti osebja z znanjem slovenščine v primeru, da bi italijanske jasli obiskovali tudi slovenski otroci. Nasprotno, svetovalec Forza Italia Piero Camber je celo predlagal, naj se v edine slovenske jasli pri Sv. Jakobu namesti tudi italijansko osebje. Do vsega tega pa prihaja le slaba dva tedna po aferi v zvezi z odprtjem novih jasli v Naselju sv. Nazarija pri Proseku: v nasprotju z začetnimi zagotovili (ki jih je sicer dala prejšnja, Illyjeva občinska uprava), je občina odklonilno odgovorila na zahtevo zahodnokraškega rajonskega sveta, naj bo v jaslih prisotno tudi slovensko osebje, skoraj v posmeh domačinom pa predlagala, naj starši peljejo svoje otroke v slovenske jasli pri Sv. Jakobu. Tržaški župan Dipiazza pa je protestno odsotnost rajonskih svetovalcev na slovesnem odprtju jasli izkoristil za grob napad na predsednika zahodnokraškega rajonskega sveta Bruna Rupla.

Sicer se je v ponedeljek začel pouk na nižjih srednjih šolah Ivan Cankar, Simon Gregorič in Sv. Ciril in Metod, na osnovnih šolah in v vrtcih šentjokobskega didaktičnega ravna-

FOTO KROMA

FOTO KROMA

telstva ter na liceju France Prešeren in zavodu Žiga Zois. To je bil poseben dan predvsem za otroke, učence in dijake šolskega centra pri Sv. Jakobu, kjer imajo svoj sedež otroški vrtec, osnovna šola Josip Ribičič in srednja šola Ivan Cankar. Te šole so se namreč že poleti preselile iz poslopja v ul. Frausin včasne prostore v Istrski ulici. Stari sedež bodo popravili in posodobili, za kar bodo predvidoma rabili dve šolski leti. Vsekakor je na šentjokobskih šolah pouk stekel v redu, v letošnjem šolskem letu pa nameravajo izpeljati več načrtov: zaradi velikega števila otrok, ki prihajajo ne samo iz slovenskih in mešanih zakonov, ampak tudi iz družin drugih narodnosti, so se na šoli odločili za program t.i. medkulturne vzgoje v smislu vrednotenja različnih kultur in narodnosti, katerim pripadajo učenci. Poleg tega pa bosta stekla tudi načrta, posvečena informatiki in bralni znački.

Kot že rečeno, so druge šole in vrtci začeli s poukom že v prejšnjem tednu: to velja za osnovne šole didaktičnih ravnateljstev v Opčin, iz Doline in od Sv. Ivana, za nižje srednje šole Srečko Kosovel, Fran Levstik in Igo Gruden ter za pedagoški licej Anton Martin Slomšek in strokovni zavod Jožef Stefan.

ZA LJUBITELJE VIDEOSNEMANJA

TRETJI NATEČAJ OTA-HROVATIN

Fotokrožek Foto Trst 80 v sodelovanju z deželnim sedežem RAI prireja Tretji zamejski video natečaj Ota-Hrovatin v spomin na tragično preminulo Sašo Oto in Mirana Hrovatina. Natečaj je namenjen ljubiteljem videonsnemanja ter slovenskim šolam v F-Jk, na Primorskem in Koroskem.

Zainteresirani se lahko udeležijo z največ dvema videofilmi, ki naj trajata največ po deset minut. Tema je prosta, besedilo pa mora biti v slovenščini. Na videokaseti (v formatu VHS ali mini DV) in na priloženi zaprti ovojnici naj bo zapisan naslov dela. Ovojnica pa naj vsebuje: izpolnjeno prijavnico in prispevek za udeležbo (5 evrov za vsak film). Posneta dela je treba oddati do 10. januarja 2003 v Tržaški knjigarini v ul. Sv. Franciška 20 v Trstu. Vsak avtor odgovarja za vsebino posnetkov. Izreči se mora tudi o tem, ali dovoljuje podvajanje (duplikat) svojih del, ki se bodo uporabila zgolj

v kulturne in nepridobitniške namene. S podpisom se udeleženec strinja s pravilnikom.

Najboljši trije filmi bodo nagrajeni s pokali in denarnimi nagradami: tako prva nagrada znaša 500 evrov, druga 250 evrov, tretja pa 150 evrov. Za prijavljene šole bo sestavljena posebna lestvica. Trije najboljši filmi bodo nagrajeni. Na zaprti ovojnici naj bo napis: Šola-Dela bo predhodno pregledala in ocenila petčlanska strokovna komisija. Odločitev komisije je dokončna. Nagrajevanje bo 24. januarja 2003 v Gregoričevi dvorani v Trstu.

Kljub skrbi za varnost prispelih del si prireditelj ne prevzema odgovornosti za morebitno izgubo, krajo ali poškodbo videoposnetka. Slovenski oddelek deželnega sedeža RAI bo predvajal primerne videofilme pred TV dnevnikom. Foto Trst 80 si pridržuje pravico, da iz morebitnih tehničnih razlogov spremeni pravilnik natečaja.

VISOK ŽIVLJENJSKI JUBILEJ NAŠE SODELAVKE IN PODPORNICE

DEVETDESET PLODNIH LET FELICITE VODOPIVEC

V naši skupnosti le malo kdo ne pozna drobne in majhne gospe, ki dejansko predstavlja del zgodovine slovenskih katoliških ustanov in časopisov, ki so se v zamejstvu oblikovali po drugi svetovni vojni. Ta drobna in mala gospa je Felicita Vodopivec, ki te dni praznuje visok življenjski jubilej - 90-letnico rojstva.

Felicita Vodopivec se je rodila v Trstu 20. septembra 1912. Po koncu prve svetovne vojne je oče, takrat avstro-ogrski policijski uslužbenec, izgubil službo in se je družina morala izseliti v Jugoslavijo. Tako je gospa Felicita prvi razred osnovne šole opravila v Zagrebu, ostale pa v Lichthenthurnu v Ljubljani. Začela je obiskovati gimnazijo v Mariboru, a je morala študij prekiniti, ker oče ni našel primerne zaposlitve in se je moral seliti iz kraja v kraj. Družina se je potem ilegalno in brez očeta - vrnila v Trst, kjer je slavljena priložnostno delala pri italijanskih družinah in se ob tem učila italijansčine. Nekaj let je gospodinjala na tržaški škofiji, ko je bil tam škof msgr. Alojzij Fogar (med drugim jo je na tisto mesto priporočil dr. Jakob Ukmar). Po Fogarjevem prisilnem odstopu in odhodu v Rim je obiskovala vsemogoče tečaje: strojepisja, stenografije, knjigovodstva, tujih jezikov in šivanja. Ob tem se je ekonomsko vzdrževala z delom po družinah in s šivanjem, pri čemer je morala skrbeti tudi za mater. Leta 1946 je bila v Sieni, kjer se je nahajal misijonar

Lado Lenček, a se je naslednje leto vrnila v Trst, kjer se je zaposlila v odvetniških pisarnah dr. Josipa Abraha in dr. Josipa Agneletta, kjer je ostala dobrih sedem let. Med tem časom je opravila maturo na nižji gimnaziji pri Sv. Jakobu, nato pa je še diplomirala na učiteljski fakulteti v Gorici. To ji je omogočilo, da nastopi službo vzgojiteljice v otroških vrtcih.

Prvo njeno službeno mesto je bilo leta 1953 v Gabrovcu, kasneje pa je poučevala pri Sv. Ani, Sv. Ivanu in v ul. Donadoni, na koncu pa še v Dijaškem domu. Med počitnicami je morala obvezno obiskovati izpopolnjevalne tečaje v Benetkah, Firencah, Brescii, Assisiju in Padovi ter opravljati glasbene tečaje in hospitacije v Ljubljani. Generacije takratnih otrok, ki so od 50. do 70. let (Felicita Vodopivec je stopila v pokoj leta 1977) obiskovali otroške vrtnice na Tržaškem, se je prav gotovo hvaležno spominjajo.

Hvaležni pa niso samo takratni otroci (danes vsi odrasli, nekateri se že bližajo šestim križem), ampak celotna skupnost, za katero se je slavljena vedno razdajala,

zlasti na verskem in kulturnem področju, čeprav je aktivno sodelovala tudi v politiki, pri Slovenski demokratični zvezi (zlasti je oblikovala izredno bogat seznam slovenskih družin za volilne potrebe). Sodelovala je pri Radijskem odru, sodelovala je pri raznih oddajah oz. je pripravljala samostojne radijske oddaje (o šolski in otroški problematiki) in pisala v naše časopise in revije. Še posebej plodno je bilo njeno sodelovanje s Katoliškim glasom prej in z njegovim naslednikom Novim glasom pozneje. Gospa Felicita je spremljala duhovni in kulturni utrip naše skupnosti: poročala je o koncertih in prireditvah po naših domovih, o skavtizmu, pisala je o izletih in romanjih ter o duhovnih vajah in

verskih srečanjih. Sicer je bila vsestransko vključena v naše versko življenje kot članica škofijskih komisij (zlasti komisije Justitia et Pax in Ekumenske komisije) ter kot pripadnica raznih verskih in molitvenih skupin. Posvetila se je tudi praktičnemu delu in med drugim skrbelo za urejenost in čistočo mašnih plaščev v Barkovljah. Svoje krščansko življenje je izpričevala in še izpričuje v molitvi, v prizadevanju za ponovno združitev kristjanov in v nesebični pomoči potrebnim. Vsega tega pa ni nikoli obešala na veliki zvon, vse je vedno delala tiho, zvesta krščanskim načelom skromnosti, ljubezni in dobrote. Zato bo, tudi ko bo brala te vrstice, verjetno pokornirala, da saj ni bilo potrebno, saj navsezadnje ni naredila toliko...

Ne, ne, draga gospa Felicita: naredili ste ogromno. Če se omejimo samo na naš časopis in na njegovega predhodnika, verjetno ne zgrešimo, če zapišemo, da skoraj zagotovo ne bi obstajala, če ne bi imela takih vestnih in skromnih sodelavk in sodelavcev, kot ste vi. Pa tudi naša skupnost bi bila brez dvoma siromašnejša brez takih aktivnih članic, ki so svoje moči nesebično posvečale intelektualnemu, kulturnemu in predvsem duhovnemu razvoju naših slovenskih ljudi na Tržaškem. Zaradi tega Feliciti Vodopivec ob 90. rojstnem dnevu iskreno in hvaležno čestitamo tudi vsi mi pri Novem glasu in ji želimo še na mnoga zdrava in srečna leta!

OBVESTILA

Slovenska Vincencijeva konferenca in Klub prijateljstva vabita na proslavo sv. Vincencija in 55-letnice ustanovitve v četrtek, 26. septembra, ob 16. uri pri šolskih sestrah pri Sv. Ivanu, ul. Dell Doccie 34 v Trstu. Maši bo sledila družabnost.

V župnijski dvorani na Proseku se 26. septembra ob 20. uri ponovno pričnajo mesečna srečanja na temo: "Sveto pismo - temelj krščanstva". Uvodno predavanje bo imel škof, msgr. Evgen Ravignani. Vabljeni!

Klub prijateljstva prireja v ponedeljek, 7. oktobra, izlet na Štajersko (na Ptujsko Goro in Ptuj). Vpisovanje in pojasnila v večernih urah na telefonske številke 040 639949 (Mira Bole), 040 42194 (Nada Martelanc) in 040 225468 (Vera Puntar Bizjak) do 27. septembra, osebno pa v ul. Donizetti 3 v Trstu v pritličju (Peterlinova dvorana) od ponedeljka, 23., do srede, 25. septembra, od 10. ure do 13.30 in od 16. ure do 17.30.

DAROVI

Za Sklad "Marta Požar" za narodne noše: v spomin na sestrično Marto Požar daruje Saloma 50 evrov; v počastitev drage Marte Požar darujejo Margi in Igor ter Mirella in Peter Merku 100 evrov.

Za cerkev v Ricmanjih: M.B., Trst, 50 evrov; Bernarda Kuret, Ricmanje, v spomin na sestro Marijo Kuret 50 evrov; Marija in Zora Milkovič, Bazovica, namesto cvetja na grob Marije Kuret 30 evrov; Meri Romano, Ricmanje, v spomin na pokojno Marijo Kuret vd. Hrvatič 15 evrov za cerkvene pevke.

ČESTITKE

Dne 20. septembra bo dopolnila 90 let življenja ga. Felicita Vodopivec iz Trsta. Vsi - tudi Novi glas, za katerega je dolga leta delala - ji za visoki jubilej želijo vse najboljše, veliko poguma in božjega blagoslova. Posebno se je spominja njena 35 let mlajša prijateljica iz Koroške.

Čestitkam se pridružuje barkovljanska župnijska skupnost.

IN MEMORIAM

DANICI NOVAK V SPOMIN

NADA MARTELANC

Pred dobrim tednom sem dobila novico: "Danica je hudo bolna, je v bolnišnici." Vest me je pretresla. Saj ni minilo mnogo časa, kar sem govorila z njo po telefonu. Vedeli smo, da je boleha in da težko hodi, toda o svoji boleznini nikoli tožila. Tiho in Bogu vdano je prenašala vse bolečine. Dva dni pred smrtjo sem jo šla obiskat v bolnišnico. Sosednja bolnica mi je rekla, da je komaj zadremala in da ima hude bolečine. Nisem je budila, le sedla sem poleg postelje in molila, naj ji Bog da moči, da bo zmogla prenašati hude bolečine, in naj jo, če je taka Njegova volja, čimprej reši bolečin in vzame v nebesa.

Ko mi je 13. septembra prijateljica telefonirala: "Veš, Danica je to noč izdihnila", sem zahvalila Boga, da je odločil: "Dovolj je trpljenja!" Obenem sem točila solze, saj mi je bila Danica zelo draga; kakor je bila draga vsem, ki so jo poznali. Tako blage in požrtvovalne duše so bolj redke na tem svetu.

Z Danico sem imela prve stike pred drugo svetovno vojno, ko me je teta iz Barkovlj začela voditi v rojansko Marijino družbo. Jaz sem kmalu odpotovala na šolanje v Ljubljano, Danica pa je z drugimi družbenicami nadaljevala v okviru Marijine družbe na verskem, dobrotelnem in kulturnem področju v dobrobit slovenskega naroda. V tistih letih to delo ni bilo lahko, včasih tudi nevarno.

Končala se je vojna, končalo se je moje šolanje - in začelo se je moje delovanje "za narodov blagor". Službo učiteljice sem dobila takoj, toda pomagala sem tudi pri delu z mladino v barkovljanskem župnišču. Za to mladino in za šolske prireditve mi je bilo treba gradiva. Na koga naj se obrnem? Na Danico seveda. Ona je znala vedno svetovati in če-

sto tudi skrbeti za material. Marijina družba ima knjižnico, ki nam je bila v časih, ko ni bilo televizije, še kako dragocena. Kdo mi je šel izbirat knjige? Kdo drug kot Danica. V Marijino družbo sem redno zahajala vsak mesec in večkrat tudi k vam - za predstave. Pridružila sem se tudi misijonskemu krožku, saj sem v Ljubljani študirala misijonska vprašanja v okviru Misijonske dijaške zveze, ki jo je vodil lazarist Ladislav Lenček. Tudi sodelovala sem pri misijonskih prireditvah v Marijinem domu. Toda tista, ki je zares veliko naredila za misijone in slovenske misijonarje, je bila Danica z nekaterimi požrtvovalnimi družbenicami. Delovala je tudi v dobrotelnem odseku Marijine družbe - veliko, veliko let prej, kot je začela delovati v Rojanu Slovenska Vincencijeva konferenca. Tudi tej je pomagala pri delu. Glavno skrb za pripravo oljčnih vejic, ki so za Vincencijevo konferenco glavni vir dohodkov, s katerimi pomaga ubogim, je predsednica rojanskega odseka Mira Bole prepustila kar Danici, da je ona vodila vse delo. In še bi lahko naštevali. Skratka: Danica je pomagala povsod in vsem, če je le mogla. Vse to pa tiho, skromno, brez obešanja na veliki zvon.

Nisva se veliko videvali, zlasti zadnja leta ne, kajti obe je nagrizel zob časa. Večkrat pa sva se slišali po telefonu. Njeno telefonsko številko sem morala izbrisati iz imenika. Zdaj zeva tam temna praznina, ki se iz natesa širi v moje srce.

Draga Danica, manjkala mi boš. Kot mnogim drugim. Toda po 89 letih življenja, polnega požrtvovalnega dela za bližnjega, polnega ljubezni do Boga in Marije, imaš tudi ti pravico, da se odpočiješ v Gospodu. Spomni se nas, ko boš stala pred Njegovim obličjem.

Z LORCOVO "KRVAVO SVATBO" V FREYEV REŽIJI

ANSAMBEL SSG ODHAJA NA FESTIVAL NA SLOVAŠKEM

Avtorski projekt režiserja Damirja Zlatarja Freya po motivih Lorcove drame *Krvava svatba* ne pozna meja. Predstava nosi ekspresivni potencial, ki ne potrebuje besed, da bi prevzel občinstvo vsakršne narodnosti. Zato je bilo vsem takoj jasno, da bo prav ta produkcija lahko utrla novo pot in odprla našemu gledališču širša obzorja. Freyeva *Krvava svatba* nosi pečat uspeha zaradi visoke kvalitete originalne, vsebinsko in estetsko bogate uprizoritve. Predstava polnoživega, ognjevitega in pretresljivega dogajanja, izpove tragedijo brez besede in seže gledalcu do dna duše. V lanskim sezoni je s *Krvavo svatbo* Slovensko stalno gledališče naredilo zgodovinski korak, saj se je prvič uradno pojavilo na italijanski sceni kot gost v izvenabonmajski sezoni Abruškega stalnega gledališča v L'Aquili in z gostovanjem v gledališču Giovanni da Udine v Vidmu.

Novejša obzorja so se pojavila aprila meseca, ko je v Trstu potekalo Plenarno srečanje mednarodnega združenja IETM

(Informal European Theatre Meeting). Slovensko stalno gledališče, ki je sodelovalo pri oblikovanju umetniškega programa, je predstavilo kulturnim delavcem iz cele Evrope, Mediterana, Južne Afrike in Severne ter Srednje Amerike dve svoji produkciji in gostovanje Slovenskega mladinskega gledališča iz Ljubljane. Ob tej pri-

ložnosti so si udeleženci srečanja lahko ogledali predstavo *Krvava svatba*, ki je doživela splošno odobravanje in vzbudila zanimanje organizatorjev mednarodnega festivala Divadelna' Nitra, ki so si takoj zagotovili uprizoritev v okviru letošnjega festivala.

Z uspešnico se bo tržaški teater predstavil v saboto, 21. septembra, na Slovaškem z ne navadno poetiko inovativnega režiserja in z različnimi generacijami interpretov, ki pripadajo umetniškemu jedru tržaškega gledališča (med njimi so Lučka Počkaj-Leonardova žena, Maja Blagovič-Luna, Smrt,

Nikla Petruška Panizon, Miranda Caharija, Lidija Kozlovič, Vladimir Jurc, Janko Petrovec, Aleš Kolar in Gregor Geč). V zasedbi *Krvave svatbe* naj omenimo odlične goste, prvakinjo slovenskega gledališča Štefko Drolc (v vlogi Matere), Barbaro Cerar (Nevesta), hrvaškega igralca Livia Badurino (Leonardo), Vojka Belšaka (ženin), Danijela Malalana; ansambel dopolnjujejo še štirje plesalci. Skoraj 50 igralcev in drugih sodelavcev SSG-ja bo v prihodnjih dneh potovalo v Nitro.

Gledališki Festival Divadelna' Nitra je najpomembnejši kulturni dogodek na Slovaškem, festival z desetletno tradicijo privabi na Slovaško svetovno gledališko sceno, predvsem pa selektorje najpomembnejših evropskih gledališč in festivalov. Umetniški vodja znamenitega avignonskega festivala je vsakoletni obiskovalec Nitre. To pomeni, da se tržaškemu teatru ponuja nova priložnost izpostavljanja pomembnih stikov z Evropo in svetom.

SLOVENSKA SKUPNOST

**BLIŽNJE POMEMBNE
NALOGE**

Na sedežu stranke na Drevoledu 20. septembra v Gorici se je v četrtek, 12. t.m., sestalo tajništvo Slovenske skupnosti, razširjeno na izvoljene predstavnike. Prisoten je bil tudi deželni tajnik in odbornik na goriški občini Damijan Terpin. Po pozdravu pokrajinskega predsednika Ninka Černica, je tajnik za Gorico Mirko Špacapan dal v razpravo točke, o katerih se je razvila debata: to so bližajoči se deželni referendum 29. septembra, prihodnja seja goriškega občinskega sveta 30. septembra, uvedba zakona 38 za zaščito slovenske manjšine v Gorici in ostalih občinah, kjer živijo Slovenci, deželne volitve in ustanovitev šolskega odbora stranke.

Slovenska skupnost bo aktivno sodelovala na deželnem referendumu, kjer bo svojim volivcem in sploh vse slovenski manjšini svetovala, naj glasuje proti že odobrenemu deželnemu volilnemu zakonu, saj slednji ne predvideva zajamčene zastopstva za slovenskega predstavnika v deželnem svetu. Stranka se bo kot ostali člani leve sredine strnila okoli bodočega kandidata za predsednika dežele Riccarda Illyja, s katerim namerava organizirati predstavitev referendumске problematike s pozivom slovenskim volivcem, naj glasujejo NE. Prireditelj bo v Centru Lojze Bratuž v torek, 24. septembra, z začetkom ob 19. uri, nastopili pa bodo Riccardo Illy in predstavniki slovenskih strank in organizacij, ki ga bodo podprle tako za referendumsko akcijo kot potem za deželne volitve, pri katerih bo treba napeti vse

sile, da pride do poraza desnice.

Na goriški občini je še vedno odprto vprašanje predsednika sveta, za katerega SSK predlaga svojega najbolj uveljavljenega kandidata glede na število preferenc, Božidarja Tabaja v primeru, da bi mesto ne pripadlo opoziciji, kot je bilo sicer obljubljeni v volilni kampanji. Za predsednika se potegujejo sicer tudi drugi člani leve sredine, začeti z Rupenijem in Ulianom, pa tudi slovenska predstavnik levice Paulin in Waltritsch. SSK predlaga Tabaja prav zato, ker je nedvomno prvi po številu prejetih preferenc in torej nekako že od volivcev izbran za to mesto. Vsaka druga odločitev bo plod političnih igracij, s katerimi se SSK ne strinja.

Prisotni so med drugim razpravljali še o Jeremitišču, pri čemer je odbornik za čezmejno sodelovanje Damijan Terpin poročal o zadnji uspehi akciji ustavitve procesa razlaščanja in o bodočih korakih občinske uprave glede namembnosti objektov in omejitve na res neobhodno potrebne infrastrukture, ki ne bodo smele več predstavljati nevarnosti za obstoj slovenskega rumitarskega naselja.

Predsednik Ninko Černic je bil imenovan za koordinatorsko novoustanovljenega šolskega odbora pri SSK, v katerem bodo še Lidija Jarc, Dario Bertinazzi in Carlo Mucci. Z doprinosom večjega števila šolskih izvedencev bo odbor sledil vedno aktualnim šolskim problematikam Slovencev v Gorici in izdeloval ustrezne programe in predloge.

PREJELI SMO

Spoštovani gospod Brandolin, Predsednik goriške Pokrajine

V tisku smo brali o Vaših obiskih na šolah, za katere odgovarjate, med drugimi v slovenskem šolskem centru v Gorici. Ugotavljate, da je vse prav, in da bo začetek šolskega leta brez večjih težav in zaprek, vsaj kar se tiče stavb in prostorov, v katerih bo potekal pouk.

Osebnost me moti problem, ki se vam ne bo zdel pomemben, pa je vendar prisoten in občuten. V slovenskem šolskem centru se nahaja lepa dvorana, imenovana avditorij, ki je bila zgrajena za potrebe slovenskih dijakov in profesorjev, pa tudi za slovenska društva in organizacije. V njej pa že nekaj časa domuje videmska univerza, kateri je Pokrajina odstopila prostore, slovenska šola, v sklopu katere se dvorana nahaja, pa mora za uporabo le-te sprosti prostore odgovorne urade na goriški Pokrajini, kakor da bi se morala seliti na primer v dvorano pokrajinskega sveta ali katerekoli kinodvorane v mestu.

Stvar me osebno prizadene, ker sem v letih, ko sem bil pokrajinski odbornik, stvarno pripomogel k pridobitvi ustreznih finančnih podpor za zgraditev šolskega centra za potrebe slovenskih šol (še danes hranim telegram, v katerem me ministrica Faluccia osebno seznanja

z dodelitvijo 5,6 milijard lir za zgraditev slovenskega šolskega centra), in tudi tedanji župan Scarano, morda iz drugačnih nagibov, je sanjal, da bodo nekoč vse slovenske šole v mestu nastanjene v ulici Puccini (takrat še ni bilo srednje šole v Doberdolu in šolska populacija je bila občutno višja od sedanjih).

Zato menim, da dvorana v slovenskem šolskem centru ne bi smela biti dana v uporabo univerzi, razen v posameznih primerih, za katere bi morala prositi pokrajinske urade in uprave slovenskih šol. Danes pa se dogaja ravno nasprotno in morajo slovenski ravnatelji prositi za dovoljenje, da lahko dijaki zborujejo ali imajo zaključne prireditve.

Slovenski šolski center v ulici Puccini je nastal za potrebe naših šol, po desetih letih še vedno nima uradnega poimenovanja in tudi njegova okolica čaka dokončne ureditve. Za dosego financiranja se ni potrudil noben takratni pokrajinski pravnik, zato Pokrajina nima pravice, da danes razpolaga s prostori, kot da bi šlo za rutinsko stavbo katerekoli šole v njeni upravi.

Zaupam torej v Vašo osebno občutljivost do naše manjšine, da nam center vrnete v izključno uporabo in videmski univerzi dobite druge, ustreznejše prostore.

MIRKO ŠPACAPAN

VPISI V SLOVENSkih VRTCIH, OSNOVNIH IN NIŽJIH SREDNJIH ŠOLAH

ZANESLJIVA IN VZTRAJNA RAST

HARJET DORNIK

Dne 9. septembra so prvič v letošnjem letu prestopili šolski prag osnovnošolci in dijaki nižjih srednjih šol, ta teden pa so bili na vrsti naši najmlajši in višješolci. Ob začetku vsakega šolskega leta nas seveda zanima, kako je s številčnostjo razrednih skupnosti in kakšen je utrip naše šole. Zadnja leta smo na Goriškem ugotavljali zanesljivo in vztrajno rast krivulje obiskovanja prvostopenjskih šol. Tudi letošnji podatki potrjujejo pozitiven trend v obeh okrožjih in, kot posledica prejšnjih ugodnih let, tudi na obeh nižjih srednjih šolah.

Slovenske vrtce goriškega okrožja bo obiskovalo skupno 183 malčkov (lani 182, predlani 164). Malčki se bodo tako porazdelili (TABELA A).

Osnovne šole goriškega okrožja bo obiskovalo skupno 211 učencev (lani 200, predlani 195). Nadaljuje se občuten porast zadnjih let. Populacija osnovnošolcev pa je tako razdeljena (TABELA B).

Še pogled na doberdolski okoliš. Večstopenjsko šolo s slovenskim učnim jezikom, v katero so vključeni vrtci, osnovne šole in tudi nižja srednja šola, bo za letošnje leto vodil poverjeni ravnatelj Jožef Princič.

V vrtce doberdolskega okoliša bo hodilo skupno 167 malčkov (lani 146, predlani 135). Tudi na tem področju je glede

TABELA A	I. LETNIK	SKUPNO
	2002/03 - 2001/02	2002/03 - 2001/02
ul. Brolo	16 - 18	46 - 51
ul. Fabiani	11 - 11	35 - 32
Štandrež	14 - 13	36 - 37
Pevma	12 - 9	27 - 27
Krmin-Plešivo	8 - 6	24 - 19
Števerjan	6 - 7	15 - 16

TABELA B	I. RAZRED	SKUPNO
	2002/03 - 2001/02	2002/03 - 2001/02
ul. Brolo	20 - 18	85 - 79
Štandrež	14 - 15	54 - 52
Pevma	9 - 6	39 - 38
Števerjan	3 - 2	16 - 17
Plešivo	5 - 1	17 - 14

TABELA C	I. LETNIK	SKUPNO
	2002/03 - 2001/02	2002/03 - 2001/02
Doberdob	21 - 10	49 - 42
Sovodnje	11 - 7	26 - 20
Rupa	6 - 6	15 - 16
Romjan	32 - 27	77 - 68

TABELA Č	I. LETNIK	SKUPNO
	2002/03 - 2001/02	2002/03 - 2001/02
Doberdob	13 - 7	52 - 56
Sovodnje	10 - 9	46 - 42
Vrh sv. Mihaela	1 - 2	8 - 11
Romjan	17 - 16	58 - 48

**KJE URADNA
SLOVENIJA?**

Goriška slovesnost ob odprtju novih prostorov na Travniku je že mimo. Veliko je bilo odmeva v tisku, RTV, tako slovenskem kot italijanskem. Med temi - na žalost - najdemo uradno RTV Slovenije, ki tudi sedaj ni čutila (kot že mnogokrat prej) potrebe po tem, da seznanj poslušalce oziroma gledalce v matični domovini z veliko kulturno prireditvijo goriških Slovencev.

Podobno velja, spet na žalost (ali še bolj), za uradno prisotnost oz. odsotnost predstavnikov Republike Slovenije na goriški prireditvi. Opazna je bila popolna odsotnost predstavnikov matične države. To velja zlasti za generalni konzulat Slovenije v Trstu. Med generalnim konzulom, konzulom in vicekonzulom se namreč ni našel nihče, ki bi tu predstavljal Slovenijo. Sam Diogenes iz Aten bi s svojo svetilko gotovo ne imel boljših rezultatov...

Pred leti je bil v Trstu tudi za nas neke pomembne točke jugoslovanski konzulat. Tudi tu so imeli generalnega konzula, konzula in vicekonzula. Prvi je bil po praksi oz. pravilu Slovenec, med ostalima dvema pa so bili tudi predstavniki drugih republik SFRJ (kar je zopet pravilno). Ta konzulat je marsikdaj bolj zvesto nasledoval pomembnejše naše prireditve, in to z enim ali drugim predstavnikom. Zakaj torej danes demokracija država Slovenija tega ne čuti...?

PEROPRASK

ŠTARANCAN-RENČE

**SREBRNI JUBILEJ
POBRATENJA**

V nedeljo, 8. t.m., je v Štarančanu potekala slavnostna prireditev ob 25-letnici pobratenja med Štarančanom in Renčami v Vipavski dolini. V kulturnem domu Sv. Pij X. so se zbrali predstavniki obeh skupnosti in številnih organizacij na obeh straneh meje. Na odru sta imela slavnostni govor župan Štarančana Giorgio Nogherotto in predsednik Skupnosti Renče Boris Pregelj. Oba sta poudarila dolgo in tesno sodelovanje med prebivalci obeh krajev v kulturi, športu in šolstvu. Sledila sta govora deželnega predsednika ANPI Silvana Bacicchiaja in predsednika Zveze borcev Renče Angela Mlečnika, ki sta poudarila, kako je prijateljstvo med obeh skupnostima nastalo v obdobju boja proti naci fašizmu v okviru 102. proletarske brigade, pri kateri je v Renčah padlo 7 partizanov iz Štarančana. Povabljen je bil tudi župan Nove Gorice Črtomir Špacapan, ki je poudaril, da je potrebno okrepiti vezi med prebivalci na obeh straneh meje. Predsednika pokrajine Giorgia Brandolina je nadomestil odbornik Edi Minin, ki je spregovoril o novi Evropi, ki bo temeljila na prijateljstvu med narodi, kot je tisto med Renčami in Štarančanom. Poskrbljeno je bilo tudi za kulturni program z otroškimi zborom Voci Bianche iz Štarančana in za tolmačenje v obeh jezikih, ki ga je primerno opravil Peter Ferfila. Na prireditvi žal ni bila omenjena zgodovinska prisotnost Slovencev v Štarančanu. Škoda!

Na vsedržavnem literarnem natečaju *Lettere di Canti* občine Monasterolo (Turin), ki poteka pod pokroviteljstvom odborništvu za kulturo in Gorsk skupnosti, je goriška pisateljica in pesnica prof. Klavdija Vončina prejela v nedeljo, 15. t.m., tretjo nagrado za tri pesmi v slovensščini (z italijanskim prevodom). Dve nagradi poeziji (*Zemlja in Večer*) sta objavljena v antologiji goriških pesnikov *Znamenja*, ki je izšla letos.

DRUŠTVO JADRO IZ RONK

**TEČAJ JEZIKA
IN KULTURE**

Kultura in slovenski jezik: tak je naslov tečaja, ki ga prireja Kulturno rekreativno društvo Jadro iz Ronk pod pokroviteljstvom občinske uprave iz Ronk.

Tečaj slovenskega jezika in kulture bo trajal petdeset ur in šest mesecev. Prišel se bo konec oktobra in bo potekal enkrat na teden v prostorih društva Jadro v Romjanu.

Organizatorji lepe pobude sporočajo telefonske številke, na katerih dajejo potrebne informacije, in prosijo vse, da morebitne interesente opozorijo na tečaj. Telefonske številke so: 0481 482015, 0481 413084 in 0481 776123. Informacije o tečaju daje tudi središče Informagiovani iz Trziča (0481 798011).

Prireditelji tudi sporočajo, da bo prvo informativno srečanje v ponedeljek, 14. oktobra, na sedežu društva Jadro v Romjanu ob 20. uri.

**KLAVDIJA VONČINA
SPET ODLIKOVANA**

Na vsedržavnem literarnem natečaju *Lettere di Canti* občine Monasterolo (Turin), ki poteka pod pokroviteljstvom odborništvu za kulturo in Gorsk skupnosti, je goriška pisateljica in pesnica prof. Klavdija Vončina prejela v nedeljo, 15. t.m., tretjo nagrado za tri pesmi v slovensščini (z italijanskim prevodom). Dve nagradi poeziji (*Zemlja in Večer*) sta objavljena v antologiji goriških pesnikov *Znamenja*, ki je izšla letos.

vrtcev opazen znaten priliv. Razčlenjeno stanje pa izgleda tako (TABELA C).

V tamkajšnje osnovne šole pa bo hodilo skupno 164 učencev (lani 157, predlani 142). Tu di tu je opazen porast, predvsem v Romjanu (TABELA Č).

Nižjo srednjo šolo v Doberdolu bo obiskovalo skupno 52 dijakov (lani 37), v prvi razred bo prvič stopilo 24 dijakov (lani 14).

Prvi pregled letošnjih vpisov zaključujemo s podatki v zvezi z goriško mestno **nižjo srednjo šolo I. Trinko**, ki jo vodi ravnateljica Nadja Nanut. Na šoli sta dve sekciji s skupno šestimi razredi. To šolo bo letos obiskovalo skupno 133 dijakov (lani 125). Oba prva razreda bo obiskovalo 44 dijakov (lani 32), druga razreda 46 dijakov (48), tretja pa 43 dijakov (44).

**"DARKO BRATINA:
PROJEKT ZA DIALOG"**

Ob peti obletnici smrti sen. Darka Bratina bo v petek, 27. t.m., ob 17. uri v goriškem Avditoriju okrogla miza z omenjenim naslovom. Po uvodu, ki ga bodo oblikovali predsednik pokrajine G. Brandolin, župan V. Brancati, predsednik Inštituta Gramsci G. Petrono in predsednik Združenja Darko Bratina L. Semolič, bo okroglo mizo vodil Demetrij Volčič. Pri njej bodo sodelovali msgr. Ruggero Dipiazza, ravnatelj videmske knjižnice Romano Vecchiet, filmski kritik Giacomo Gambetti in novinar Franco Juri. Srečanje bo sklenil poslanec Piero Fassino.

POLETNO SREDIŠČE
ŠTANDREŽ 2002**POČITNIŠKO
VZDUŠJE JE
SPLAHNELO**

Počitniški dnevi v družbi vrstnikov so se za obiskovalce poletnega središča Štandrež 2002 iztekli 6. t.m. na prireditvi, ki so jo otroci pripravili ob koncu tritedenskega letovanja. Na njej so najmlajši zapeli nekaj pesmic, ostali pa posredovali vtise iz središča in z izletov. V prostorih župnijske dvorane A. Gregorčič so razstavili izdelke.

Poletni center je tudi letos potekal v organizaciji župnije z župnikom Karlom Bolčino in s pomočjo rajonskega sveta ter sodelovanjem krajevnih športnih društev. Goriško ravnateljstvo je dalo na razpolago šolski učilnici OŠ F. Erjavca za vsakodnevni dveurni pouk, ki je bil na programu prva dva tedna z učiteljicami Majdo Zavadlav in Mirko Bric. Po njem so se vsak dan vrstile živahne dejavnosti in igre.

Moji petkovi sogovornici, Nicol in Michela, sta mi povedali, da je bilo v središču zares prijetno. Zabavnih trenutkov ni manjkalo, predvsem ko so šli v znano zabavišče Mirabilandia, v pevski gozd, kjer so se sprehajali pod košatimi drevesi ali se v njihovi sencu zatopili v igranje šaha, in v Pevmo ter se tam na gledali lepah konjev ali jih celo zajahali. Pogumnejši so se z Robertom, članom društva Šilec, s kajaki spustili po Soči od Štandreža do Sovodnje. Nekateri so tudi poromali na Barbano z g. Karlom ob tradicionalnem goriško-tržaškem romanju.

IK

ALPE ADRIA PUPPET FESTIVAL

SVOJSKA ISKANJA V ŽARU LUTK

IVA KORŠIČ

Topli sončni žarki so v nedeljo, 8. t. m., popoldne pozdravili zadnji dan letošnje, 11. izvedbe Alpe Adria Puppet festivala in ustvarili prijetno razpoloženje med približno 250 udeleženci gledališkega maratona *Da uno a dieci* s podnaslovom *Passaggiata con storie e figure* po zamisli Antonelle Caruzzi, predsednice CTA, in Roberta Piaggia, umetniškega vodje festivala. Ta nenavadni pohod je v gledališkem duhu z desetimi pripovednimi postanki, mitološkimi pripovedkami znanih pisateljev (I. Calvino, V. Hugo, L. Ariosto), posrečeno povezal goriški grad in kostanjeviški samostan. 1., 2., 3. zgodbo so igralci podali na stolpu, notranjem dvorišču in ob obzidju goriškega grada, 4. je bila v avtobusu, ki je prepeljal gledalce na drugo stran meje pri Rožni Dolini; 5., 6., 7. so igralci pripovedovali na poti proti samostanu, 8. in 9. ob samostanu oz. na stopnišču pred cerkvijo. Krona vsega je bila lutkovna predstava *Od ena do nič*. Pod režijskim vodstvom Hrvata Zlatka Boureka je z desetimi igralci iz štirih držav, Slovenije (Lutkovno gledališče Maribor), Hrvaške (Gradsko Kazališče Lutaka Split), Avstrije (KKZ Klagenfurt) in Italije (CTA Gorica) nastala prva tovrstna koprodukcija. Med simpatičnim preprirom groteskni lutk-števili, kateremu je naredil konec zlodej, so se v besedilu in songih lepo stkali štirje jeziki in s tem naglasili srčiko in pomen Puppet festivala, ki združuje srednjeevropske lutkovne ustvarjalce. Medsebojno spoznavanje in prepletanje dragocenih izkušenj sta bila tudi letos namen in cilj festivala, ki se je začel 26. avgusta z lutkovnimi izložbami v Gradežu in Romansu, osrednji del pa je doživel od 2. do 8. t. m. v Gorici oz. Novi Gorici in Šempetru. Tudi tokrat je odmevni lutkarski dogodek skrbno priredilo Deželno središče za animirano gledališče (CTA) s sedežem v Gorici v sodelovanju s goriškim občinskim in pokrajinskim odborništvom za kulturo, krajev-

FOTO BUMBACA

nimi gledališkimi in kulturnimi ustanovami, med njimi sta Kulturni center L. Bratuž in Kulturni dom, ob podpori goriškega bančnega zavoda Cassa di Risparmio in pod pokroviteljstvom Ministrstva za kulturo. Že tretjič je bilo soudeleženo tudi PDG, saj je festival pod geslom *Obmejno gledališče brez meja* ponudil šest predstav onstran meje. Med temi je zabeležila največ gledalcev igrice *Pingvin Cofek* v izvedbi PDG. V dneh festivala se je zvrstilo približno 40 lutkovnih skupin, ki so predstavile 60 del v različnih lutkarskih tehnikah. Na odru KD se je pojavila celo virtualna lutka, ki se je z velikega ekrana radovedno pogovarjala z gledalci. Precej predstav je bilo prvič izvedenih v Italiji. Večerne ponudbe, namenjene več publiki in zanimanju. Vsaka izmed njih je imela svojsko izrazno noto in odražala nenehna iskanja v poetičnih izpovedih, ki niso bila nujno vezana na verbalno os. Marsikatera je izbrala tudi močno neverbalno izražanje, kot npr. premierni koreografski splet *Silent dream* Pierpaola Kosa z glasbo Andrea Mazzoneja in izvirnimi enigmatičnimi kostumi Sonie Bianchi v izvedbi CTR iz Benetk, sanjski, nemi, tudi po svetlobni učinkovitosti očarljivi prikaz *Plume d'Ange* Tram Theatre iz Berlina, vznemirljiva *Toccata - utrinki iz življenja glasbenika R. Schumanna* - z glasbeno spremljavo v živo, razburljiva igralsko-lutkovna tramelogedija *Balada za Woyzecka*, ki ga je z glasbeno spremljavo v ži-

vo izvedlo gledališče Il Barroto Degli Angeli iz Torina. Tudi v otroškem popoldanskem sporedu, ki mu je sledila številna mala publika, je vzbudila pozornost marsikatera predstava. Na ogledu so bile tudi nekatere klasične pravljice: *Sneguljčica* (Kazališče Licem ulice iz Splita), *Pippi - Pika Nogavička* (Divadlo Piki iz kraja Pezinok na Slovaškem), *Sanje potujočega igralca* v izvedbi Ateliera 313 iz Sofije, ki je v domiselni obliki s kolesom, z zračnico in gumo v duhovito-čustvenem slogu prikazal pravljico zgodbo o *Princeski na zmu graha*. Žal je imela zelo klavrn obisk lepa, izčiščena igralsko-lutkovna ponudba pravljice *Janko in Metka* Lutkovnega gledališča Maribor v režiji Pavla Polaka. Kje so bili takrat naši malčki iz mesta in okoliških vasi, ni znano. Sploh je bilo letos med najmlajšimi gledalci bolj malo slovenskih otrok. Izredno odmeven odziv pa je

med publiko in v medijih (tudi na vsedržavni ravni) imela kot osrednji festivalski dogodek krstna izvedba igrice *Pippo pettirosso* v režiji Roberta Piaggia in izvedbi CTA. Nežna zgodba o taščici Pippu je izšla izpod peresa znanega otroškega ilustratorja in vinjetista Francesca T. Altana. Igralki Serena Di Blasio in Luisa Vermiglio sta s prisrčnostjo in toplo domačnostjo ponazorili prve, okorne taščičine polete, ki so zabavali tudi odrasle, in njena prva odkritja. S to predstavo, ki je zaradi navala gledalcev imela tudi večerno ponovitev, se je zaključil ciklus Artefavole, ki ga je Puppet festival posvetil trem znanim tenkočutnim otroškim ilustratorjem, Munariju, Stojin in Altanu.

Izredno dober uspeh so imele lutkovne igrice s krhkimi papirnatimi protagonisti Papilu gledališča iz Ankarana, kateremu je bila ob 20. obletnici plodne umetniške poti posvečena razstava v središču Lenassi. Vsak dan sta Maja in Brane Solce predstavila eno izmed svojih uspešnic in vodila ustvarjalno delavnico.

Ob sklepu Puppet festivala lahko zapišemo, da se je tudi letos CTA-ju gledališki podvig povsem posrečil. V teh letih se je lutkovna ponudba srednjeevropskega nadiha ob izteku polletja že krepko zakoreninila v našem prostoru, čeprav se mnogi, predvsem Goričani, ne zavedajo še povsem njene pomembnosti.

GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA

Vljudno Vas vabimo na predstavitev knjige

GORIŠKI SPOMINI

SODOBNIKI O GORICI IN GORIŠKI V LETIH 1830-1918

Zbral in uredil Branko Marušič

Ob prisotnosti urednika bo o delu spregovoril prof. dr. Stane Granda.

Petek, 20. septembra 2002, ob 18. uri v predstavitevni prostorih nad Katoliško knjigarno na Travniku v Gorici.

KRVODAJALCI PRAZNUJEJO

Tudi letos bo goriško Združenje prostovoljnih krvodajalcev (ADVSG) imelo tradicionalni dan krvodajalca, in sicer v nedeljo, 22. t. m. Prireditve se bo začela z mašo ob 10.30 v cerkvi v mestni četrti Sv. Ana. Po obredu bo vodstvo združenja položilo venec na goriškem pokopališču v spomin na pokojne krvodajalce in v Spomin-skem parku v spomin na padle. Sledil bo uradni del prireditve v dvorani ob omenjeni cerkvi, kjer bo po običajnih pozdravih oblasti in govoru predsednika združenja nagrajevanje najbolj zaslužnih krvodajalcev.

SLIKE IZ KANADE

V nedeljo, 22. t. m., bo ob 10. uri pri sv. Ivanu v Gorici mladinska maša. Po njej bo v župnijskih prostorih razstava fotografij s Svetovnega dneva mladih v Torontu. Prisotni bodo tudi nekateri udeleženci velikega dogodka. Pobuda spada v okvir začeta novega pastoralnega leta. Zato so k srečanju vabljeni vsi, ki bi radi kaj več izvedeli o srečanju mladih s svetim očetom.

GLASBENA MATICA

ZANIMIVE NOVOSTI

Na Glasbeni matici v Gorici je že stekel pouk. Ponovile se bodo pozitivne izkušnje iz preteklih let, najavljajo pa se tudi zanimive novosti: odprtje plesnega oddelka, posvečenega modernemu plesu in folklori, oblikovanje otroškega in mladinskega zbora, utrditev pouka jazz glasbe in predšolska glasbena vzgoja za najmlajše. Novi tečajji za starejše se bodo začeli oktobra. Tudi letos razpisuje Glasbena matica v Gorici individualni glasbeni pouk iz običajnih instrumentov. Gojencem bodo na voljo brezplačen skupinski pouk stranskih predmetov in vaje v komornih zasedbah. Pouk bo potekal tudi po podružnicah v Sovodnjah, Doberdobi in Štandrežu. Prijave sprejema tudi tajništvo šole v Gorici, Križna ulica 3, od ponedeljka do četrta od 10. do 12., ob petkih od 15. do 17. ure (tel. 0481 531508).

SKD HRAST V DOBERDOBU

ODPRTJE SEDEŽA

SKD Hrast bo v nedeljo, 22. t. m., ob 11. uri otvoril nov administrativni društveni sedež, v katerem bo odslej domoval tudi doberdobski oddelek SCGV Emil Komel. Novi društveni prostori se nahajajo na trgu Sv. Martina 12 (za cerkvijo).

Po blagoslovu domačega župnika Ambroža Kodlje in slavnostnem rezanju traka predvideva nedeljska slovesnost pester program. Za glasbeno kuliso bosta poskrbela MePZ Hrast pod taktirko Hilarija Lavrenčiča in doberdobski OPZ Veseljaki pod vodstvom Lucije Lavrenčič. Ob odprtju sedeža bo tudi razstava slik Andreja Kosiča in Ameriga Visintina.

Projekt novega sedeža, ki si ga je zamislil arh. Arturo Bresciani, je nastal že l. 1996, urenil pa se je predvsem s pomočjo finančnih prispevkov dežele F-Jk in Urada za Slovence po svetu. SKD Hrast bo v novih prostorih imel upravni se-

dež, ki bo namenjen predvsem birokratskim zadevam. Prenovljeni prostori za cerkvijo, ki bodo zelo dobro opremljeni z glasbenimi instrumenti in bodo tako omogočali kakovostno ponudbo glasbenega pouka, bodo poleg tega gostili doberdobsko podružnico šole Komel. Obiskovalci bodo zlasti gojenci glasbene šole z območja Doberdoba in Laškega (Ronke, Tržič in Romjan). V pritličju bo manjša dvorana za razne tečaje, okroglo mize in prireditve.

26.9.2002 ob 18. uri

Valentin Oman - OKAMENELI SPOMINI

Odprište likovne razstave koroškega umetnika v sodelovanju s Krščansko kulturno zvezo iz Celovca

4.10.2002 ob 21. uri

SLAVNOSTNA PRIREDITEV

Zveza slovenske katoliške prosvete in Kulturni center Lojze Bratuž

Vinko Vodopivec - KOVAČEV ŠTUDENT

spevoigra za soliste, igrance, zbor in orkester

Režija Adrijan Rustja

Dirigent Hilarij Lavrenčič

6.10.2002 ob 17. uri ponovitev spevoigre

7.10.2002 ob 21. uri ponovitev spevoigre

8.10.2002 ob 21. uri ponovitev spevoigre

13.11.2002 ob 20.30

Predstavitev publikacije PREHOJENA POT

15.11.2002 ob 18. uri

Franko Žerjal - PODOBE KRESNE NOČI

Odprište likovne razstave goriškega umetnika

Vljudno vabljeni na odprtje razstave

Valentin Oman

OKAMENELI SPOMINI

Umetnika bo predstavil dr. Janko Zerzer
Glasbeni uvod kitarist Janez Gregorič

Četrtek, 26. septembra 2002, ob 18. uri

V SODELOVANJU S KRŠČANSKO KULTURNO ZVEZO IZ CELOVCA

OBVESTILA

DO KONCA septembra bo v obnovljenih prostorih Galerije Ars na Travniku razstavljal svoje slike Andrej Kosič. Dela iz raznih obdobij, ki so naprodaj, je goriški umetnik poklonil za obnovitvena dela na Travniku.

DAROVI

ZA CERKEV v Števerjanu: Danica Ciglič 40,00; Jerica in Dominik ob 30-letnici poroke 50,00; stari stari Šbuelz ob krstu Michele Terese 50,00; Lojze in Anastazija ob 30-letnici poroke 50,00; N.N. v spomin na Danico Kete-Kodrič 25,00; hčerka Marija v spomin na pok. očeta 30,00; namesto cvetja na grob pok. Božice Maraž-Gruden Maurovi sošolci in sošolke 130,00; druž. Simon Komjanc 50,00; druž. Bulfoni 50,00; prijateljci Jerica in Mirka 50,00; soprog Miljan z družino 50,00; druž. Florenin 50,00; mama Gruden in sestra z družino 100,00; druž. Zdenko Terčič 50,00; družini Beretta in Sava Planišček 75,00; druž. Bruno Hlede 25,00; namesto cvetja na grob pok. Slavice Gravnar vd. Planišček Florijan in Joško Planišček 50,00; družini Beretta in Sava Planišček 50,00; Zana, Mirjam, Silvan in Rinaldo 40,00; Darko Dornik ob obletnici poroke 25,00; N.N. v zahvalo za doseženo pokojnino za ogrevanje 25,00 E.

ZA CERKEV na Vrhu: Letizija Visintin Devetak 10,00 E.

ZA CERKEV na Peči: Draga Malič Semolič ob 9. rojstnem dnevu 50,00; Albin Covi v spomin na ženo Laureto 30,00; stari stari ob krstu Rachele 30,00 evrov.

ČESTITKE

Naša kolegica Nataša Gregori je prejšnjo soboto stopila na skupno pot z Giulianom Pecorarijem. Vsi, ki ju imamo pri Novem glasu radi, jima iz srca želimo, da bi vedno ostala tako srečna, kot sta bila na dan poroke.

Niki, Ivani in Simonu se je pridružil Tomaž. Srečni družini Cotič iskreno čestita SZ Soča.

Davidu Bandelliju, ki je z najvišjo oceno diplomiral iz primerjalne književnosti na filozofski fakulteti v Ljubljani, iskreno čestitajo mama Renata, teti Nerina in Ida, strica Luciano in Sergio, bratranca Luka in Lorenzo ter še posebno sestrična Mirjam.

Z novopečenim doktorjem Davidom Bandellijem, ki je na ljubljanski univerzi uspešno zaključil študij iz primerjalne književnosti, se veselijo prijatelji prosvetnega društva in mešanega pevskega zbora Štandrež in mu ob tem lepem življenjskem dosežku želijo še veliko nadaljnjih uspehov.

SZSO Gorica čestita voditelju Iznajdljivemu gamsu Davidu Bandelliju ob odlično uspelem študijskem podvigu na ljubljanskem vseučilišču. Srečno pot pri novih študijskih izzivih!

Cestitkam se pridružujejo sodelavci Novega glasa.

11

ČETRTEK,
19. SEPTEMB
2002

BENEŠKA SLOVENIJA

SLOVENIJA

GORIŠKA KRONIKA

SREBRNA MAŠA V PODGORI PRI GORICI

HVALA, G. VALTER!

12
ČETRTEK,
SEPTEMBRA
2002

Dober župnik, ki oznanja evangelij z besedo in še zlasti s svojim življenjem, je neprecenljiv božji dar za vso krajevno skupnost. Tega se zavedajo tako slovenski kot italijanski farani v Podgori pri Gorici, ki so želeli v nedeljo, 8. t.m., z dvojezično mašo ob 9. uri skupno praznovati srebrni jubilej župnika Valterja Milocca.

V začetku obreda, ki so ga podgorski pevci na koru uvedli z mogočno *Srebrnomašnik, bod' pozdravljen*, sta slavljence pozdravili v obeh jezikih faranki in se Bogu zahvalili za to, da je g. Valter pred 25 leti izrek Gospodu svoj "da". Župljani se zavedajo, da je življenje duhovnika težavno, grenijo ga samota in nerazumevanje, žlahtnijo pa tudi trenutki velike radosti. Jubilanu sta zaželeli, da bi z veseljem delal in živel za

druge ter da bi svojo srečo delil z ljudmi, ki so mu bili zaupani.

V nedeljo, ko je besedno bogoslužje ponujalo razmislek o bratski ljubezni in dobronamernem opominjanju, je g. Valter v homiliji spregovoril na sebi lasten, prodoren način o odpustitvi vsakega kristjana. Odpustiti je težko, je rekel, saj nas Gospod vabi, da to delamo zastonj. Biti moramo znamenje za druge. In odpustimo lahko, samo če verujemo. Drugače je to nelogično in iracionalno dejanje. Vera pa nam daje kisik in moč, da to zmremo, je še povedal župnik z močnim glasom kot prerok, s spodbudnimi besedami, ki so se dotaknile src navzočih. Odpustanje je poslanstvo; klicani smo, da ljubimo bližnjega z Božjo ljubeznijo. Če hodimo skozi ozka vrata, bo-

mo obogatili ves svet; v tem namreč človek skoraj ne zna več ljubiti, ampak postaja vse bolj brezbržen in nezaupljiv. Kristus pa je pokazal pot: prek zastojne ljubezni se prerodi ljubezen. In prvenstvena skrb vsakega vernika mora biti ta, da se brat odreši - skupnost.

Krajšo pridigo v slovenskem jeziku je posredoval somaševalc g. Jožko Kragelj. Spregovoril je o liku duhovnika, ki mora učiti resnico in iti proti toku, zato je pogosto tudi tarča grobih napadov. Ugotovil je, da je danes vse več srebrnih in zlatih maš, vse manj pa novih. Zato je prisotne spodbudil k molitvi za duhovne poklice.

V s cvetjem bogato okrašeni cerkvi sv. Justa se je mašna daritev nadaljevala. Prisotni so s hvaležnostjo molili za g. Valterja, ki že šest let skrbi za podgorsko župnijo; poleg te upravlja tudi župnijsko skupnost pri Madonnini in duhovno vodi tamkajšnje neokatehumene. Lepo je bilo slišati jubilanta, sicer furlanskega rodu, ki je maševal tudi v lepi slovenščini; čeprav ima kot skrben duhovnik res veliko obveznosti, se je lotil učenja našega jezika z veliko ljubeznijo. Njegova vnema je glede tega vzor za vse župljane v vasi, kjer še ne do kraja zaceljene stare rane včasih zaskelijo.

Tik pred koncem maše je slavljence izrazil hvaležnost sestri Addolorati, ki ga že nekaj let uči slovenščino, in vsem faranom, ki so želeli praznovati z njim 25 let življenja - v službi Bogu in človeku.

DD

ŠOLSKO SREDIŠČE V ŠPETRU

OBETAVEN VPIS OTROK V DVOJEZIČNO ŠOLO

Iz Beneške Slovenije prihajajo razveseljive novice, še posebej iz Špetra, kjer je vpis otrok v dvojezično šolo in dvojezični vrtec iz leta v leto višji.

Tako je tudi letos in vse kaže, da bo tako tudi v prihodnje, saj si ljudje iz Nediških dolin želijo, da bi njihovi otroci znali slovensko in tako ohranili jezik svojih staršev in dedov. Seveda se ravnatelj dvojezičnega centra v Špetru prof. Živa Gruden in šolniki v centru srečujejo z vrsto problemov, ki so pa širšega značaja in bi morala italijanska oblast najti odgovore zanje. Eden od teh je tudi vse večji problem, ker so denarna sredstva za šolo premajhna, da bi ji omogočala vsak normalen razvoj. Pa tudi starši in šolsko osebje se zavedajo, da sta vrtec in osnovna šola premalo za gojenje slovenskega jezika in bi zato morali tudi v Benečiji nekako priti do dvojezične srednje šole, za katero vlada veliko zanimanje. Vprašanje pa je, če bodo krajevni politiki dovolj široki in bodo omogočili izvajanje zakona 482, po katerem bi se sicer dalo tudi ta problem urediti.

Kakorkoli že, letos je vpis v vrtec in šolo v Špetru višji od lanskega in bo tako obiskovalo dvojezični center v Špetru 189 otrok.

Kar 71 otrok bo obiskovalo dvojezični šolski vrtec, medtem

ko bo 118 otrok obiskovalo osnovno šolo. V prvem razredu, ki bo razdeljen na dva oddelka, bo 30 otrok, v drugem razredu bo 25 učencev, v tretjem bo v dveh razredih po 14 otrok, v četrtem bo 20 otrok in v petem razredu 15 šolarjev.

Razveseljivo je dejstvo, da je letos minuli četrtek, 12. t.m., prvič prestopilo prag vrta 26 najmlajših, medtem ko je v "drugem razredu" vrta 21 otrok, najstarejših obiskovalcev vrta pa je 24 otrok.

Vsekakor zasluži posebno pozornost Odbor 482, ki si v Beneški Sloveniji in nasploh v videmski pokrajini prizadeva za uresničevanje zakona 482 iz leta 1999.

Njegovi podpisniki in obnem koordinatori Odbora 482 so Pier Carlo Begotti, Giovanni Pietro Biasatti, Luigi Geromet, Jole Namor in Carlo Puppò. Pred časom so pisali deželni odbornici Alessandri Guerra in v pismu, ki so ga poslali tudi ministrici za šolstvo Letizii Moratti in deželnemu ravnatelju Brunu Forteju ter krajevnim političnim silam, odločno poudarili, da je pravica do izobraževanja z zakonom 482 zagotovljena tudi pripadnikom furlanske, nemške in slovenske narodne manjšine, ki živijo v videmski pokrajini. V videmski pokrajini se je za šolanje v manjšinskih jezikih odločilo 31 tisoč otrok in sredstva za izvajanje zakona 482 so zagotovljena odločno premajhna.

Za slovenski učni jezik se je v videmski pokrajini odločilo 522 otrok, ki jim je potrebno priti še 93 otrok iz Režije in 189 obiskovalcev dvojezične šole v Špetru, skupno torej 804 otrok.

JUP

PREJELI SMO

O PROSLAVI NA BAZOVIŠKI GMAJNI

Slovensko gibanje je konec avgusta opozorilo Odbor za proslavo bazoviških žrtev pri NŠK, naj v primeru italijanskega govora na proslavi Bazoviških junakov poskrbi za slovenski prevod. Ker smo medtem neuradno izvedeli, da Odbor tega ne misli storiti, smo se somišljeniki Slovenskega gibanja pripravili na svečanost s transparentom, da bi udeležence prireditev opozorili, da zahtevamo spoštovanje dostojanstva slovenščine na proslavi. Na transparent in letake smo napisali »HOČEMO PREVOD!« in dodali Kajuhovo misel iz Slovenske pesmi: »ZATO KER NISMO TRHLE BILKE, KI PO TOČI OVENE, KER MI NISMO LE ŠTEVILKE, SMO LJUDJE!«

Nedeljske proslave se je udeležilo približno 500 ljudi iz zamejstva in matice. Razen izjem smo bili udeleženci Slovenci. Dva avtobusa sta pripeljala iz Kopra oz. Nove Gorice. Na proslavi je najprej spregovoril v italijansčini zgodovinar Fogar, šele nato je podala svoj govor kulturna delavka Živa Gruden. Ker italijanskemu govoru ni sledil prevod, smo razvili transparent.

Ali je organizacijski odbor (tokrat že tretjič!) spregledal, da pomemben del udeležencev (zlasti iz Slovenije) najbrž slabo razume italijansčino, čeprav so bili večinoma starejši ljudje, zato deležni vzgoje fašističnih šol? Pa tudi če bi vsi prisotni Slovenci odlično obvladali italijansčino, je tako ravnanje odbora nedosledno, če pomislimo na nedavne zahteve vseh nas v zamejstvu po slovenskih popisnih polah in sedanjem boju za ohranitev dvojezičnih osebnih izkaznic. Naše zahteve do italijanske oblasti, da spoštuje naš jezik, nas obvezu-

jejo, da smo najprej sami dosledni pri spoštovanju svojega jezika. Vse naše organizacije in društva morajo vedno in povsod dajati našim ljudem zgled z doslednim spoštovanjem našega izročila in istovetnosti, v prvi vrsti z rabo slovenščine. Le zgled ljudi opogumlja in utrjuje pri vsakdanjem prizadevanju za ohranitev narodne istovetnosti v italijanskem okolju.

Ustreljeni slovenski junaki v Bazovici niso žrtvovali svojih življenj, da bi še živeči borci NOB na stara leta (in vsi mi) doživeli na bazoviški spominski svečanosti tako lahkomišeln odnos do našega jezika in bili prikrajšani za del proslave. Videli smo, da so nekateri zato začasno ali celo dokončno zapustili prireditve. Žal so bili starejši zaradi ljubega miru raje tihi, po prireditvi pa so izrazili svojo prizadetost in podporo našemu dejanju.

Kljub naklonjenosti, ki smo je bili deležni na proslavi, pa je nekdo z očitnim namigom na našo prisotnost ostro pripomnil: "Spet so prišli fašisti". Ali je fašist tisti, ki drži slovensko zastavo, napis z zahtevo po prevodu in Kajuhovimi stihji? Preprosta resnica je, da se skriva fašizem prav v nestrpnosti omenjene pripombe. Vsakdo ima pravico mirno izražati svoje misli. Čeprav so komu drugemu neprijetne, so legitimne.

Mislimo, da je naša pravica in dolžnost, da ohranjamo in utrjujemo slovensko istovetnost v zamejstvu (ter seveda v matici) tudi na proslavah, ki so po duhu in jeziku slovenske. Bazoviška svečanost mora ostati vsekakor slovenska, zaradi nas samih in ker je to naš dolg do njih, ki so za našo svobodo žrtvovali svoja življenja.

SLOVENSKO GIBANJE

GLOSA JURIJ PALJK

O VRAŽEVERSTVU

Se vam je že kdaj zgodilo, da ste dan začeli nerodno in ga še bolj nerodno, morda celo nesrečno končali?

Pri britju, če ste moški, ste se z britvico, s katero se dejansko ni možno več urezati, že zgodaj zjutraj dobro in precej globoko urezali. Ker se vam je medilo, ste ranico na bradi na hitro posušili in si nato naredili čisto srajco, si zavezali kravato in seveda prišli v kuhinjo na kavo. Tam vam je žena povedala, da ste si s krvjo pomazali snežno belo srajco in seveda ste se morali med negodovanjem preobleči. Če ste imeli srečo, ste s krvjo pomazali samo ovratnik srajce in ne tudi kravate, ki bi jo sicer morali vreči stran. Potem ste spili kavo in kaplja črne kave je zagotovo padla na sveže zlikano in čisto srajco....

Tako ali pa na podoben način se je začel vaš nerodni, da ne rečemo nesrečni dan.

Nadaljeval se je s tem, da ste pred zaklenjenimi vrati svojega urada ugotovili, kako ste pozabljivi, saj ste doma pustili ključe.

Kasneje se vam je zataknilo še pri tiskanju, saj se je papir zmečkal v tiskalniki in spet ste imeli črne roke, ko ste skušali popraviti nastalo škodo; barvilo iz tiskalnika se vam je lepo razmazalo po dlaneh in nehoti ste se obrisali v hlače, pomislili na ženo, ki z vašimi umazanimi hlačami spet ne bo zadovoljna. Če vam že vse to ni bilo dovolj, ste gotovo za kosilo morali pojedsti razkuhano "paštašuto" ali pa zažgano

pizzo in gotovo se vam je med dolgim in zares nerodnim dnevom pripetilo še kaj. Morda vam je avto "crknil" ravno v križišču, ko se je na semaforju vžigala zelena luč in bi ga seveda morali pognati, a ste obtičali na mestu. Za vami so drugi avtomobilisti hupali, da je bila groza in avto ni in ni hotel vžgati....

Ko ste končno prišli domov, ste pogledali v nabiralnik, vzeli iz njega pošto in ugotovili, da živimo v državi, ki zgledno skrbi za svoje državljane, saj ste dobili obvestilo, da ste pred dobrim tednom dni na poti v službo za dvanajst slabih kilometrov vozili prehitro tam, kjer se mora na neverjetno ravni in široki cesti voziti s hitrostjo petdeset kilometrov na uro. Policija vas je, skrita za grmom ob cesti, lepo poslikala in vam poslala nalog za plačilo denarne kazni, ki je gotovo večja od skromnega denarnega zneska, ki ga dobite za vaš naporni delovni dan....

Skrušeni s plačilnim nalogom za kazen stojite sredi sprejemnega prostora vašega doma in ugotavljate, kako nesrečen dan ste imeli, saj ste zaman šli delat, pravzaprav boste za plačilo kazni morali še enkrat na delo....

Že mislite, da se je nerodni dan končal, ko zaslišite odločen in hrupen udarec ob tla. Samo "tresk!" zaslišite in seveda greste takoj v kuhinjo, kjer se vaša žena že sklanja nad

steklenimi koščki steklenice z oljem, ki je bila pred padcem na trde ploščice gotovo polna, saj si drugače velike in ogabno mastne luže olja na kuhinjskih tleh zares ne morete drugače razlagati.

Če mislite, da se je nesrečni dan že končal, se motite, ker vas bo vsaj otrok še pomazal z marmelado ali čokolado in to seveda takoj, preden se greste preobleč v spalno sobo. Končno se le usedete na divan, da bi si vsaj ogledali televizijski dnevnik, ko ugotovite, da na "daljinec" zaman pritiskate, saj bi morali v njem zamenjati baterijski vložek....

To pa je že preveč in skrušeni greste v spalnico na zasluženi počitek, a pred ogledalom v kopalnici ugotovite, da ni več zobne paste v tubi, ali pa vam jo je otrok vso, a zares vso, stisnil na lepe ploščice....

Če že čez dan niste dobesedno ponoreli, imate sedaj vso možnost, da daste še en dokaz več v že itak bogato zbirko dokazov, da je človek v bistvu žival....

Dobesedno pa "poživinite", ko vas žena tiho in očitajoče vpraša: "Le zakaj se tako jeziš, sem pač zobno kremo pozabila kupiti! Zgodi se, a ne razumem, zakaj tuliš kot žival!"

Takrat imate dve možnosti, in sicer to, da se skregate še z ženo, ker je pač ona najbližja in nanjo najlažje stresete vso svojo jezo, ki se je že čez dan kar nekaj nabralo, ali pa se

odločite za drugo možnost in postanete neverjetno mimi in tihi.

Zamišljeni odidete v kamričo in se lepo usedete na posteljo.

O tem dnevu morate razmisliti in potem se vam nenadoma posveti: "Ja, tista prekleta sosedova črna mačka je bila. Ja, zjutraj mi je prekrizala pot, ko sem šel v službo! Gotovo je bila tista preklemana črna mačka! Bestija!"

Saj niste vraževerni, vi gotovo niste vraževerni, a vseeno črni mački zlahka ne dopustite, da bi vam prekrizala pot! Nikoli se ne ve!

In tudi pod oprto lestvijo ne hodite, da o tem, kaj si mislite, ko se vam ogledalo razbije, niti ne govorimo.

Vsem pa jasno poveste in povemo, da nismo vraževerni!

Že res, da se raje držite pravila, "da se nikoli ne ve", in se ravno zato vedno in povsod skrbno izognete črni mački, ali pa včasih prav privošljivo počakate ob strani, da bo kdo drug šel mimo vas po cesti, ki jo je prekrizala črna mačka, a vseeno zase vedno rečete, da niste vraževerni!

Na glas se seveda lahko le sprašujemo, zakaj je toliko rdečih rogljičev, obešenih na ključe, zakaj nekateri po bližnjem srečanju s črno mačko pokažejo z dlanj in prsti roge v tla, in še vrsta teh zakajev je.

Ni morda vsa zadeva preprosta in smo vsi malce vraževerni, le da nas je sram to priznati?

TUDI PRI ZAPOSLOVANJU ZDRAVNIKOV IZ TUJINE BO POGOJ ZNANJE SLOVENSKEGA JEZIKA

ALI BO MORALA SLOVENIJA PLAČEVATI EVROPI VEČ, KOT BO OD NJE DOBILA?

MARJAN DROBEŽ

Javna občila v Sloveniji so tudi v prejšnjih dneh poročala o vseh važnejših temah oz. dogodkih, ki so se nanašali na razmere v državi in na njene težnje oz. politiko v mednarodni skupnosti. Premierja Slovenije in Hrvaške, dr. Janez Drnovšek in Ivica Račan, sta med razgovorom v Zagrebu dosegla sporazum o začasnem režimu ribolova v Piranskem zalivu, s čimer bodo nemara preprečili nadaljnje incidente med ribiči in omogočili začetek izvajanja sporazuma o obmejnem prometu in sodelovanju med državama. Možnosti za rešitev drugih spornih vprašanj v odnosih med Slovenijo in Hrvaško pa za zdaj ne obstajajo in jih tudi ne bodo obravnavali.

Predsednik Republike Milan Kučan se je udeležil spominskih slovesnosti v ZDA, ob prvi obletnici terorističnih napadov nanje, v petek 13. t.m., pa je govoril tudi na zasedanju generalne skupščine OZN. Zunanji minister dr. Dimitrij Rupel, ki ga je spremljal, pa se je na njegovo vabilo posebej sestal s hrvaškim zunanjim ministrom Antoninom Piculom. Dogovorila sta se o nadaljevanju dialoga med državama, ko bo vodja hrvaške diplomacije v mesecu oktobru obiskal Ljubljano.

Veliko odmevov in komentarjev je bil deležen prvi uradni obisk predsednika vlade dr. Janeza Drnovška v Rusiji. V Moskvi se je premier najprej srečal s patriarhom Ruske pravoslavne cerkve Aleksijem II., ki je gostu povedal, da se "brez Boga in vere v Boga ne da živeti." Ruskega verskega voditelja

je povabil na obisk v Slovenijo in se ob tem, tako poročajo časniki, zavzel za morebitno srečanje patriarha Aleksija II. in papeža Janeza Pavla II., ki bi lahko potekalo v Sloveniji.

Premierja dr. Janez Drnovšek in Mihail Kasjanov sta med obiskom podpisala deklaracijo o prijateljskih odnosih med Slovenijo in Rusijo in štiri sporazume o sodelovanju na raznih področjih. Predsednik ruske vlade je poudaril, "da Rusija gleda na Slovenijo kot na zanesljivega partnerja v srednji Evropi", in dodal: "Računamo, da bo Slovenija, prva med kandidatkami za vstop v EU, tja tudi vstopila." Vrhunec obiska pa je pomenilo srečanje z ruskim predsednikom Vladimirjem Putinom v črnorskem letovišču Soči. Poročajo, da sta se pogovarjala v prisrčnem vzdušju in pri tem imela enaka mnenja o več vprašanjih. Putin je podprl Drnovškovo zamisel o ustanovitvi slovanskega kulturnega centra v Ljubljani, oba pa sta tudi menila, da bi trgovinske menjave med Slovenijo in Rusijo lahko kmalu povečali na vrednost za milijardo dolarjev letno. Za primerjavo navajamo, da bo obseg blagovnih izmenjav med državama letos znašal okrog 600 milijonov dolarjev.

S presenečenjem, pridržki in razočaranji pa je javnost sprejela poročila o tem, da Evropska komisija (vlada) v nekem svojem gradivu predvideva, da bi Slovenija že po vstopu v Evropsko unijo, predvidoma v letu 2004, v bruseljsko blagajno več plačevala, kot pa bi iz nje dobivala. V prvih treh letih bi razlika v slovensko škodo oz.

breme znašala kar okrog 300 milijonov evrov.

Večje finančne obveznosti naj bi izhajale iz tega, da je Slovenija med državami kandidatkami najbolj razvita in bogata in zato naj bodo njene obveznosti do EU večje. S pomirljivimi izjavami in pojasnili so se takoj oglašili evropski komisar za širitev Günter Verheugen, veleposlanik Erwan Fouere, vodja delegacije Evropske komisije (vlade) v Sloveniji in dr. Janez Potočnik, slovenski minister za evropske zadeve. Zagotovili so, da bo Slovenija ob vstopu v EU prejela dodatna sredstva iz različnih virov v bruseljski blagajni, zaradi česar ne bo takoj neto plačnica v skupni proračun povezave. Komisar za širitev Verheugen je poudaril, "da objavljene številke nimajo nič opraviti s tem, kar bo dejansko na pogajalski mizi s kandidatkami." Veleposlanik Erwan Fouere pa je slovensko javnost pozval, "naj zaupa Evropski komisiji in sposobnostim slovenske vlade."

Zoper napovedi o možnosti, da bi Slovenija že ob vstopu v EU morala tej vplačevati več, kot pa bi od nje prejela, sta odločno nastopila tudi predsednik vlade dr. Janez Drnovšek in finančni minister Tone Rop.

V SLOVENIJI ŽE 37 POLITIČNIH STRANK

V ponedeljek, 16. t.m., je Joško Joras, občinski svetnik v Piranu in nedavni hrvaški zapornik v Pulju in Zagrebu, začel zbirati podpise za morebitno kandidaturu za predsednika države. Za kandidaturu se je odločil na pobudo skupine občanov iz Sečovelj. Geslo njegovega predvolilnega pro-

grama pa je "Za celovitost Piranskega zaliva in teritorialni dostop Slovenije na odprto morje." Čeprav je Joras član SLS, ga ta stranka ne podpira, domnevno zaradi tega, ker se je že prej odločila za podporo morebitnemu kandidatu dr. Francetu Arharju.

Medtem je bila Stranka ekoloških gibanj Slovenije z vpisom v register političnih strank tudi uradno potrjena kot sedemintrideseta politična stranka v Sloveniji. Poleg Zelenih Slovenije in Zelene alternative gre za še tretje tako imenovano zeleno stranko. Trenutno ima okoli 300 članov, s svojimi kandidati pa bo nastopila na lokalnih volitvah v nedeljo, 10. novembra.

Matični odbor državnega zbora je zavrnil predlog zakona o opravljanju zdravstvenih storitev v Sloveniji za državljane drugih držav članic Evropske unije, ki bi uvedel olajšave, nekakšen "popust" glede znanja slovenskega jezika. To pomeni, da bodo tudi zdravniki in drugo zdravstveno osebje iz držav članic povezave morali znati slovenski jezik. Časnikarka Diana Zajec je v časniku Delo v soboto, 14. septembra, zapisala, "da bi olajšave glede znanja slovenskega jezika zdravstvene delavce pomenile diskriminacijo slovenskega zdravstvenega osebja. Kišili pa bi tudi ustavo in celotno zdravstveno in delovno-pravno zakonodajo. Kakor koli obračamo stvari, je jasno, da je Slovenija dovolj velika, zrela in suverena, da nam zaradi upoštevanja načel prostega pretoka oseb – tudi pri jeziku – ni treba uvajati novih krivic."

ZDRAVSTVENI PROGRAM ZA LJUDI, KI SO BILI IZPOSTAVLJENI AZBESTU

Občina Kanal ob Soči je spodbudila obsežen zdravstveni preventivni program za svoje prebivalce, ki so bili v preteklosti izpostavljeni azbestu iz industrije v Anhovem in bi zato lahko zboleli. Že doslej je bilo veliko obolenj za t.i. azbestozo, ki napade pljuča in pogosto povzroči tudi smrt.

Program zdravstvene preventive so organizirali Zavod za zdravstveno varstvo v Novi Gorici ter skupina, v kateri so predstavniki aktivnih in upokojenih delavcev Salonita, društva obolenih zaradi azbesta v Anhovem, društev upokojenec iz Deskel in Kanala ob Soči, občine Kanal ob Soči, krajevnih skupno-

sti, osnovne šole v Desklah, tamkajšnjega otroškega vrtca in zdravstveni delavci.

V Desklah in Kanalu ob Soči imajo zdravstveni delavci predavanja in pogovore s tamkajšnjimi prebivalci o tem, kaj lahko store, da bi preprečili bolezn, ki jih povzročajo azbest. Azbestoza in druge bolezni, vključno s pljučnim rakom, lahko nastanejo celo dvajset ali več let po tem, ko je posameznik prišel v stik z azbestom. Omenjeni zdravstveni program za ljudi, ki so bili izpostavljeni azbestu, izvaja okoli 15 zdravnikov in večje število medicinskih sester, pretežno iz Nove Gorice.

KVATRNICA NA MIRENSKEM GRADU

Slovesnost kvatrnice in romarski shod bo na Mirenskem Gradu v nedeljo, 22. septembra. V soboto pred praznikom bo ob 19. uri maša. Oblikuje in vodi jo župnija Šempas skupaj z župnikom in pevskim zborom. Po maši bo procesija z lučkami in petjem litanij Matere Božje.

V nedeljo na kvatrnico bodo maše: ob 7. uri maša s petjem, ob 10. uri slovesna maša župnije Miren. Popoldne ob 15.30 bodo pete litanije Matere Božje in ob 16. uri slovesno sklepno bogoslužje s somaševanjem, ki ga bo vodil upokojeni beograjski nadškof dr. Franc Perko. Pri maši ob 10. in popoldne ob 16. uri bo pel zbor župnije Miren.

Po slovesnosti v cerkvi bo v dvorani Doma duhovnih vaj odprte razstave del sodobnih slovenskih likovnih umetnikov, spovedovanje bo v soboto zve-

čer pri maši in v nedeljo od 6. ure naprej in popoldne eno uro pred začetkom slovesnosti.

ZVEST APOLLONIO RAZSTAVLJA V NOVI GORICI

Znani slovenski slikar Zvest Apollonio razstavlja svoje stvaritve v paviljonu Poslovnega centra družbe HIT v Novi Gorici. Razstavi je dal naslov *Naglašeni elementi radostne lepote*. Na ogled so olja, grafike in druga dela, napravljena v raznih tehnikah. Nekaj reprodukcij so predstavili v grafični mapi Apollonio. Na razstavi je na ogled tudi desetjezična knjiga in bibliofilna edicija "Razsviti" avtorjev Toneta Pavčka in Zvesta Apollonia.

Razstava del znanega slovenskega likovnega umetnika, ki ga je predstavila umetnostna zgodovinarica in likovna kritičarka Tatjana Pregl-Kobe, bo odprta do 22. oktobra, vsak dan od 10. do 19. ure.

KULTURNI DOM NOVA GORICA / SEZONA 2002-03

GLASBENI ABONMA IN HITOVE MUZE

MATEJA POLJŠAK FURLAN

Novogoriška koncertna dvorana bo letos odprla svoja vrata kar osemkrat. V svojo sredo vabimo različne glasbene sestave, med njimi tudi dvakrat orkester Mariborske filharmonije, ki k nam prihaja prvič. "Čarobno odkrivanje novega" bi lahko tako podnaslovili dvaindvajseto koncertno abonmajsko sezono. Programsko sestavo je namreč vodila pozornost, uprta v skladbe (tudi starejše) in skladateljska imena, ki na novogoriškem odru še niso bila izvedena (A. Jolivet, H. M. Gorecki, P. Glass). Ponovno se k nam v goste vrača nizozemski dirigent Conrad van Alphen, ki bo orkestru Mariborske filharmonije dirigiral na otvoritvenem koncertu 14. oktobra. Otvoritvi daje pomemben pečat tudi podpora in zaupanje Veleposlaništva Kraljevine Nizozemske, ki je koncert v Novi Gorici umestilo v projekt *Bilateralni fokus*. Ponovno smo v glasbeni abonma Kulturnega doma Nova Gorica

uvrstili zaključek Kogojevih dnevov s koncertom Simfoničnega orkestra RTV Slovenija pod vodstvom Antona Nanuta. Ob recitalu čelista Khramouchina, ki smo mu imeli čast prisluhniti že v lanski sezoni Hitovih muz, bomo krstili noviteto slovenskega skladatelja Andreja Missona. V božičnem času nam bo vzdušje praznovanja pričaral odlični bavarski deški zbor Tölzer, v marcu pa bo ženska srca osvajal mladi violinist, ki se ga mnogi še spomnimo kot čudežnega otroka, Stefan Milenković. Ljubitelji črno-belih tipk pa bodo na svoj račun prišli ob februarjskem klavirskem recitalu Natalie Trull.

Po svečani obeležitvi desete sezone Hitovih muz se nam

enajsta razkriva še privlačnejša, bogata v razkošju imenitnih imen in spremnega dogajanja. Grajske večere bo pospremlilo odkritje kitaristov dvojčkov Katona, srednjeveška vinska poezija tik pred sv. Martinom v izvedbi italijanskega ansambla Dramsam, decembrske jazzovske vibracije, spogledujoče se s tangom in klasiko ter projekt Recordando Piazzolla argentinskega saksofonista Javierja Girttoja, ob raziskovanju dveh svetovnih pevskih imen bomo v marcu v goste povabili sienško kontrado Pantera. Natančno polovico sezone namenjamo slovenskim glasbenikom: študentom Akademije za glasbo v Ljubljani, odlični altistki Mirjam Kalin, ob zaključku sezone pa izrekamo posebno dobrodošlico letošnji nagrajenki Prešernovega sklada, žametnoglasni Bernardi Fink.

VPIS ABONMAJA

ZA SEZONO 2002/2003

je možen cel september, vsak dan od 8. do 14. ure, v sredo tudi od 14. do 16. ure v prvem nadstropju Kulturnega doma Nova Gorica (Bevkov trg 4). Informacije na tel. št.: 00386 5 335 40 10.

KULTURNI DOM NOVA GORICA

ETNO, JAZZ IN BLUES

JOŽE ŠTUCIN

V novogoriškem Kulturnem domu, katerega dejavnost običajno povezujemo zgolj s tako imenovano resno glasbo, so se letos odločili za novost; v novo sezono nas je »vpeljal« tridnevni festival *September tris*, ki je ponudil vrhunske koncerte etno, jazz in blues glasbe.

V četrtek, 12. septembra, sta v sklopu etno večera nastopili dve imenitni glasbenici Klarisa M. Jovanović, slovenska pevka, jezikoslovka in muzikologinja, ki na izviren način oživlja ljudsko zapuščino balkanskih narodov, ter Timna Brauer z Dunaja (na sliki), ki goji predvsem petje svojih židovskih prednikov. Obe glasbenici sta nastop oblikovali na visoki umetniški ravni. Jovanovićeva, ki zadnja leta postaja ena najmarkantnejših izvajalk »novokomponirane« etno glasbe, kjer so na gosto »posejani« tudi jazzovski elementi improvizacije, je tokrat predstavila ciklus pesmi z zadnje zgoščenke *Hasret* (Dallas records 2001). Z dobrošno mero občutka za ljudsko petje je poustvarila nekaj liričnih umetnin s širšega področja

Balkana, večinoma pozabljenih, ter navdušila predvsem z odličnim glasom in doživeto interpretacijo. Nekoliko otožen in

melanholičen izbor skladb, v katerih je ujeto veliko iskrenega čustvovanja in ljudske občutljivosti za vsakdanje težave preprostih ljudi, je v drugem delu večera "nadgradila" Timna Brauer z Dunaja. Njen nastop, obogaten s spremljevalnim ansamblom dveh spretnih tolkalistov in pianista, je bil resnično nekaj posebnega. Na nastopu se je "prehodila" po različnih židovskih tradicijah, kjer ne manjka šegavih, resnih, religioznih pa tudi ljubezenskih pesmi, ter poslušalstvo dvignila na noge. Temperamenten nastop je sicer nekajkrat celo presegel mejo še sprejemljive jakosti ter se v posameznih skladbah že spogledoval s pop učinki zabavne glasbene produkcije, a kot celota je bil prepričljiv, osvežilen in energičen.

Vsekakor odlični koncertni večer, ki ga prisotni še dolgo ne bodo pozabili.

EVROPSKA IN NAŠA

Zanima nas, kako gledate na vstop Slovenije v Evropsko unijo in kaj bo ta vstop prinesel dobrega vsem Slovincem?

Za Slovenijo bo vstop v Evropsko unijo pridobitev. Če gledam na Evropsko unijo izključno z ekonomskega vidika, bo ta vstop prinesel slovenskemu gospodarstvu veliko novih možnosti rasti. Slovenska podjetja bodo lahko izvažala svoje proizvode v vse države Evropske unije, ne da bi pri tem plačevala kake carinske dajatve. Ker so proizvodni stroški v Sloveniji, zaradi nižje cene delovne sile, nižji, bodo verjetno evropska podjetja decentralizirala svojo proizvodnjo prav v Slovenijo in tako naj bi se povečala stopnja zaposlenosti.

Poleg tega bodo lahko slovenski državljani prosto krožili po vseh državah znotraj Evropske unije, kar bo nedvomno še povečalo želje po potovanjih. Seveda pa ima vstop Slovenije v Evropsko unijo tudi nekatere senčne strani, ki se trenutno tičejo predvsem kmetijskega sektorja.

Predvsem nas zanima, ali razmišljate tudi o tem, kaj se bo zgodilo nam, Slovincem v Italiji, ob vstopu Slovenije v Evropsko unijo.

Ko bo Slovenija vstopila v Evropsko unijo, bo morda kon-

čno padla tista kulturna meja, ki jo doživljamo že vrsto let. Marsikdo v zamejstvu še danes misli, da so Slovenci v Sloveniji nekaj drugega in da ne pripadamo istemu narodu. Po padcu meje bomo morda odkrili, da smo vsi eno, da govorimo isti jezik in da pripadamo isti kulturi. Osebnostno mislim, da bo za nas Slovence v zamejstvu zelo velika pridobitev tudi avtomatično priznavanje študijskih naslovov. Če se danes kdo odloči, da bo študiral na univerzi v Sloveniji, mora ob vrnitvi domov nostrificirati pridobljeno diplomno. Ob vstopu Slovenije v Evropsko unijo pa se bo to zgodilo avtomatično, saj je to v Evropski uniji predvideno. Zato se bo lahko marsikateri maturant več odločil prav za nadaljnje šolanje v materinem jeziku.

Za konec seveda tudi vprašanje, kaj počnete v prostem času in kaj vas v življenju še zanima?

Prostega časa mi, žal, ostaja zelo malo. Zelo redno sodelujem pri Zboru Jacobus Gallus v Trstu. Ko imam vsega dovolj, grem plavat, poleti v Sesljan, pozimi v bazen. Tu se navadno sprostim in si naberem energije za nove napore. Pozimi veliko smučam. Razvedrilu in družinju s prijatelji je navadno posvečena nedelja. Tedaj se navadno odpravim kam v naravo. Rada kuham, najbolje mi uspevajo slaščice. Če bi imela kaj več prostega časa, bi rada poglobila svoje znanje angleščine in nemščine.

OLJKARSTVO V TRŽAŠKI POKRAJINI

Dnevi kmetijstva, ribištva in gozdarstva, ki bodo potekali v prihodnjih dneh na tržaškem sejmišču, bodo pod poseben drobnogled postavili tudi panogo, ki je še posebej razvita zlasti v tržaškem Bregu v dolinski občini: gre za oljkarstvo, ki je v naših krajih prisotno že iz antičnih časov in ki v zadnjih letih doživlja pravi preporod. Ta panoga se je v zadnjih letih namreč močno razvila tako po količini kot tudi in predvsem po kakovosti. Ekstradeviško olje, ki ga pridelajo tržaški proizvajalci, se uveljavlja tako v domačem kot tudi v italijanskem vsedravnem in mednarodnem okviru, naši oljkarji aktivno sodelujejo na raznih pobudah, kot so sejmi, manifestacije, seminarji, posveti in tečaji, o njih je pisal tudi vsedravn strokovni tisk. Oktobra lani je občina Dolina tudi postala članica vsedravnega italijanskega združenja Mest olja (Citta' dell'Olio). Pred časom pa je bil ustanovljen tudi poseben pripravljalni odbor za ovrednotenje tržaškega ekstradevi-

škega olja (predsednica je Elena Parovel) in so bili storjeni vsi potrebni koraki za prejem priznanja kontroliranega porekla (DOP) Tergeste. V okviru kmetijskih dnevoev pa bo v petek, 20. t.m., povesot o oljkarstvu, na katerem bodo predstavili načrt-pobudo za Mednarodno oljčno pot.

Gre torej za panogo, ki zavzema poseben pomen znotraj Dnevoev kmetijstva, ribištva in gozdarstva. V ta namen se je znotraj pripravljalnega odbora Dnevoev oblikoval poseben uredniški odbor (sestavljajo ga Aljoša Gabrovec, Boris Pangerc in Elena Parovel), ki je poskrbel za izdajo dvojezične, italijansko-slovenske knjige z naslovom *Oljkarstvo v tržaški pokrajini* (s povzetkom v angleščini). V njej je mogoče, poleg najosnovnejših informacij o programu letošnjih kmetijskih dnevoev, prebrati nekaj poročil in razmišljanj o zgodovini, pomenu in vlogi oljkarstva na Tržaškem. Zgodovinsko poročilo je prispevala agronomka Susanna Frausin, ki je podala

pregled razvoja oljcarske dejavnosti od antike pa preko srednjega veka, moderne dobe, avstroogrškega in italijanskega obdobja pa vse do današnjih dni. Dalje se različni avtorji v prispevku Rasti z našimi oljkami posvečajo orisu razvoja oljkarstva na Tržaškem v zadnjih letih in s pobudami v tem smislu. Elena Parovel piše o Pripravljalnem odboru DOP-Tergeste (v tem smislu je objavljena tudi proujna pripravljalnega odbora za

podelitev oznake kontroliranega porekla tržaškemu ekstradeviškemu olju).

Svoj prispevek je poslal tudi ravnatelj tržaškega pokrajinskega nadzorništva za kmetijstvo Giovanni Degenhardt, ki razmišlja o podpori krajevnemu kmetijstvu v smislu zagotavljanja zdrave prehrane. Vsedravn italijanski predsednik združenja Mest olja Enrico Lupi pa je napisal prispevek o načrtovani Mednarodni oljčni poti. Čisto na koncu je objavljen tudi prispevek o avtohtoni tržaški oljni sorti - belici.

Lično publikacijo bogatijo fotografije Gabrieleja Crozzolija, Davorina Krizmančiča in Maria Magajne, za prevod iz slovenščine v italijanščino in obratno sta poskrbela Marko Štoka in Boris Pangerc, za povzetek v angleščini pa Mara Rondi. Knjigo so grafično opremili v studiu Bugatto-Casara, v nakladi 10.000 izvodov pa so jo tiskali v tiskarni Arti Grafiche B.B. v obrtni coni v Dolini.

NEKAJ UGOTOVITEV IN NAVODIL

TEŽAVNA TRGATEV

Vinska letina v naših krajih bo količinsko gledano v povprečju za vsaj 25% manjša kot lani. Kjer je poleti divjala toča, pa bo pridelek tudi za pol manjši, kot bi bil sicer. Določeni osip je bil že ob cvetenju, saj se je grozdje zaradi dežja v tej rasti dobi marsikje slabo oplodilo. Na kopenskem in sežanskem Krasu pa je toča sredi julija povzročila pravo katastrofo, tako da ni kaj brati. Zaradi ran na rodnem lesu pa bo prizadeta tudi prihodnja letina in deloma še naslednja. Kakovost vinskega letnika 2002 pa bo različna.

Nekoliko bolj ugodno vreme zanjih tednov je sicer pozitivno vplivalo na dozorevanje grozja, ki je letos kljub dežju dobro potekalo, saj trte niso prekinile s fotosintezo, kot se to zgodi v osrednjih poletnih tednih ob temperaturah, ki so po ves dan krepko nad 28° C in pod močno žgočim soncem. Kjer so vinogradniki pravilno oskrbovali vinograd in skrbeli na majhno obremenitev trsov, bo tako letina s kakovostnega vidika kar dobra, drugače precej povprečna. Trgatev belih sort je tako v polnem teku, marsikje gre tudi že h koncu. Edino na Krasu se bodo branja belih sort v glavnem lotili konec tega tedna. Za črne sorte pa se trgatve začena le v najbolj ugodnih legah in za zgodnje sorte, drugod pa bodo počakali vsaj še en teden. Teran, kjer ni klestila toča, pa bo še počakal.

Veliko težav so vinogradniki imeli letos z različnimi boleznimi,

saj je bilo deževno vreme kot nalašč za pojav raznih glivičnih bolezni. Marsikje in zlasti v prebujnih vinogradih so se morali soočiti z močnimi napadi peronospore in oidija od druge polovice avgusta dalje tudi z gnitjem. Prizadeto grozdje pa ne more dati najzlahtnejšega vina. Zaradi visoke vlage se sicer gnitje pojavlja tudi v drugače vzorno urejenih vinogradih, zlasti tistih, ki so zasajeni z bolj občutljivimi sortami, kot so razni pinoji ali sauvignon in tudi rebula. Prav zaradi gnitja je tudi pri trgatvi sami veliko dela, saj je potrebno grozdje čistiti ter odstranjevati gnile in posušene jagode. Prav tako je treba posvečati nekaj več pozornosti vinifikaciji sami. Tehniki zlasti letos, ko je grozdje marsikje bolj ali manj nagnito, priporočajo razkuženje mošta s kalijevim metabisulfitom s 15 do 20 g/hl kalijevega metabisulfita. Gre za količino, ki je sprejemljiva, če je grozdje močno nagnito. Če je bilo grozdje zdravo, pa izkušnja kaže, da ni potrebna taka količina metabisulfita in da že 5 g/hl zadostuje za zadostno zaščito mošta pred oksidacijo. Letos bo torej potrebno zlasti skrbno spremljati mlado vino. Važno je, da ga pravočasno pretočimo z droži. To bomo naredili kakih 7-14 dni po burnem vrenju. Pri nas naj bo ta pretok zračen, mlado vino pa naj teče na bakreno površino. To je navadno lijak. Skrb za zdravo vino pa zahteva redno spremljanje njegovega stanja, zato ga vsaj enkrat na teden pokušamo in v primeru, da ugotovimo kako negativno spremembo, ukrepamo. Potrebno pa je tudi opraviti analize vina, ki naj določijo skupno kislost, alkoholno stopnjo in zdravstveno stanje vina. Žvepla pa ne smemo dodajati na pamet, ampak le po kontroli vsebnosti žvepla v vinu! Vsi vemo, da je preveč žvepla v vinu lahko sila zoprna stvar. Zato res ne kaže pretiravati!

ČEDAJSKA BANKA V GORICI

DOBIČEK PRVEGA ŠESTMESEČJA 2002 SE JE POVIŠAL ZA 24%

Urad za stike z javnostjo Čedajske banke nam je sporočil, da je upravni svet Banche di Cividale Spa, ki mu predseduje dr. Lorenzo Pelizzo, pred kratkim pregledal obračun delovanja v prvem šestmesečju letošnjega leta in z zadovoljstvom ugotovil dodatno rast zavoda, kljub izredno neugodni gospodarski konjunkturi. Upravni podatki na dan 30.06.2002, ki jih je prikazal glavni ravnatelj banke, dr. Nereo Terreran, izkazujejo pozitivno delovanje zavoda, kar potrjuje trdno in ustaljeno povezavo z deželnim gospodarskim tkivom.

Urad za stike z javnostjo Čedajske banke nam je sporočil, da je upravni svet Banche di Cividale Spa, ki mu predseduje dr. Lorenzo Pelizzo, pred kratkim pregledal obračun delovanja v prvem šestmesečju letošnjega leta in z zadovoljstvom ugotovil dodatno rast zavoda, kljub izredno neugodni gospodarski konjunkturi. Upravni podatki na dan 30.06.2002, ki jih je prikazal glavni ravnatelj banke, dr. Nereo Terreran, izkazujejo pozitivno delovanje zavoda, kar potrjuje trdno in ustaljeno povezavo z deželnim gospodarskim tkivom.

Urad za stike z javnostjo Čedajske banke nam je sporočil, da je upravni svet Banche di Cividale Spa, ki mu predseduje dr. Lorenzo Pelizzo, pred kratkim pregledal obračun delovanja v prvem šestmesečju letošnjega leta in z zadovoljstvom ugotovil dodatno rast zavoda, kljub izredno neugodni gospodarski konjunkturi. Upravni podatki na dan 30.06.2002, ki jih je prikazal glavni ravnatelj banke, dr. Nereo Terreran, izkazujejo pozitivno delovanje zavoda, kar potrjuje trdno in ustaljeno povezavo z deželnim gospodarskim tkivom.

Pomembnejši podatki prvega šestmesečja so naslednji:

- neposredna nabirka znaša 737 milijonov evrov in izkazuje 6% porastek v primerjavi z istim obdobjem prejšnjega leta;
- skupna nabirka je narasla za 2,13% in znaša 1.734 milijonov evrov;
- naložbe strankam so poskočile za 20,14% in njihov obseg znaša 698 milijonov evrov;
- poslovni uspeh prvih šestih mesecev, po zaračunanju davčnih bremen, znaša 3,5 milijonov evrov, kar pomeni 24% več kot lansko leto.

Povišek upravljenih sredstev je omogočila tudi razširitev ko-

odobritvi rezultatov šestmesečnega poslovanja.

Med pomembnejše dogodke prvega polletja sodi tudi ustanovitev nove nepremičninske družbe "Servizi Immobiliari Integrati srl", ki je v lasti banke in želi spodbujati vse večje sodelovanje med finančnim in gradbenim sektorjem, s posebno pozornostjo do nepremičninskih naložb s strani zasebnikov. Pred nekaj meseci je bil predsednik Čedajske banke, dr. Lorenzo Pelizzo, imenovan v upravni svet vsedravnega bančnega združenja ABL, kot edini predstavnik naše dežele.

V PETEK POSVET V TRSTU

PODPORA PONOVNEMU ZAPOSLOVANJU POSLOVODIJ V PODJETJIH

V petek, 13. t.m., je v prostorih tržaške Trgovinske zbornice potekal posvet o podporah ponovnemu zaposlovanju poslovodij in za podporo malim in srednjim podjetjem. Posvet je priredila deželna agencija za zaposlovanje v sodelovanju z Italijansko zvezo poslovodij v podjetjih (Cida). Zamisel o posvetu je izhajala iz ugotovitve o stalnem spreminjanju delovnega trga in potrebi po novi profesionalnosti in novih kompetencah, da se lahko kljubuje spremembam. V tako raznolikem in spreminjajočem se go-

spodarskem okviru zaposleni in podjetja lahko koristijo hitre informacije o instrumentih in pravih, ki omogočajo izboljšanje zaposlitvenih pogojev.

Na posvetu, na katerem je prisotne pozdravil deželni odbornik za delo Giorgio Venier Romano, so poglobili predvsem vsebino 20. člena zakona št. 266 iz leta 1997 o nujnih ukrepih v gospodarstvu. Gre za člen, ki določa prispevek malim in srednjim podjetjem, ki jemljejo v službo poslovodje v gibljivosti, pri tem pa leto dni plačujejo zavarovalnim zavodom 50% celoletnega predvidenega prispevka. O tem sta spregovorila tudi predsednica tržaških industrijcev Anna Illy in predstavnik sindikalne službe zveze Cida Alberto Sartoni.

Od leta 1997, je bilo med drugim rečeno na posvetu, je možnost, ki jih daje ta člen zakona št. 266, koristilo že okoli tisoč poslovodij, kar je po pričanju razpravljalcev v mala in srednja podjetja vneslo dodatne vodstvene in managerske izkušnje. Zakonski normativ je tudi omogočil promocijo dodatnih informativnih pobud v obliki posvetov, okroglih miz in izobraževanja osebja. Sicer se bo o zakonu št. 266 iz leta 1997 govorilo še na drugih dveh posvetih, ki bosta 20. in 27. t.m. na sedežih trgovinskih zbornic v Vidnu in Pordenonu.

PROSEK IN KONTOVEL: TEČAJ IZ VINOGRADNIŠTVA, VINARSTVA IN OLJKARSTVA

Gospodarsko društvo na Kontovelu in Društvena gostilna na Proseku prirejata v sodelovanju s Kmečko zvezo in Slovenskim deželnim zavodom za poklicno izobraževanje dva strokovna tečaja, in sicer iz:

- a) Vinogradništva in vinarstva;
- b) oljkarstva.

Vsak tečaj traja 50 ur. Minimalno število tečajnikov je 15. Začetek tečaja je predviden za mesec november 2002 (če bo zadostno število tečajnikov vpisanih pred 20. septembrom t.l.). Vpisnina znaša 129 evrov. Vpisovanje na tečaje poteka na sedežu društev na Kontovelu in Proseku.

ŠZ OLYMPIA / TURNIR PETER ŠPACAPAN IN POGOVOR S PREDSEDNIKOM

DOSEDANJE REZULTATE ŠE IZBOLJŠATI!

V nedeljo, 15. septembra, je športno združenje Olympia preredilo 22. Memorial Peter Špacapan. Peter Špacapan je bil 18-letni fant, aktiven v raznih zborih, kulturnih krožkih, skavtski organizaciji in tudi pri odbojkarški ekipi Olympia. Žal pa je 7. maja 1970 v prometni nesreči izgubil življenje. Od takrat Olympia vsako leto prireja turnir v njegov spomin. Letos sta poleg Olympia nastopili ekipi Bled (lanski slovenski prvak) in VB Udine, ki že več let nastopa v B1 ligi. Prva tekma je bila na sporedu ob 11. uri, ko sta se pomerili Olympia in Bled. Slovenski igralci so takoj dokazali večjo izkušnost in fizično pripravljenost, tako da so v treh setih premagali domačo šestorico. Med opoldanskim premorom so vsi nastopajoči šli na skupno kosilo, ob 16.00 pa so se tekme nadaljevale. Najprej sta nastopili Olympia in VBU, končni rezultat tega srečanja je bil 2:1 za Videmčane. Gostiteljska ekipa je z osvojenim setom bila vseeno kar zadovoljna, saj je premoč nasprotnikov bila vseskozi očitna. V zadnjem srečanju sta se pomerili VBU in Bled. Prvi set so osvojili Slovenci, v nadaljevanju pa je ekipa iz Vidma le začela igrati bolje in v dveh setih res lepe igre tesno premagala Bled. Po zadnji tekmi je odbor Olympia ob prisotnosti pokrajinskega predsednika FIPAV Angela Bocciera in Mirka Špacapana (Petrovega brata) podelil ekipam pokale, njen predsednik Ivo Špacapan pa je rade volje odgovoril na nekatera vprašanja.

Ivo, letošnji turnir Petra Špacapana je pritegnil kar veliko število ljubiteljev odbojke. Ste zadovoljni z uspehom tega športnega srečanja?
Nedvomno smo z uspehom letošnjega turnirja zelo zadovoljni. Memorial Petra Špacapana prireja pri Olympiji že od leta 1970, in posebno po-

membno se nam zdi, da počastimo našega bivšega prijatelja in člana. Poleg tega je to bila za našo ekipo edinstvena priložnost, da smo lahko preizkusili letošnjo ekipo. Videli smo sadove treningov in dela, ki je bilo opravljeno do sedaj. Posebna zahvala gre društvoma Bled (slovenska A liga) in VB Udine, ki sta se odzvali našemu vabilu in sta nam v zadnjem srečanju pokazali res lepo igro.

Nova sezona moške C lige je že pred vrati! Moško člansko ekipo že od junija trenira priznani trener Lorenzo Zamè. Kako bi ocenil njegovo delo v ekipi do sedaj?

Lorenza Zameja poznamo že več let, saj je pred leti uspešno treniral moško ekipo Vala, lani pa je bil drugi trener ženske ekipe Govolley, ki je nastopala v B2 ligi. Lorenzo ima zato res veliko izkušenj in je tako s tehničnega in s človeškega vidika zelo pripravljen. Vseč mi je njegov pristop do mladih in do starejših igralcev; prepričan sem, da bo ekipa letos žela veliko rezultatov, če se bo tega zavedala. Naj povem še to, da bosta poleg Lorenza nastopala tudi Pavel Špacapan kot drugi trener in Gianni Mania kot spremljevalec.

Letošnja ekipa sestavlja kar nekaj novih igralcev poleg seveda raznih fantov, ki že več časa igrajo v vrstah Olympie. Bi nam lahko opisal ekipo, ki bo letos nastopala v prvenstvu C lige?

Letos je v moško člansko ekipo vstopil goriški slovenski igralec Ryan Graunar. Pred dvema

letoma je igral prav za VB Udine v B1 ligi, kar že samo po sebi pričča o njegovem talentu. Ryan sicer že dve leti ni nastopal v nobenem prvenstvu in prepričani smo bili, da bi bilo škoda takega igralca izgubiti. Ryan bo verjetno igral kot korektor namesto brata Cristiana, ki bo premaknjen na krilo. V naše vrste je prišel tudi Marco Marangon, ki je lani igral z Mosso. Marco je izredno propositiven in moralen fant, ki se veliko žrtvuje za ekipo. V ekipi bodo nastopali tu starejši igralci, kot so Boris in Gregor Sfiligoj, Nikolaj Pintar in Cristian Graunar. Nanje veliko računam in moram povedati, da sem do sedaj z njimi izredno zadovoljen.

Kakšni so cilji za letošnjo sezono, ki ste si jih v društvu zadali po lanskem uspešnem prvenstvu?

Letošnji cilj je ponoviti uspešne rezultate, ki jih je ekipa dosegla lansko leto. Kot vsi športniki pa si seveda želimo in se trudimo, da bi lanske rezultate še izboljšali. Poleg tega pa ne smemo pozabiti, da je naš glavni cilj predvsem druženje naših fantov, športna rast in njihovo zadovoljstvo.

Kako bo pa letos z mladimi igralci?

Pri mladinskih ekipah smo skupaj z Valom in Sočo pripravili res zanimiv program. Olympia bo nosilec imena pri združeni ekipi, ki bo nastopala v deželni prvenstvu Under20, Val bo nosilec imena ekipe Under17, Soča pa ekip Under 13 in Under 15. Mislim, da našim mladim igralcem preko teh ekip nudimo res edinstveno možnost igranja odbojke in medsebojnega spoznavanja.

Kaj pa z ekipo prve divizije?

V ekipi prve divizije bo letos precej novih igralcev. Mladim fantom bodo namreč sledili starejši igralci, kot so Simon in Janez Terpin ter Mauro Maraž. Njihova naloga bo predvsem skrb za odbojkarstvo rast mladih igralcev, ki so že lani v prvenstvu dosegli drugo mesto in tako dokazali, da so res perspektivni in nadarjeni fantje.

PŠ

ZDRUŽENJE SLOVENSkih ŠPORTNIH DRUŠTEV

SMERNICE ZA NOVO SEZONO

Po poletnem premoru se je v Gorici spet sestal izvršni odbor Združenja slovenskih športnih društev v Italiji. Ob pregledu izvršene dejavnosti med poletjem so odborniki pozitivno ocenili neposredno angažiranost Združenja pri predsezonskih pripravah športnikov, narkar so se lotili obravnavanja vprašanj, ki zadevajo novo sezono. Najprej so pregledali finančno stanje in odobrili višino prve tranše letnih prispevkov, ki jih bodo, četudi z znatno zamudo, lahko začeli razdeljevati društvom. Vsa društva preživljajo veliko finančno krizo, tako da jim bodo sredstva vsaj delno omilila težave. Upati je, da bo mogoče v prihodnjih letih sredstva razporejati skozi celo leto in ne samo potem, ko so jih društva že davno potrosila. Društva pa se bodo morala strogo držati postavljenih rokov in pravil.

Letos se bo ZSSDI v večji meri neposredno vključilo v sodelovanje z osnovnimi šolami in vrtci, katerim bo nudilo strokovno pomoč pri organiziranju motorične vadbe. V tem oziru so že stekli razgovori z odgovornimi na šolah tržaške in goriške pokrajine ter tudi dvojezičnem šolskem centru v Špetru. V kratkem bo posebna skupina v okviru izvršnega odbora izdelala celoten načrt, tako da bo pobuda lahko stekla čim-

prej. Pri ZSSDI-ju namenijo temu načrtu še posebno pozornost, saj imajo sodelovanje med športno in šolsko sfero za zelo pomembno. V zvezi s sodelovanjem s šolo so na seji tudi določili okvire za letošnjo nagrado *Šport in šola*, s katero bodo nagradjeni športniki, ki so ob enem tudi odličnjaki v šoli. Nagrado bodo podelili v ponedeljek, 28. oktobra, na Goriškem.

21. in 22. septembra bo v Pulju športno srečanje manjšin, prva konkretnjša pobuda v okviru sodelovanja ZSSDI-ja z Unijo Italijanov, krovno organizacijo italijanske manjšine na Hrvaškem. Na srečanju bodo sodelovale poleg ZSSDI-ja in UI tudi druge manjšinske skupnosti, ki živijo v mejah Hrvaške.

V zvezi z nadaljnimi vsebinskimi koraki ob raziskavi o športu so se odborniki domenili o vsaj dveh debatnih večerih, ki bosta konec leta in spomladi. Študija, vključno z debato na zaključni konferenci, pa je v fazi dokončne obdelave in bo kmalu nared za predstavitev javnosti. V tisku je tudi letošnji Zbornik slovenskega športa v Italiji.

Na seji so obravnavali še druga vprašanja, kot so Bloudkova nagrada, tiskovna konferenca v Ljubljani idr. Določili so tudi, da se bo izvršni odbor ZSSDI sestajal vsak drugi četrtek v mesecu v Trstu in Gorici.

MATTEO KRANNER DRŽAVNI MLADINSKI PRVAK V DESETEROBOJU

V dneh 7. in 8. septembra je potekalo v Forliju italijansko državno lahkootletsko tekmovanje v mnogoboju za vse kategorije. V kategoriji mladinci (juniores) je dosegel odlični uspeh Matteo Kranner: zmagal je v najtežji in najprestižnejši lahkootletski panogi, v deseteroboju, in osvojil naslov državnega mladinskega prvaka. Matej, ki meri 190 cm in je letos opravil zrelostni izpit, je sin Goričana Marka Krannerja, bivšega atleta in odbojkarja SZ Olympia, in vnuk prof. Martina Krannerja. Z atletiko se je začel slučajno! - ukvarjati pred letom in pol! Prvi dan je dosegel te rezultate: na 100m 1"49 - v daljino 6,58m - krogla 11,38m - v višino 1,85m - na 400m 53"46. Drugi dan: na 110m zapreke 15"66 - disk 34,83m - s palico v višino 4,00m - kopje 46,95m - na 1500m 5,03.

Skupno je "nabral" 6389 točk, kar je njegov osebni rekord in najboljši letošnji italijanski mladinski rezultat v deseteroboju. MK

APOKALIPSA ITALIJANSKEGA NOGOMETA

NA POMOČ, NOGOMET UMIRA! (6)

ANDREJ ČERNIC

Nedelja, 15. septembra 2002: italijanska ženska odbojkarška reprezentanca si proti ZDA prvič v zgodovini pribori zlato kolajno na svetovnem prvenstvu. Istega dne, velika nagrada Monze: Barichello prvi, Schumi drugi, več stotisoč navijačev rdečega bolida "noro" proslavlja na avtodromu v Monzi. In... aha, seveda, 15. september 2002: zakašnen začetek italijanskega nogometnega prvenstva.

Nedelja, 15. septembra, se bo z zlatimi črkami vpisala v knjigo zgodovine vrhunskih športnih dosežkov na Apeninskem polotoku po zaslugi prvovrstnega presenečenja, ki so ga pripravile italijanske odbojkarice, in ponovnega dokaza premoči Ferrarija nad vsemi ostalimi avtomobilskimi hišami v Formuli 1.

Kljub temu si je tudi v tej zgodovinski nedelji nogomet priboril veliko pozornost: začetek prvenstva namreč redno sovpadaja s prvimi preverjanji poletne kupoprodajne borze. Letos je bilo zanimanje še toliko večje zaradi znanih zapletov s televizijskimi pravicami in zakasnjenejša štarta velike nogometne karavane.

Pirova zmaga malih klubov

Potem ko je zveza nogometnih klubov *Lega calcio* prišla do kompromisa z državno radiotelevizijo RAI, je čakal Gallianija še zadnji heraklejevski napor: rešitev spora med malimi klubi in "zasenčenimi" televizijskimi postajama. Razlika med zahtevami sprtih strani je bila zelo velika: *Telepiu' in Stream* sta osmim manjšim ekipam (Atalanta, Brescia, Chievo, Como, Empoli, Modena, Perugia in Piacenza) ponujala 53 milijonov evrov. Ome-

njena društva so zahtevala 80 milijonov evrov. Vsako pozivanje k iskanju skupnega jezika je naletelo na gluha ušesa na obeh straneh. Približno teden dni pred začetkom prvenstva so društva, ki niso še prodala pravic prenašanja svojih tekem, izjavila, da so pripravljena znižati svoje zahteve, a ne pretirano. *Telepiu' in Stream* sta odgovorili, da kljub delnemu popuščanju klubov ostajajo pri svoji ponudbi (53 milijonov evrov). Ker se je neizprošno približeval 14. september, napovedani datum začetka tekem A-lige, je bilo treba najti čimprejšnje rešitev. Ponovna zakasnitev prvenstva bi pomenila poraz za vse. Za kompromis se je zato zavzela celo vlada oz. ministrstvo za kulturo z ministrom Urbanijem in podsekretarjema Letto in Pescantejem na čelu. Srečanja na ministrstvu so se u-

deležili predsednik *Lega calcio* Galliani, Girauda, odbornik FC Juventus, Sensi, predsednik Rome in zagovornik manjših klubov ter Preziosi, predsednik društva Como. S posredovanjem velikih klubov in vlade je v torek, 10. septembra, prišlo do tako zelenega dogovora: je torej navsezadnje volk sit in koza cela?

Dosežen dogovor kaže, da problemi še zdaleč niso rešeni. Volk (veliki klubi) je sicer res sit, koza (mala društva) pa je le na videz cela. Italijanski nogometni velikani so z dogovorom dosegli svoj cilj: takojšnji začetek prvenstva je v društvene blagajne prinesel nove prihodke (prodajanje kart, sponzorji, oglaševalci). Mali klubi pa so ob sklepu dogovora "nastradali", saj so iztržili "le" 60 milijonov evrov vredno pogodbo (prvotno so zahtevali 80 milijonov evrov). Nastale so izredno velike razlike med vsotami, ki jih bodo od pogodb z "zasenčenimi" TV programi vnovčila bogata društva in "podeželske" ekipe. FC Juventus je npr. tekme svoje ekipe prodal postaji *Telepiu'* za 54 milijon

evrov, Atalanta, najvidnejši predstavnik upornih malih društev, pa je od istega povpraševalca iztržila "skromnih" 8,26 milijonov evrov.

Dogovor ali beračenje?

Kako je prišlo do končnega dogovora? Predsedniki velikih klubov so sprevideli, da zasenčeni televizijski postaji ne bosta zvišali svoje ponudbe (53 milijonov evrov), uporni klubi pa se prav tako niso nameravali vdati. Velikani (Juventus, Milan Roma, Lazio, Parma in Inter) so se tako odločili, da bodo neposredno vstopili v spor. Sami so posegli v žep, potegnili na dan šest milijonov evrov in jih dodali triinpetdesetim, ki sta jih že zagotovila *Telepiu' in Stream*. Celotna vsota je torej znašala 59 milijonov evrov. Ta znesek je bil ponujen (in posredno vsiljen) malim društvom.

Velika društva so si breme 6 milijonov porazdelila sorazmerno z razpoložljivimi finančnimi sredstvi. Milan, Inter, Roma in Juventus bodo revnejšim setram poklonile po 1,250 milijonov evrov, Lazio in Parma pa po

500 tisoč evrov. Na tak način so si velika društva zagotovila takojšnji začetek prvenstva (in posledično takojšnje dohodke).

Predstavniki malih klubov z doseženim dogovorom niso bili zadovoljni. Začetna zahteva je predvidevala pogodbe v vrednosti 10 milijonov evrov za vsako od 8 "upornih" društev. Dejanske vrednosti pogodb pa po sklepu dogovora znašajo od 5 do 8 milijonov evrov. Med predstavniki malih klubov je bil najglasnejši predsednik Coma Preziosi. Podčrtal je, da manjša društva niso želela beračiti pred vrati nogometnih "megakorporacij". Njihov glavni cilj je po Preziosijevih besedah ustanovitev tretje "zasenčene" televizijske postaje za prenašanje tekem že omenjenih osmih klubov.

Zasilna rešitev (vsiljenega) beračenja ne bo trajna. Predlog ustanovitve tretje "zasenčene" postaje bo ob naslednjih pogajanjih spet prišel na dan, predsedniki nogometnih društev bodo spet šli na barikade.

DALJE

15

ČETRTEK,
19. SEPTEMBER
2002

Izredna ponudba knjig Goriške Mohorjeve družbe

od 9. septembra do 31. oktobra 2002

v **KATOLIŠKI KNJIGARNI** na Travniku v Gorici in
v **TRŽAŠKI KNJIGARNI** v Trstu

ZELO UGODEN NAKUP KNJIG GORIŠKE MOHORJEVE DRUŽBE
CENE ZNIŽANE OD 20 DO 75%

PRIMORSKI SLOVENSKI BIOGRAFSKI LEKSIKON
Cel komplet od 1. do 20. snopiča - 60,00 €

Nada Pertot, **POMAGAJMO SI SAMI** - 3,40 €
Milan Lipovec, **CESTA REKA IN LJUDJE** - 3,40 €
Ivan Rudolf, **SPEV V NANOŠKO JUTRO** - 3,40 €
Pietro Brignoli, **MAŠA ZA MOJE USTRELJENE** - 3,90 €
Zorko Jelinčič, **POD SVINČENIM NEBOM** - 3,90 €
Albert Rejca - **DOMOVINA, KJE SI?** - 4,30 €

Boris Paternu, **FRANCE PREŠEREN - POETA SLOVENO** - 3,40 €
Prežihov Voranc, **DOBERDO** - 8,30 €
Lojzka Bratuž, **GORIZIA NELLA LETTERATURA SLOVENA** - 11,50 €
Stane Stanič, **SLOVENIA** - 13,50 €
L'ARTE SLOVENA DEL XX SECOLO NEL GORIZIANO - 24,00 €

*Vse te knjige
in še veliko drugih
dobite na policah
naših slovenskih
knjigarn.*